

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI**

**SPOR TAKIMLARINA KATILAN VE KATILMAYAN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN OKUL MOTİVASYONUNUN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SABRİ KÖSE

DANIŞMAN: PROF. DR. SERDAR GERİ

**YALOVA
TEMMUZ 2025**

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI

SPOR TAKIMLARINA KATILAN VE KATILMAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
OKUL MOTİVASYONUNUN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SABRİ KÖSE
228132013

DANIŞMAN: PROF. DR. SERDAR GERİ

YALOVA
TEMMUZ 2025

ETİK BEYAN

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları' na uygun olarak hazırladığım “ Spor Takımlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinin Okul Motivasyonunun İncelenmesi ” başlıklı bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Sabri KÖSE

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, akademik anlamda bana her zaman destek olan ve doğru yolu gösteren sayın danışmanım Prof. Dr. Serdar GERİ hocam'a çok teşekkür ederim.

Her zaman varlıklarını yanımda hissettiğim en başta annem ve babam olmak üzere bütün kardeşlerime ve özellikle desteğini her daim yanımda hissettiğim hayatıma armağan olarak sunulmuş eşim Ayşe ve oğlum Selattin Eyüp'e sonsuz teşekkür ederim.

Haziran – 2025

Sabri KÖSE

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	i
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	2
1.2. Çalışmanın Önemi	2
1.3. Çalışmanın Hipotezleri	2
1.4. Çalışmanın Varsayımları	3
1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları	3
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Spor Kavramı.....	4
2.2. Sporun Faydaları	5
2.2.1. Bireysel Sporlar.....	7
2.2.2. Takım Sporları.....	8
2.2.3. Okul Sporları	9
2.3. Motivasyon.....	10
2.4. Motivasyonu Etkileyen Faktörler	12
2.4.1. Motivasyonu Etkileyen İç Faktörler	12
2.4.2. Motivasyonu Etkileyen Dış Faktörler.....	13
2.4.3. Motivasyonsuzluk.....	13
2.5. Motivasyon Teorileri.....	14
2.5.1. Kapsam Teorileri	15
2.5.1.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	15
2.5.1.2. Alderfer'in ERG Kuramı:	17
2.5.1.3. Herzberg'in Çift Faktör Kuramı:	17
2.5.1.4. McGregor'un X ve Y Kuramı:.....	18
2.5.1.5. McClelland'ın Başarı İhtiyacı Kuramı:	18
2.5.2. Süreç Teorileri	19
2.5.2.1. Vroom'un Beklenti Kuramı	19

2.5.2.2. Lawler ve Porter'in Bekleyiş Kuramı	20
2.5.2.3. Edwin Locke'un Amaç Kuramı	20
2.5.2.4. Stacy Adams'ın Eşitlik Kuramı	21
2.5.2.5. Skinner'in Davranış Şartlandırma ve Pekiştirme Kuramı	21
2.6. Okul Motivasyonu.....	22
2.7. Okul Motivasyonunu Etkileyen Faktörler	24
2.7.1. Öğrenci.....	25
2.7.2. Öğretmen	25
2.7.3. Eğitim Ortamı	27
2.7.4. Aile.....	27
2.8. Okul Motivasyonu ve Spor İlişkisi.....	29
2.9. Literatür Taraması	30
2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	30
2.9.1. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	33
3.YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırmanın Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem.....	35
3.3. Verilerin Toplanması.....	36
3.3.1. Okul Motivasyon Ölçeği.....	36
3.4. Verilerin Analizi	37
4.BULGULAR	38
5.TARTIŞMA	45
6.SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKLAR.....	61
EKLER.....	82
EK 1 BİLGİ FORMU.....	82
EK 2 ANKET FORMU	83
EK 3 ANKET UYGULAMA İZNİ.....	84
EK 4 ETİK KURUL ONAYI.....	85
ÖZGEÇMİŞ	86

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

KISALTMALAR

DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
FAKMÖ	: Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği
GÖYÖ	: Genel Öz Yeterlilik Ölçeği
OMÖ	: Okul Motivasyon Ölçeği
PISA	: Programme For International Student Assessment
SBİTÖ	: Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği
SÖBMÖ	: Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi
ORT	: Ortalama

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo.3.1 Öğrenci Okul Motivasyonu Ölçeği'nin Boyutları ve Cronbach's Alpha Değerleri	37
Tablo 4.1. Ölçek Puanlarının Dağılımı	38
Tablo 4.2. Demografik Dağılım	38
Tablo 4.3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Bağımsız Gruplar T Testi	40
Tablo 4.4. Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları	41
Tablo 4.5. Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları	41
Tablo 4.6. Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları	42
Tablo 4.7. Yaş Değişkenine Kıyasla T Test Sonuçları	43
Tablo 4.8. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Test Sonuçları	43
Tablo 4.9. Aile Birlikteliği Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Test Sonuçları	44
Tablo 4.10. Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Test Sonuçları	44

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi.....	16
--	----

SPOR TAKIMLARINA KATILAN VE KATILMAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL MOTİVASYONUNUN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul spor takımlarına katılan ve katılmayan öğrencilerin okul motivasyon düzeylerinin incelenmesidir. Buradan hareketle spor takımlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri; cinsiyet, yaş, sınıf seviyesi, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı, aile birliği ve spor yapıp yapmama gibi değişkenler ekseninde incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Bursa ili İznik İlçesi'nde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda öğrenim gören 5. 6. 7. 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise evrenden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen beş farklı ortaokuldan, okul spor takımlarına katılan ve katılmayan 198 erkek ve 239 kız olmak üzere toplam 437 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu ve Okul Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 22.0 istatistik paket programı ile değerlendirilmiştir. Araştırmada; cinsiyet değişkeni bakımından, kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrenciler lehine anlamlı fark görülmüştür. Sınıf değişkeni açısından, 5. Sınıf öğrencilerin motivasyon düzeyleri 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek bulunmuştur. Anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve aile birliği değişkenleri açısından öğrenci motivasyon düzeyleri arasında anlamlı farklar tespit edilmemiştir. Yaş değişkeni açısından, 13 yaş ve altı öğrencilerinin okul motivasyonları büyük yaşlardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Spor yapma değişkeni açısından, spor yapan öğrencilerin okul motivasyonlarının, spor yapmayan öğrenci okul motivasyonlarına göre daha yüksek düzeyde olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor Takımları, Katılım, Motivasyon, Okul Motivasyon Ölçeği

EXAMINING THE SCHOOL MOTIVATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS WHO PARTICIPATE AND DO NOT PARTICIPATE IN SPORTS TEAMS

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the school motivation levels of students who participate and do not participate in school sports teams. Therefore, the school motivation levels of middle school students who participate and do not participate in sports teams were examined in terms of variables such as gender, age, grade level, education status of parents, number of siblings, family unity and whether or not they do sports. The population of the study consists of 5th, 6th, 7th and 8th grade students studying in middle schools affiliated with the Ministry of National Education in Iznik District of Bursa Province in the 2024-2025 academic year. The sample of the study consists of a total of 437 students, 198 boys and 239 girls, who participate and do not participate in school sports teams from five different middle schools selected by the random sampling method. Only the Personal Information Form and School Motivation Scale used in the study. The data were evaluated with the SPSS 22.0 statistical package program. In the study; In terms of gender variable, a significant difference was found between girls and boys in favor of girls. In terms of class variable, motivation levels of 5th grade students were found to be higher than 7th and 8th grade students. No significant differences were found between student motivation levels in terms of variables of parental education status, number of siblings and family unity. In terms of age variable, school motivation of students aged 13 and under was found to be higher than older students. In terms of sports variable, school motivation of students who do sports was found to be higher than school motivation of students who do not do sports.

Keywords: Sports Teams, Participation, Motivation, School Motivation Scale

1. GİRİŞ

Sporun bireysel ve sosyal anlamda işlevinin, birçok bilimsel araştırmanın konusunu oluşturduğu literatür taramasında görülmektedir. Özellikle günümüzde sporun insan yaşamı için fiziksel, psikolojik ve sosyal yönleriyle ne anlama geldiği çokça tartışılmaktadır. Çünkü spor, bireylerin fizyolojik ve psikolojik sağlıkları ile sosyal ilişkileri bağlamında göz ardı edilemeyecek birçok işleve sahiptir (Bredemeier vd., 1986, Gibbins vd., 1995, Beaulieu, 2008, Taks ve Scheerder, 2006, Bailey, 2009, Malina ve Cumming, 2003, Arabacı ve Çankaya, 2007, Türkel, 2010, Gümüş, 2006, Demirtaş, 2018, Gökalp, 2021). Bundan dolayı spora katılan öğrencilerin okula motivasyon düzeyleri daha yüksek, akademik başarıları ise daha fazladır (Dworkin, 2003, Eigenschenk vd., 2019; Hassandra vd., 2003, Eccles 2002, Erciş, 2012, Erkal, Ayan ve Güven, 1982, Akgül ve diğ. 2012).

Özellikle teknolojinin gelişimine paralel olarak, geçmişten günümüze taşınan çocuk oyunları nitelik değiştirmiş, geleneksel oyunlar yerini çocukların hareket kabiliyetini ve hayal gücünü kısıtlayan sanal oyunlara bırakmış böylece sosyal ve fiziksel aktivitelere katılım azalarak hareketsiz bir yaşamı meydana getirerek motivasyonu düşürmüştür. Hâlbuki bilimsel olarak da spor ve aktivitenin insan vücuduna birçok faydası olduğu kanıtlanmış olup spor yapan kişilerin fiziksel ve psikolojik sağlamlık sayesinde özgüvenlerinin yüksek olduğu ve bu durumda performanslarını arttırdığı görülmüştür (Bilge, 2000).

Okulların çocuklarımız/gençlerimiz için sadece eğitim-öğretim anlamında değil, sosyal yaşam alanı olma özellikleriyle de önemi büyüktür. Okulun, öğrenci gelişim özellikleri temelinde yapılandırılması gerekir. Fiziksel yapı ve etkinlik planlamaları bu gerçekliğe göre dizayn edilmelidir (Altındağ, 2015). Böylelikle, beden eğitimi dersi ve okul sporları kapsamında ders dışı spor etkinlikleri öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı birer araca dönüştürülebilir (Verity vd., 2005). Okul sporları, Beden Eğitimi dersinin eğitimsel ve sportif müsabaka özelliklerini taşımaktadır. Bu da öğrencilere özgüven sağlar ve içinde bulunduğu takımın bir parçası olabilme bilincini kazandırır. Öte yandan okul sporlarına katılan öğrencilerin katılmayanlara göre okulu benimseme, akademik başarıyı artırma, devamsızlık yapmama vb. hususlarda daha pozitif eğilime sahip oldukları görülmektedir (NFHS, 2002). Bu sayede öğrenciler, hem erken yaşlarda spor olgusuyla buluşmakta hem de sporun kazandırdığı pozitif kazanımları bütün yaşamlarına yansıtma fırsatı yakalamaktadırlar. Okul sporlarının, fiziksel-zihinsel-ruhsal sağlığa ve sosyal gelişime katkıları bilimsel olarak kabul edilmiştir (İlhan, Gencer ve Ulucan, 2011).

Sporun öğrenci yaşamına kattığı bütün olumlu etkilerine rağmen, çeşitli nedenlerle okul sporlarına getirilen kısıtlamalar öğrencilerin sportif etkinliklere katılım oranlarını aşağıya çekmektedir. Sportif etkinliğin öğrencilerin yaşamlarına olumlu olarak yansımaları, doğru eğitim ortamının oluşturulması ve motivasyon ile ilgilidir. Zira öğrencilerin keyif alacakları bir ortamda bulunmaları akademik başarıları için de motive edicidir. Öğrencinin okula aidiyeti arttıkça psikolojik, sosyal ve akademik gelişimi daha sağlıklı hale gelecektir. Bu yüzden, okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin işbirliği içerisinde etkinliklerin yapılması öğrencilerin okul ile bağlarını güçlendirecektir (Bellici, 2015).

1.1. Çalışmanın Amacı

Spor takımlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinin okul motivasyonlarının; cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim durumu, yaş değişkeni, kardeş sayısı, aile birlikteliği ve spor yapma durumu gibi değişkenlere göre nasıl farklılaştığını incelemektedir.

1.2. Çalışmanın Önemi

11-14 yaş grubu ortaokul öğrencilerinden spor takımlarına katılan ve katılmayanların okul motivasyonu başarısında en önemli faktörlerin neler olduğu ve bu nedenlerin cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim durumu, yaş değişkeni, kardeş sayısı, aile birlikteliği, spor yapma durumu gibi değişkenlere göre ne derece anlamlı olup veya olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Ayrıca bu çalışma, yapılacak benzer nitelikteki araştırmalara kaynak oluşturup literatürdeki boşluğu doldurarak katkı sağlaması bakımından da önem arz etmektedir.

1.3. Çalışmanın Hipotezleri

1. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?
3. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile anne eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?
4. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile baba eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?

5. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile yaş değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?

6. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile kardeş sayısı değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?

7. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile aile birliği değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?

8. Takım sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencileri ile spor yapma durumu değişkeni arasında anlamlı fark var mıdır?

1.4. Çalışmanın Varsayımları

1. Anketlerin örneklem grubunu oluşturan 5. 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin kendilerine yöneltilen ankette yer alan maddelere samimi ve doğru yanıtlar verdikleri ve öğrencileri tüm soruları aynı düzeyde anlayarak cevapların gerçek algılarını yansıttığı varsayılmıştır.

2. Çalışmanın yapılacak benzer araştırmalara kaynak oluşturarak literatüre katkı sağlayacağı varsayılmıştır.

1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

1. Çalışma, Bursa ili İznik ilçesinde bulunan beş ortaokul ile sınırlandırılmıştır.

2. Çalışmaya gönüllülük esasına göre katılmayı kabul eden 5. 6. 7. ve 8. Sınıflarında öğrenim gören 437 öğrenci ile sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Spor Kavramı

Spor kavramının ortaya çıkışı; Disportare ve Deportare yani Latince’de dağılmak ve birbirinden ayrılmak anlamına gelen kelimelerden türeyerek oluşmuştur. Sporun tarihine bakıldığında; sporun insanın hayatta kalmak için doğada vermiş olduğu yaşamsal saldırı ve savunma mücadelesi neticesinde ortaya çıkan fiziksel hareketlerden türediği görülmektedir (Mengütay, 1997). Latince’de taşıdığı parçalanmak ve dağılmak anlamları sonradan değişime uğrayan spor kelimesi, zamanımıza; rakiplerle yapılan karşılaşmaların etkisiyle; mücadele, üstünlük sağlam ve başarılı olma anlamları taşıyan “Sport” kelimesine evrilmiştir (Konur, 2019). İnsanın, avlanıp hayatta kalma mücadelesi vererek doğadaki zorlukların üstesinden gelmek için doğaya uyum sağlaması adına yapmış olduğu aletli ve aletsiz fiziksel hareketler bütünü, sporu ortaya çıkaran faktörlerin başında geldiği düşünülmektedir (Tekin ve Tekin, 2014). İnsanoğlunun yaşam koşullarına karşı geliştirdiği direnç, bu anlamda yaptığı fiziksel hareketler zamanla sistemleşerek spor kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Sporun insan yaşamıyla bütünleşen en önemli yönü; beden gelişimi, mücadele azmi ve insan sağlığını içeren komplike yapısından kaynaklanır (Akça 2012).

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre spor, "Bedensel veya zihinsel gelişme katkı sağlamak amacıyla, belirli kurallara göre, bireysel veya toplu olarak yapılan hareketler bütünü olarak tanımlanır. Spor, fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı kalmak için yapılan hareketler dışında sınırlı kurallar çerçevesinde bir rakiple gerçekleştirilmiş mücadelelerin tamamıdır (Kocaer 2018).

Spor kavramına bakıldığında çok geniş bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Bu da sporun; iyi bir kişilik yapısı oluşturma, fiziksel olarak sağlıklı bir yaşam sürdürme ve sosyal yönü geliştirip çevreye uyum sağlayarak kendini daha iyi ifade ederek kötü durumlarla mücadele etme becerisi kazandırması gibi fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden kişiye birçok faydası olduğunu göstermektedir (Gökalp, 2021). Sporun kimi kurallar çerçevesinde rekabete dayalı karşılaşmalarda uyandırdığı kazanıp kaybetme psikolojisi kişiyi beden ve ruhen geliştirmekte ve kişilik açısından en üst seviyeye çıkarmaktadır (Eigenschenk vd., 2019). Sportif faaliyetlerde yetişkinlerin yer aldığı sporlar daha çok popüler olmasına rağmen, küçük yaşlardan itibaren oluşturulacak spor kültürünün, çocuklarda fiziksel ve ruhsal gelişime katkısını büyüktür. Erken yaşlardan itibaren başlanan sporla beraber mücadele etme, kazandığında takdir edilme, kaybettiğinde desteklenme ve her iki durumda da rakibe saygı duyma gibi duyguları

deneyimleyen küçükler, psikososyal acıdan desteklenince topluma uyum yönünden daha başarılı olmaktadır (Coalter, 2013).

Sosyal yalnızlık çeken kişilerin birçoğunun motivasyon düşüklüğü yüzünden başarısız olan fertler olduğu görülmektedir. Bir takıma veya guruba dahil olmasını sağlayan spor sayesinde motivasyonu yükselen bireyler yalnızlıktan kurtulur, ruhsal olarak iyi bir duruma gelir ve depresyona girme ihtimalinden uzaklaşırlar (Dalkıran, 2014). Sporun, psikolojik yapıyı oluşturma, beceri düzeyini yükseltme, bilgi seviyesini artırma, sosyal düzene uyum sağlama gibi kişisel yönler faydası dışında; spor, uluslararası platformda kurulacak ilişkilere de daha çabuk kaynaşp, dayanışma ve huzur içerisinde yaşama bilinci oluşturan bir kavram olarak da ifade edilebilir. Ayrıca günümüzde evrenselleşen spor kavramı; gayesi, tarafı, faydası ve türü bakımından çok boyutluluk kazanıp uluslararası bir terim halini almıştır (Türkel, 2010).

Evrensel spor kavramının kişiler arası ilişkilere sağladığı yararlardan biride; spor sayesinde kişiler boş zamanlarını değerlendirip iletişim kurarak sosyalleşir ve bu sayede farklı kültürleri tanıyarak bu kültürler saygı duymayı öğrenir (Durmuş, 2015). Sosyolojik boyutuyla; farklı toplumlarda ilgi duyulan sporlar farklılaşmaktadır, bu durumun yaşam koşulları ve kültürel çeşitlilikten kaynaklandığı görülmektedir. Örneğin eskiden Türklerin, kültürlerinde bulunan ok, yay ve fiziksel mücadeleye dayalı savaşçı yapının etkisiyle ilgilenmiş oldukları spor türleri de, günlük yaşamları doğrultusunda şekillenmiştir (Selucik, 2021). Ayrıca dünya kronolojisinde sporun yayılması, Türk toplumların da etkilemiştir. Spor, toplumsallaşmayı sağlayan oyun ve eğlence aracı olarak kültürel bir yapı haline gelmiştir (Mengütay, 1997).

Tanımlardan da görüldüğü üzere sporun amacı; fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı, toplumda kendine inancı olan, doğru ve ilkeli bireyler yetiştirmektir (Şeker, 2020). Ayrıca spor kavramı literatürde çok çeşitli anlamlara gelip değişik boyutlarıyla ele alınmıştır (Üstündag, 2011).

2.2. Sporun Faydaları

Sporun faydalarını; ruhsal, fiziksel ve toplumsal olarak sıralayabiliriz (Taks ve Scheerder, 2006). Malina, sporun kişiye katkılarını ana hatlarıyla; fiziki olarak gelişip sağlıklı olma, mental olarak zinde kalıp benlik algısı oluşturma, sosyal yönden ise ahlaki yapının gelişmesi olarak ortaya koymuştur (Malina, 2003). Evrensel bir kültür olarak karşımıza çıkan sporla ilgili olarak; psikolojik, fizyolojik, toplumsal, kültürel ve ekonomik boyutların tamamında araştırmalar yapılmıştır. Sporla ilgilenen bireylerde yapılan spor sayesinde ruhsal ve bedensel sağlığın yanı sıra toplumsal kültür birikimini de arttığı görülmüştür (Türkel, 2010). Sporun, kişiyi depresyon, kaygı ve endişelerinden uzak tutup psikolojiyi sağlamlaştırarak iyi bir benlik algısı oluşturduğu

görülmektedir (Hagger ve Chatzisarantis, 2005). Bir çalışmada sporun 40 yaş üstü bireyler ve bayanlarda psikolojik yararlarının daha çok olduğu ortaya konulmuştur (Landers, 1997). Ayrıca yapılan aktivite türüne göre bu yararların değiştiği farklı bir çalışmada ortaya çıkmıştır (Stephens,1988).

Sporun insan ruh ve beden sağlığına faydasının olabilmesi için, insan hayatının her döneminde fiziksel aktivitelerin yer alıp sürekli yapılması önemlidir. Çağımızdaki teknolojik gelişmelerle beraber, gençlerde, yaşlılarda ve özellikle çocuklarda daha durağan bir hale bürünmüş olan günlük yaşamlar kişilerde birçok sağlık probleminin de ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu açıdan; daha sağlıklı bir kas ve kemik sistemi ve sorunsuz bir psikoloji için günün en az 60 dk'lık bölümünü fiziksel aktivitelere ayırmak; obezite, diyabet, depresyon gibi birçok sağlık sorunundan bizleri koruyacaktır (Beaulieu, 2008). Her ne kadar spor denilince akla ilk olarak büyüklerin oynadıkları bireysel ve takım sporları geliyor olsa da, genç yaşta spora başlamanın birçok avantajı bulunmaktadır. Özellikle spor yapan çocuklar, motor ve psiko-sosyal becerileri kazanır, bu sayede çocuklar daha sağlıklı bireyler haline gelip sosyal ortamlarda doğru davranış sergiler, öz güvenli olur ve duygularını doğru şekilde kontrol etme gibi becerileri geliştirir. Paralelinde toplum daha sağlıklı kişilerden oluşur (Kılıç, 2015). Genç yaşta başlanan sporun birçok avantajı bulunmaktadır; kişinin biyolojik ve fizyolojik sistemlerinin sağlıklı olması, yaşam kalitesine olumlu katkılar sunmaktadır. Milletlerarası spor müsabakaları yoluyla, ulusların farklı kültürlerle tanışıp kaynaşması sayesinde hoşgörülerinin arttırdığı görülmektedir, bu durumda sporun hem kişiye hem de topluma faydası vardır (Demirtaş, 2018). Ayrıca aile fertlerinin beraber katıldıkları fiziksel aktiviteye dayalı oyunlar, ailede birliktelik oluşturup bağların güçlü olmasını sağlar. Bu aktiviteler sayesinde küçük yaşlardan itibaren çocuklarda oyun oynama, kurallara uyma bilinci oluşur, ayrıca çocuklar arkadaşlık kurmayı ve adaletle davranmayı öğrenir (Cheatum ve Hammond, 2000).

Bailey (2009)'a göre sportif etkinliklere katılmanın okul başarısını düşürdüğüyle ilgili, bazı düşünceler bulunsa da, beraberinde artan araştırmalar sporun akademik yönden birçok faydasının olduğunu ortaya koymuştur (Eccles, 2002). Sporun akademik hayata faydalarına bakıldığında ise; sportif aktivitelere katılan öğrencilerin okul motivasyon düzeyleri genelde yüksektir. Bu durumun problemlere pratik çözümler üretme yetisi ve yaratıcı hayal gücü gibi zihinsel özelliklerin geliştirmesi dışında fiziksel yapının sağlamlığını artmasına da katkısının olduğu ortaya çıkmıştır (Eigenschenk vd, 2019, Hassandra vd., 2003). Eğitim sürecinde sporun diğer bir yararı ise, sporcu öğrencilerin okulu bırakma oranı, sporcu olmayanlara göre daha düşük olmaktadır (McNeal, 1995). Yapılan bir araştırmada sportif ve ders dışı etkinliklerin

öğrenme deneyimini, okuldaki derse katılım ve akranlarla geçirilen zamana göre daha çok arttırdığı görülmüştür (Dworkin vd., 2003). Başka bir araştırmada ise; spor katılımcısı erkek ve bayan lise öğrencilerinin, sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımının spor yapmayan öğrencilere göre daha düşük seviyelerde olduğu tespit edilmiştir (Wichstrom,2009).

Görüldüğü üzere, evrensel bir kavram olan sporun; fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik birçok yönü ve faydası vardır (Erciş, 2012).

2.2.1. Bireysel Sporlar

Bireysel sporlar, kişinin başkalarıyla, takım olarak değil de bireysel olarak mücadele etmesi şeklinde tanımlanabilir (Konur, 2019). Geçmişten günümüze bireysel sporların tarihi incelendiğinde; bireyin doğaya ve başka canlılara karşı vermiş olduğu mücadeleler bu sporun temelini oluşturduğu görülür. Çağlar ilerledikçe yaşamsal mücadele için verilen çabaların yerini; haz duygusu, sağlık ve profesyonellik gibi olgular almıştır. Ferdi sporlarda sorumluluk o kişiye aittir, bu durumda birey; sorumluluk bilinci, güven ve çabuk karar alma gibi artılar kazanır, gelişiminin ve potansiyelinin farkına varır (Rahimov, 2020). Bireysel sporlarda yapılan antrenman ve müsabakalar, kişinin kendi özverisine bağlı olarak gerçekleştirilir. Bu durumun kişiye birçok olumlu katkısı vardır bunları; konsantrasyonun artması, zihinsel yönden gelişim, kendine saygı duyma, güven ve sorumluluk bilincinin gelişmesi şeklinde sıralayabiliriz. Bireysel sporların, kişiye birçok olumlu katkısının yanında, sosyalleşme açısından dezavantajlı bir yönü de bulunmaktadır (Pluhar ve ark. 2019). Bireysel sporlarda verilen mücadelede kişisel beceriler ön plandadır. Başarı adına kişi dikkat ve konsantrasyonu müsabaka boyunca sürdürmeli, aksi halde başarısızlıkta yükümlülüğün çoğu bireyin kendisindedir (Sürek 2021). Kısacası, sporcunun başarı ve başarısızlığının sorumluluğu bütün olarak kişinin kendi çabasına bağlıdır (Nixdorf ve ark., 2016). Ülkemizde bireysel sporlarda yönelim daha çok Türk kültüründe var olan güreş ve halter gibi ata sporlarına yöneliktir ve bu sporlar köklerini geleneklerden almış oldukları için popülerliğini çağlar boyunca hiç yitirmemiştir. Bunu yanında son dönemde atletizm ve bisiklet gibi sporlara da ilgi gittikçe artmaktadır (Demirtaş, 2018). Bireysel sporlara; tenis, bilardo, eskrim, güreş, satranç, kayak, golf, halter, vücut geliştirme, boks, paten vb. sporlar örnek gösterilebilir (Ezelsoy, 2015). Fakat bunların dışında da bireysel sporlara fazlaca örnek verilebilir (Demirtaş, 2018).

2.2.2. Takım Sporları

Takım sporları, birden fazla kişiden oluşan oyuncuların, belirli kurallar ve süre içerisinde rakibe üstünlük sağlamak gayesiyle bir araya gelip oluşturdukları spor branşlarını ifade eder (Konur, 2019). Başka bir tanımda ise, birden çok katılıcının kabiliyetleri ve teknik becerileri doğrultusunda ve bir takım ruhu içerisinde başka bir rakip takımla ortaya koydukları mücadele olarak nitelendirilir (MEGEP, 2017). Kısacası, takım sporu tanımını yapmamız için, bir takımın, farklı bir takımla mücadele etmek için aynı amaç doğrultusunda bir araya gelmiş birden çok kişiden oluşması gerekmektedir (Karayol, 2013). Takım sporlarında daha çok strateji önemlidir. Başarı için sporcular arasında dayanışmaya dayalı bir taktik şuurun oluşması gerekmektedir. Kazanılan başarı ve başarısızlığın yükümlülüğü bütün kişilerde olduğu için bireysel sporlara göre kişiler psikolojik açıdan fazla zorlanmazlar (Kat, 2009). Ferdi sporların aksine takım sporları tek kişinin değil en az iki ve daha fazla kişiden oluşan grupların mücadelesinden oluşur ve kazanıp kaybetme sorumluluğu bütün sporculara aittir (Başer, 1998). 1950’li yıllardan sonra dünya genelinde takım sporları önem kazanmış ve insanların ilgisini çekmiş, özellikle 1980’li yıllardan sonra bu ilgi giderek çoğalmıştır. Bilhassa futbol oyunu ve öteki takım sporları bu ilgiden etkilenmişlerdir. Çağımız dünyasının en büyük turnuvaları olarak nitelendirilen olimpiyat ve Dünya futbol şampiyonası bunun bir göstergesi niteliğindedir (Şahan, 2007). Türklerin takım sporlarına karşı merakları, 20. Asırdan itibaren başlamıştır. İstanbul’un işgal altında olduğu 1900’lü yıllarda, ilk Türk futbol takımı olan Galatasaray 1905 yılında kurulmuş ve sonrasında 1907 yılında kurulan ikinci Türk takımı Fenerbahçe bunu izlemiştir. Çim ve buz hokeyi, kriket, beyzbol ve ragbi gibi branşlarda kurulan takımlarla, işgal yıllarında birçok turnuva düzenlenmiştir (Demirtaş, 2018). Sonraki yıllarda futbol daha fazla yayılmış bunu; basketbol, voleybol, hentbol gibi takım sporları izlemiştir. Takım sporlarının sadece Türkiye’de değil dünyada da sevilip desteklenmesinin sebepleri arasında, kitleleri heyecanlandırarak peşinden sürüklemesi ve kişilerin destekledikleri takımlarla gönül bağı oluşturması gelmektedir (Demirtaş, 2018).

Kısacası, kişiler arası ilişkileri geliştirip toplumsal yönü ön planda tutan takım sporları, grup halinde kazanıp kaybetme sorumluluğunu geliştirip, aidiyet duygusu oluşturur, dayanışmayı arttırır. Takım halinde kazanılan müsabaka sonucuna oluşan sevinç gibi kaybetme neticesinde ortaya çıkacak hezeyan duygusunu da takımdaki bütün kişiler paylaşır (Salar ve ark, 2012). Takım sporlarına ise; Futbol, voleybol, basketbol, çim ve buz hokeyi, hentbol, beyzbol, paintball, ragbi vb. örnek verilebilir (Rahimov, 2020).

2.2.3. Okul Sporları

Okul sporları, belirli yaş aralığındaki öğrencilerin kendi okullarını, farklı branşlardaki müsabakalarla, yerel ve ulusal platformlarda temsil ettikleri turnuvaların tamamıdır (Aydemir, 2014). Okul vakitlerinde veya bunun dışında yapılan ve sadece öğrencilerin mücadele ettiği bütün sportif faaliyetler okul sporlarını oluşturur (Pehlivan ve Konukman, 2004). Başka bir tanımda ise okul sporları, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve diğer resmi kurumlar vasıtasıyla, öğrenci yeteneği doğrultusunda ve bu yetenekleri geliştirme amacıyla oluşturulan planlı organizasyonların bütünü olarak ifade edilebilir (Bucher, 1987).

Okullarda sporun gelişmesini ve ülke geneline yayılmasını sağlamak amacıyla; kısa, orta ve uzun vadeli plan ve programlar yapmak; bu konularda gereken karar ve tedbirleri almak, uygulamak ve uygulatmak” amacı ile 08.06.2005 Tarihli ve 162 Sayılı Bakanlık kararı ile Türkiye Okul Sporları Federasyonu kurulmuştur (26578 Sayılı Resmi Gazete). Sporun ve eğitimin beraber sürdürüldüğü okul sporlarının öğrenci gelişimine katkısı oldukça fazladır. Öğrencilerin kabiliyetlerini geliştirip daha disiplinli bir çalışma düzeni oluşturmalarına yardımcı olması dışında, sportif etkinliklerin; daha sosyal, kendine güvenen, sigara, alkol ve uyuşturucu gibi kötü bağımlılıklardan uzak duran bireyler oluşmasına yararı büyüktür (Akgül ve diğ., 2012). Okul sporlarının eğitim sürecindeki önemi gittikçe artmaktadır. Ergenliğe giren öğrencilerin bu dönemi daha sorunsuz ve sağlıklı atlatmalarına yardımcı olan spor sayesinde, öğrencilerde benlik kavramı oluşur, kendini daha iyi anlatma ve yeteneklerini daha iyi sergileme becerisi gelişir (Yıldırım, 2004). Ergenlik çağında ve çocukluk döneminde zararlı alışkanlıklardan uzak durup sağlıklı yaşamak ve ahlaki değerlere saygı duymak spor aracılığıyla olur (Skolnick, 1993). Ayrıca okul sporlarına katılan öğrencilerin diğerlerine göre daha sosyal, girişken ve yükümlülüklerinin farkında oldukları, okul başarılarının ise anlamlı şekilde yukarıda olduğu tespit edilmiştir (Öcal ve Koçak 2010). Sporun, bilişsel kapasite gelişimini desteklediğiyle ilgili Sibley ve Etnier’in yapmış olduğu araştırmada, en fazla etkinin 6-13 yaş arası çocuklarda görüldüğünü ve konsantrasyonu arttırdığını savunmuşlardır (Sibley BA, Etnier JL. 2003). Okuldaki disiplin olaylarının az yaşanmasını sağlayan okul sporlarının, okula devam konusunda daha az taviz verilmesine, takım bütünlüğü duygusunun pekişmesine, rakibe centilmence davranılmasına ve en önemlisi, akademik başarının artmasına katkısı vardır (Koçak ve Öcal, 2010). Öğrencilerin okulu bırakma oranındaki düşüş ile okul sporları arasında kayda değer bir bağlantının varlığı araştırmalarla görülmüştür (Klitsch, 2010). Okulun içinde ve dışında gerçekleştirilen spor faaliyetleri, öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirmelerini sağladığı gibi okulda pozitif bir hava oluşturur. Fiziksel aktiviteler yeteneğin gelişmesine

katkısının yanında düzenli bir çalışma disiplini sağlar ve müsabaka kurallarına uyulması sayesinde iyi bir karakter oluşumuna etkisinin olduğu yapılan araştırmalarda ortaya konulmuştur (Güneş, 2004). Okul sporlarıyla ilgilenmenin amacını sadece fiziksel aktiviteler için kısıtlamak doğru olmaz. Karakter gelişimi, kişiler arası ilişkiler ve yardımlaşma gibi alanların gelişimine de katkısı olan bir yönü vardır (Bailey, 2009). Okullar arası maçlar, kazanıp kaybetmek dışından erken yaşlardan itibaren kişiler arası diyalogları geliştirip, beraber eylemlerde bulunma ve olaylar karşısında çaba gösterme gibi davranış oluşturmaya asıl olarak hedeflemektedir (Özbek, 2008). Okul sporlarına katılım, öğrencilerin toplum ve okullarıyla eşsiz bir bağ kurmalarına yardımcı olduğu gibi öğretmenler, personel ve kendi yaşlılarıyla daha iyi iletişim olanakları bulmalarını sağlar (Klitsch, 2010).

Ülkemizin uluslararası spor organizasyonlarında başarılı olması ve başarılı sporcular yetiştirebilmesinin en önemli faktörlerinden biri okul temelinde başlanacak olan spor faaliyetleri gelmektedir. Ulusal çapta sporcuların büyük kısmının keşfedilmesi okullar arasında düzenlenen müsabakalar sayesinde olmaktadır (Dikmener, 1997). Birleşmiş milletlerin okul sporlarıyla ilgili raporunda (2003), okul hayatı açısından ideal olan sporun; becerilerin gelişimi, disiplin, dostluk, takım çalışması, önderlik, kendine güven, doğruluk, paylaşım gibi benzeri erdemlerin oluşmasında etkin bir payı olduğu belirtilmiştir. Bunlara ek olarak, sporun gençlere ulaşip onların problemlerini çözmeye yardımcı olduğundan, kötü alışkanlıklardan ve hastalıklardan koruyan bir yönünün varlığından da bahsedilebilir. Ayrıca yaşam kalitesini arttırarak kişiler arası ilişkilere barışçıl bir katkısı vardır (Gümüş, 2006).

2.3.Motivasyon

Motivasyon, hedeflenen amaca yönelik başarılı olmak için, zihinsel ve fiziksel yönden harekete geçmeyi sağlayan içsel ve dışsal faktörlerin tümüne denir (Gökalp, 2021). Latince “movere” kavramından gelen “motivasyon” kelimesi, “hareket ettirmek” anlamı taşımaktadır. Kişileri bir amaç uğruna eyleme sevk etmeyi sağlayan süreçleri ifade eder (Standage, 2020). Türkçede ise motivasyon kavramının tam karşılığının olduğunu söylemek zor olsada, motivasyon, isteklendiren güç ve dürtüler olarak tabir edilebilir (Başaran, 2005). Köknel’e göre, psikolojide; bir hareketi ortaya çıkaran, eyleme dönüştüren, anlamlandıran ve eylemin devamını sağlayıp yönünü belirleyen, kişinin farkında olduğu veya olmadığı davranış süreçlerinin tamamına motivasyon (güdülenme) denir (Köknel, 1983). Bir başka tanımda ise, amacı gerçekleştirmek için başlatılıp sonuna kadar devam ettirilen süreçleri ifade eder (Pintrich ve Schunk, 2002). İnsan hareketlerinin kökeninde yatan en önemli faktörlerden biri de motivasyondur. Bilim

adamlarının insan hareketlerini üzerine yapmış oldukları araştırmalarda bunu kanıtlar niteliktedir (Cüceloğlu, 2007). Ayrıca, insan tecrübelerinin ilerlemesini sağlayan hareketlerin özünü de motivasyon meydana getirmektedir (Morris, 2022). İçsel ve dışsal motivasyonu sağlayan faktörlerin başında, sürekli yapılan spor aktivitelerinin geldiği ispatlarla ortaya konulmuştur (Vlachopoulos, 2000). İç motivasyon, dışarıdan herhangi bir uyarıcı olmadan, kişinin içinden gelen ve yaparken tatmin olup zevk aldığı istekli durumları ifade ederken, dış motivasyon ise, kişinin dışında bulunan ve eylemi gerçekleşince yararlanabileceği ödüllerdir (Wann,1997). Bireyin performansını arttırıp hedeflerine ulaştırmada bazı motivasyon kaynakları lazımdır. Bu kaynaklar kişinin özelliğine göre değişiklik göstermelidir çünkü bireylerin kişilik ve sosyokültürel yapıları birbirlerinden farklılık arz etmektedir. Güdüleyici belirlenirken de bu farklılıkları göz önünde bulundurmak, performans açısından önemlidir (Sarı vd., 2018). Öyle ki bir kişiyi eyleme sevk eden motivasyon kaynağı diğer kişiler için geçerli olmayabilir (Cüceloğlu, 2007). Kişiler çalışma hayatlarında motivasyona ihtiyaç duyarlar ve olumlu motivasyona sahip kişiler yapacakları işlerde daha istekli olmakta bu da çalışma verimini arttırıp başarıyı getirmektedir. Kişiler motive edilirken, öncelikle fizyolojik olmak üzere sırasıyla, psikolojik ve sosyal istekler karşılık bulmalıdır (Recepoğlu, 2011). Bireylerin ihtiyaçlarının giderilmesi durumunda ise, hedefleri gerçekleştirmeye yönelik yapılan çoğu davranışlarda başarı sağlanacaktır (Ada vd., 2013).

İnsanlar, hayatlarının her anında yeni şeyler öğrenmek ve zorluklarla başa çıkmak için yüksek güdülenmeye gereksinim duyarlar. Bu da motivasyonun hayatımızda ne kadar önemli bir yere sahip olduğunun göstergesidir. Özellikle eğitim kurumları, öğrencileri bir amaca odaklayıp, aktivitelere katan ve onlara bilgiyi özümsetip başarılarını arttıracak bir şekilde dizayn edilmelidir (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012). Motivasyonun yaşamın birçok alanında olduğu gibi eğitim sürecinde de çok önemli bir fonksiyonu vardır. Öyle ki, sevdikleri öğretmen ve derslere karşı motivasyon düzeyleri yüksek öğrenciler, hedeflere ulaşmada daha kısa sürede başarılı olmaktadır. Eğiticiler açısından da öğrencileri birçok yönden geliştirme hedefinde bu terim kritik bir yere sahiptir (Canöz vd., 2019). Başarıyı sağlamada motive edici etkenin güçlü veya zayıf olmasının önemli bilinmekle beraber, güdü kaynağının yetersizliği başarıyı azaltırken, fazla olması başarıyı arttırmada direkt etkilidir (Turhan, 2021). Öğrenci açısından başarılı olup hedeflere ulaşmada motivasyonun önemi bir etmen olduğunu belirtmekle beraber, öğrencileri birçok açıdan desteklemek isteyen eğitimciler içinde motivasyon bir o kadar önemli bir görüştür (Canöz vd., 2019). Eğitimde istenilen hedeflere ulaşmada, öğrenci motivasyonunun sağlanmasında ve öğrenci-veli-idareci denkleminde kordinasyonun yapılandırılmasında,

öğretmen en önemli elemandır (Doğan ve Koçak, 2014). Bu manada öğrenciler kadar, öğretmenlerin; psikolojik, sosyal ve maddi açıdan motivasyonlarının desteklenip performans artışlarının sağlanması gerekmektedir (Yavuz ve Karadeniz, 2009).

2.4. Motivasyonu Etkileyen Faktörler

Her birey huzur bulup tatmin olacağı durumlara yaklaşp, kendini rahatsız eden şeylerden uzaklaşmak ister, uzaklaşp yakınlaşma durumu dürtülerin temelinde vardır. Güdülerden hangisi ağır basarsa insan o tarafa yönünü çevirir ve başarıyı buradaki motivasyonun yüksek veya düşük olması etkiler, yüksek motivasyon başarıyı getirirken düşük motivasyon ise başarısızlığa sebep olur (Soyer vd., 2010). Motivasyonu, Woodworth 1918 yılında ilk defa “İçsel ve dışsal” şeklinde kavramlaştırmıştır. Ona göre “içsel” motivasyon da faaliyetler kişinin dürtüleri tarafından ilerler ve bu dürtülerle sürdürülen eylemlerin daha özgür ve kalıcı bir şekilde yapılacağını savunmuştur. Öteki taraftan, “dışsal” motivasyonla yapılan faaliyetlerde odaklanma nispeten sağlanamadığı için aktivitelerde tam olarak benimsenmeyecektir (Rheinberg, 2018). İç ve dış olmak üzere iki farklı şekilde kategorize edilir motivasyon kavramı. Kişinin içinden gelerek istekli duygularla yapıp tatmin olması iç motivasyonu, dışarıdan alınan maddi ödüller nedeniyle gerçekleştirilen eylemler dış motivasyonu oluşturur (Kazak,2004). İnsanda motivasyonu içsel ve dışsal unsurlar destekler, içsel motivasyonu; emek harcama, başarma, eğilim, ilgi, alaka, uğraşlarımız ve isteyerek yapma gibi kişisel tutumlarımız oluştururken (Yıldız, 2020). Dışsal motivasyonu ise; ödül ve cezalar dışında, toplum tarafından saygı duyulma, onaylanma, kabul görme gibi maddi yararlar oluşturur (Yılmaz, 2019). Motivasyon, içsel açıdan karakter yapısının, dışsal açıdan ödüllerin oluşturduğu davranışların ifadesidir (Weinberg ve Gould, 1995). Kısacası, kişilere herhangi bir davranışı yaptırıp eyleme geçiren faktörler, içten gelebileceği gibi dış kaynaklı da olabilir. İçsel ve dışsal motivasyonu belirleyen de motivasyonun nereden kaynaklandığıyla ilgili olup iç ve dış motivasyon bu şekilde kavramlaşmıştır (Köyceğiz, 2022).

2.4.1. Motivasyonu Etkileyen İç Faktörler

İç motivasyon, insanların dışarıdan ödül gibi maddi herhangi bir beklentiye girmeden, merak, istek, arzu gibi sadece içsel dürtülerle yapmış oldukları çaba gerektiren tutumlardır (Yıldız, 2020). Kişinin yaptığı işlerin kendisi motivasyon kaynağı olduğu için, dış kaynaklı mükafat veya yaptırımın pek geçerliliği yoktur. Etkinlikler iç motivasyon kaynaklıdır (Woolfolk, 2015).

İç motivasyonun kaynağını bireyin kendisi oluşturur. Öğrenciler, bu kaynağın temeline akademik başarıyı oturtup o doğrultuda çalışır ve iç motivasyonla hareket ederse başarı

açısından daha verimli bir sonuç elde ederler. Hasebiyle öğrenim hayatının ileriki aşamalarında da istenen hedeflere ulaşmada en önemli ve etkili faktör içten gelen motivasyondur (Kaluç, 2021). Düşüncelerin hayata aktarılması açısından da iç motivasyon sahip kişilerin daha seri hareket kabiliyetine sahip oldukları söylenebilir (Yücegök, 2017). İlgi duymak, zevk almak, karşı çıkmak, düş kurmak, hedeflemek vb. İç motivasyonu oluşturan etmenlerdir. Özellikle eğitimde içsel motivasyonun çok önemli bir yeri olmakla beraber, yapılan akademik çalışmalar daha kalıcı olmakta bu da başarıyı olumlu yönde etkileyip artırmaktadır (Lepper ve Corpus, 2005), öyleki performansı direkt etkileyen en önemli faktör, öğrencilerin bilgiye karşı takınmış oldukları içsel kaynaklı davranışlardır (Akçayır ve Akçayır, 2016; Tarng ve Ou, 2016). Yüksel'de (2004) dış motivasyona kıyasla iç motivasyona yönelen öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin daha yüksek olduğunu çalışmasında göstermektedir.

2.4.2.Motivasyonu Etkileyen Dış Faktörler

Dış motivasyon, insanın kendi iradesi dışında gelişen ve çevrenin kişi üzerinde oluşturduğu etkilerle meydana gelen motivasyon türüne denir. Bunlara maddi hediyeler, sosyal çevre tarafından saygı beklentisi, kabul edilme, tanınınıp statü kazanma gibi kişinin motivasyonunu arttıran harici faktörleri sayabiliriz (Yılmaz, 2019). Kişi baskı ve mecburiyet sebebiyle bir işi yapıyor veya mükafat beklentisiyle hareket ediyorsa burda dış motivasyonun varlığından bahsedilebilir. Motivasyon genelde dış kaynaklı başlayıp sonradan içe yönelik değişebilir (Tohidi ve Jabbari, 2012). Dışsal motivasyonda öğrenciler, genelde dışarıdan verilecek madalya, kupa ve maddi kazanımlar için çaba sarf derler. İç motivasyona göre uzun ve kalıcı olmayan dışsal motivasyon, kişilerde yoğun istek ve katılım duygusu oluşturarak gerçekleşmede, performanslar daha yüzeysel, öğrenmeler ise genelde geçicidir (Tohidi ve Jabbari, 2012). Öğrencilerde dışsal motivasyonu oluşturan faktörlerin en başında; öğretmen ve anne babanın koymuş oldukları hedefler ve göstermiş oldukları davranışlar gelmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşların tutumları ve eğitimciler tarafından uygulanan ödül ve cezalarda dışsal motivasyonun sağlanmasında etkili rol oynamaktadır (Kaluç, 2021).

2.4.3.Motivasyonsuzluk

İnsanın kendi potansiyelini daha iyi tanımasını sağlayan ve davranışlara yön verip biçimlendiren motivasyon kavramını, İçsel ve dışsal olarak ikiye ayırabiliriz. Bu iki motivasyon türünün kişileri etkileyemediği durumlarda vardır. Bu duruma; motivasyonsuzluk denir (Deci & Ryan, 2008). İnsanlar yapmış oldukları herhengi bir aktiviteye karşı içsel ve dışsal açıdan motive olamayıp kendilerini yetersiz görür, bunun neticesinde yapılan ektivitenin daha fazla

sürdürülemedik sonlandırması motivasyonsuzluk kavramıyla açıklanabilir (Deci & Ryan, 1985).

Başka bir tanımda ise, bireyin iç ve dış değişkenlerden etkilenmeden, bir spor branşıyla ilgilenip sonucunun ne olacağı kaygısını ve baskısını yaşamadan, aktivitenin sürekliliğini sağlaması olarak da ifade edilebilir (Yılmaz, 2021). Kısacası, sonuçları kontrol altında tutulamayan davranışların temelinde motivasyonsuzluk yatmaktadır (Karagüven, 2012; Gdl, 2015; Lumsden, 1994; zyalvaç, 2010; Reeve, 2004). Bütün bu tanımlardan yola çıkarak, öğrenilmiş çaresizlik ile motivasyonsuzluk kavramı arasında benzerlik görülmektedir (Abramson Seligman ve Teasdale, 1978).

2.5.Motivasyon Teorileri

Motivasyonun kaynağına bağlı olarak iki ana teori türünden söz edilebilir. İ faktörlerle açıklanan Kapsam Teorileri ve dış faktörlerle açıklanan Süreç Teorileridir (Ulukuş, 2016).

Teoriler genellikle kapsam ve süreç adı altında iki ana guruba ayrılmıştır (Bayrakçeken vd., 2021). Kapsam kuramı hareketin amacına, süreç kuramı ise hareketin sonucuna odaklanır (Koçel, 2003). Teorilerin tarihsel sürecine baktığımızda; fabrikalarda çalışan işçilerin bir bölümünün görevlerini çok istekli ve alakalı bir şekilde yapıp yüksek verim ortaya koyarken aynı şartlarında çalışan benzer özelliklerdeki işçilerin ise isteksiz çalışıp düşük verimli performans sergilemeleri, sanayi devriminin gerçekleştiği yıllarda birçok uzman isim tarafından araştırma konusu haline gelmiştir. Uzman araştırmacılar, aynı şartlarda çalışan işçilerin verimlerini maksimuma çıkarmak için farklı teoremlerin temelini atmışlardır. Bu da kişilerde güdülenmeyi açıklayan kavramların ortaya çıkarmasını sağlamıştır (Sabuncuoğlu ve Tz, 2005). Her insanın güdülenmeye ihtiyaı vardır. Özellikle iş hayatında yüksek verim elde etmek için çalışanların kişisel özellikleri ve beklentileri, iş verenler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü her kişiyi güdüleyen faktörler değişmektedir bu da farklı durumlara farklı motivasyon kuramlarını uygulamayı bir zorunluluk haline getirmiştir (Yılmaz, 2019).

Tanımlardan yola çıkarsak, birçok araştırmacı ve ekol tarafından oluşturulan motivasyon teorileri, insanların başarıya yönelik motivasyonunu anlamlandırmaya yardımcı olmaktadır. Neredeyse hepsi başarıyı oluşturan faktörleri açıkladığı için tüm teoriler bir bütünlük oluşturup birbirini tamamlamaktadır (ğlmş, 2002).

2.5.1. Kapsam Teorileri

Kapsam teorilerinin birçoğu, kişi ihtiyaçlarının neler olduğu ve bunların ne şekilde karşılanması gerektiği üzerinde duran teorilerdir (Mullins, 2002; Koçel, 2010; Erol, 2022). İnsanların neye ihtiyaç olduğu sorusuna; kapsam(içerik) teorileri, içsel faktörleri araştırıp cevap aramaktadır (Ünal ve Gülmez, 2017). Hareketin amacına yönelip i faktörlerle açıklamaya alışan Kapsam (içerik) Kuramlarını; Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı, Alderfer'in ERG Kuramı, Herzberg'in ift Faktör Kuramı, McGregor'un X ve Y Kuramı ve McClelland'ın Başarı İhtiyaı Kuramı şeklinde sıralayabiliriz (Dağlıoğlu, 2022; Yapıcı, 2017).

2.5.1.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

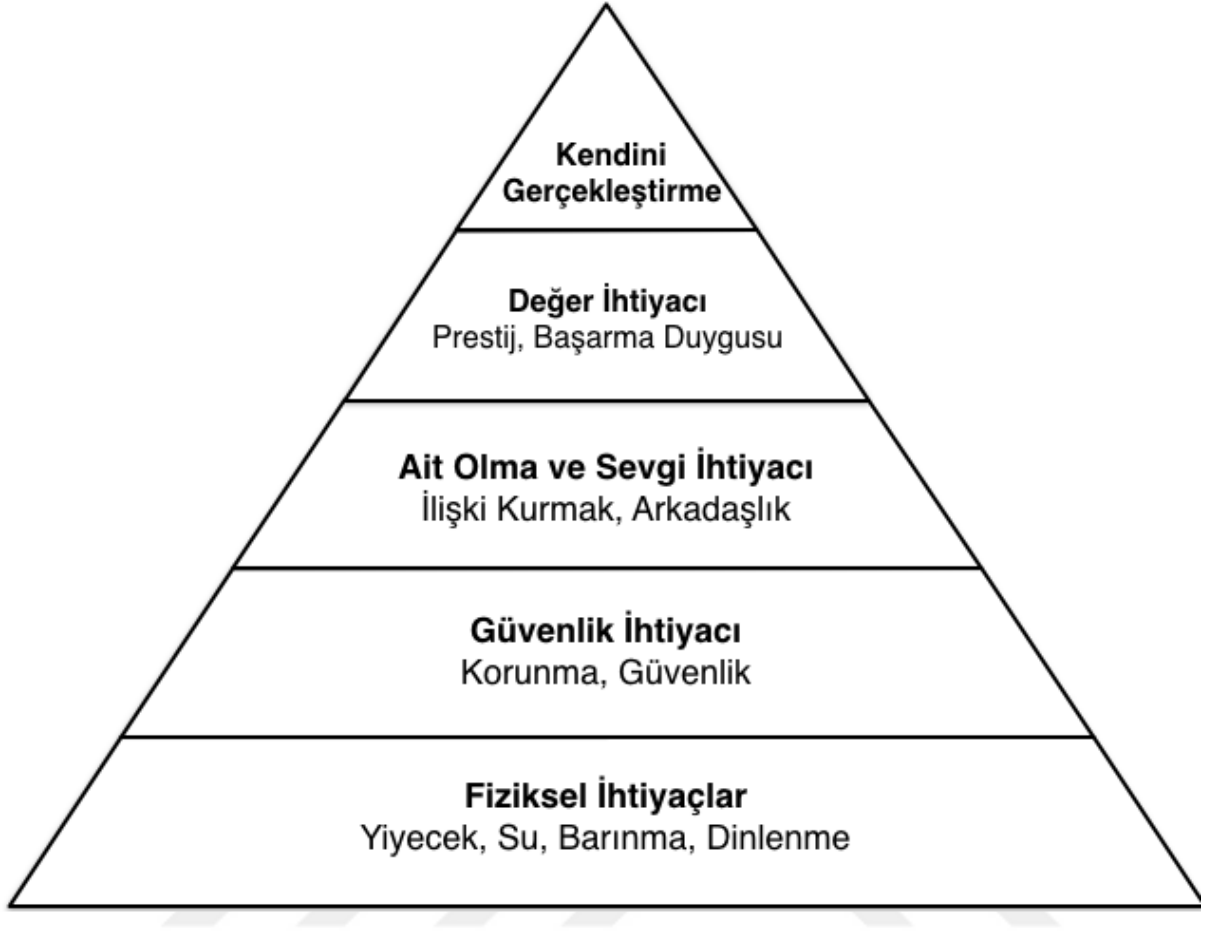
En çok ön plana çıkıp araştırılan ve tanınan motivasyon kuramlarının başında Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı gelmektedir. Maslow, parçalar halinde araştırılan motivasyon güdülerini bir bütün olarak ele alıp incelemiştir (Maslow, 1943).

İnsan ihtiyaçların hiyerarşik bir düzenle beş sınıfa ayıran Maslow göre, bir alt basamaktaki ihtiyaç giderilmeden üst basamağa geçilemeyeceğini savunur. Kişin Fizyolojik ihtiyaçlarını gidermeden, güvenlik ihtiyaını düşünemez, güvenlik ihtiyaını gidermeden, aidiyet ve sevgi ihtiyaını düşünemez, aidiyet ve sevgi ihtiyaını gidermeden, saygı ve itibar ihtiyaını düşünemez ve son olarak saygı ve itibar ihtiyaını gidermeden, kendini gerçekleştirme ihtiyaını düşünemez. Alt hiyerarşideki ihtiyaç karşılanınca motivasyon kaynağı olmaktan çıkarak bir üst hiyerarşideki beklentiler hedef haline gelir (Ryan, Coppola, Canyon, Ryan, Coppola Swienton, 2020; Langton, Robbins ve Judge, 2019).

Maslow'un beş seviyeden oluşan piramidi, aşağıdan yukarıya doğru basamaklar oluşturmaktadır. En alt basamaktan yukarıya doğru; Biyolojik ve Fizyolojik ihtiyaçlar, Güvenlik İhtiyaı, Aidiyet ve Sevgi İhtiyaı, Özdeğer ve Benlik Saygısı İhtiyaı, Bilişsel İhtiyaçlar, Estetik ve Kendini Gerçekleştirme İhtiyaı şeklinde sıralanmaktadır.

Maslow, kişilerde alt ihtiyaın karşılanmadan bir üst basamaktaki ihtiyaın gerçekleşmesinin mümkün olmadığını vurgulamıştır (Maslow, 1943).

Şekil 1’ de Abraham Maslow’un sınıflanan ihtiyaçlar hiyerarşisi belirtilmiştir.

Şekil 1. Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi (Maslow, 1948)

Maslow’un ihtiyaçlar Piramidinde:

-Fizyolojik İhtiyaçları: Nefes alıp verme, yeme, içme uyuma vücut sağlığı gibi yaşamsal öneme sahip temel gereksinimler oluşturmaktadır.

-Güvenlik İhtiyacı: İnsanın tehlikeden korunup anne babası ve ailesi gibi güven duyabilecekleri kişilerin yanında ve ortamlarda bulunmak isterler. Bu basamaktaki ihtiyaçlar bunu karşılar.

-Aidiyet ve Sevgi İhtiyacı: Kişilerin, arkadaşlık kurma, sevmeye ve sevilme,  evre tarafından saygı duyulup kabul edilme ve bir statüye kavuştuğu basamaktır. İlk iki ihtiyacın karşılanması sonrası ortaya çıkar.

-Saygı ve İtibar İhtiyacı: İçinde bulunulan toplum ve etrafı tarafından, kişiye gösterilen saygı, itibar görme, kabul edilme gibi ihtiyaçlardır.

-Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı: Önceki dört ihtiyaç karşılandıktan sonra bile kişilerde bazen tatminsizlik ve yetinememe duyguları oluşabilir. Bu istekleri karşılamak için insanlar, şiir ve roman yazar, beste yapar, resim çizer, bir şeyleri keşfetmek isteyip bu duygularını tatmin ederek kendini gerçekleştirme ihtiyacını giderir (Maslow, 1954: 15-22).

İnsanlar, kendini gerçekleştirme ihtiyacının %10'unu, saygı ve itibar ihtiyacının %40'ını aidiyet ve saygı ihtiyacının %50'ini, güvenlik ihtiyaçlarının %70'ini ve fizyolojik ihtiyaçlarının %85'ini karşılayabilirmiş (Maslow, 1970; akt. Koçel, 2010).

2.5.1.2. Alderfer'in ERG Kuramı:

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramının bir uzantısı olarak, özellikle iş yaşamına odaklanan ERG kuramı, Alderfer Clayton tarafından geliştirilmiştir (Alderfer, 1969).

Alderfer Clayton, Maslow kuramındaki basamakların birbirine fazlasıyla yakın olduğu ve kesin hatlarla ayrılmadığı için iş yaşamına uygun olmadığını savunmuştur. Maslow'un beş ana ihtiyacına karşılık, ERG kuramı üç ana ihtiyaç üzerinde durmuştur. Clayton, İngilizce karşılıkları olan; existence (var olma), relatedness (beraber olma), growth (gelişme) kelimelerinin baş harflerini biraraya getirerek, kurama ismini veren ERG'yi ortaya çıkarmıştır (Ateş, 2023).

Varoluş ihtiyacını, hava, su, gıda, barınma, çalışma, ücret ve sosyal kazanımlar gibi fizyolojik ve güvenlik hakları kapsar. Beraber olma ihtiyacını, bireylerin aile, arkadaş ve sosyal çevreleriyle ilişkiler geliştirip saygı ve statü kazanma oluşturur. Gelişim ihtiyacını, yaratıcılık ve üretkenlik gibi insanın gelişimine katkı sunup kendini gerçekleştirmesini sağlayacak kazanımlar oluşturur (Ivancevich, Konopaske ve Matteson, 2007).

2.5.1.3. Herzberg'in Çift Faktör Kuramı

Frederick Herzberg farklı iş kollarındaki 200 mühendis ve muhasebeci üzerine yaptığı bir araştırmada katılımcılara ilettiği "Kendinizi işinizi yaparken ne zaman en iyi ve en kötü hissettiniz?" sorusunun yanıtları esas alınarak yapmış olduğu araştırma neticesinde Çift Faktör veya diğer bir adıyla, Motivasyon- Hijyen kuramını geliştirmiştir (Herzberg, 1969).

Çift faktör kuramında örgüt motivasyonunu etkilemenin, hijyen ve motivasyon gibi iki ana faktörü olduğu üzerinde durulur. Motivasyon, başarıma, saygı duyulma, statü kazanma gibi somut olmayan duyguların devreye girmesiyle gerçekleşir ve güdülenmenin sağlanmasıyla mesleki doyuma ulaşılır, bu da çalışma ortamında verimin artmasını tetikler (Kaygısız, 2022).

Herzberg araştırmalarında iki grup oluşturmuştur. Birinci grubu motivasyon faktörleri, ikinci guruba ise hijyen faktörleri şeklinde ayırmıştır. Motivasyon faktörleri grubunu, başarma, saygı duyulma, mevki kazanma gibi varlığı motivasyonu arttıran, yokluğu ise motivasyonsuzluğa neden olan faktörler oluştur. Hijyen faktörleri grubunda ise, maaş, iş sağlığı, iş yeri politikaları gibi faktörler etkilidir. Genelde motivasyonu birinci grup faktörler oluşturur, hijyen grubundaki faktörler ise birinci grup motivasyonu sağlamak için gerekli ortamı oluşturur (Koçel, 2010).

Herzberg'in kuramı, Maslow'un İhtiyaçlar veya ERG kuramındaki en alt basamakta bulunan temel ihtiyaçların üzerinde durmaktadır. Hijyen faktöründe, çalışma ortamında motivasyon maddi ödülleri sağlanır ve tatmin edilemeyen çalışanlarda verim genelde düşük olacağından bu konudaki motive edici dışsal faktörler, işverenler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır (Smith ve Shields, 2013). Daha çok içsel faktörlerle açıklanan Motivasyon da ise, Maslow ve ERG Kuramındaki bir üst basamaklarda bulunan soyut ihtiyaçlar ön plana çıkmaktadır. Çalışanın kişiliğini geliştirip grup dinamiği içerisinde saygı, statü ve iş doyumunu gibi kazanımlar, motivasyonu sağlayan temel faktörlerdir ve grup içindeki olumlu performansa direkt etki etmektedir (Kumar ve Misra, 2012).

2.5.1.4. McGregor'un X ve Y Kuramı

McGregor'un geliştirdiği kuram, çalışanlarda iki farklı düşünceyi temsil etmektedir. X; olumsuz bakış açısını temsil ederken, Y; olumlu bakış açısını temsil etmektedir (McGregor, 1957). X ve Y kuramında, X görüşü, insanların denetlenip kontrol edilmesi gerekliliğini savunurken, Y görüşü ise, insani ilişkilere önem verilmesi ve işle ilgili kararlarda çalışanların görüşünün alınması gerektiğini savunmuştur (Ağcagül, 2019). McGregor, X kuramında, iş verimini yükseltmek için çalışanların zorlanması gerektiğini, Y kuramında ise çalışanların kendi kendileri güdüleyerek bu şekilde iş verimlerini arttırabileceğini savunmuştur (Başaran, 2019). Çalışanlar açısından Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramıyla McGregor'un X ve Y kuramı arasındaki bağlantıda; X, çalışanlarda fizyolojik ve güvenlik hiyerarşisini, Y ise sosyal, saygı ve kendini gerçekteşirme hiyerarşisini temsil etmektedir (Kopelman, Protas ve Falk, 2012).

2.5.1.5. McClelland'ın Başarı İhtiyacı Kuramı

İnsan ihtiyaçları üzerine çalışma yapan Amerikalı psikolog David McClelland'ın başarı ihtiyacı kuramına göre, insanları motive etmenin üç yolu vardır. Bunları; başarı ihtiyacı, güç ihtiyacı ve ilişki kurma ihtiyacı şeklinde sıralayabiliriz (McClelland, 1985).

Bu üç ihtiyacın öncelik sıralaması bireylere göre farklılık göstermektedir (Başaran, 2019; Koçel, 2005; Çatıkoğlu, 2006). Başarı ihtiyacı, kişilerin hedeflerine ulaşmak için sarf etikleri çabaların karşılığıdır. İnsanlar, bazı şeyleri başarıp istediklerini elde etmek için amaca yönelik hareketlerde bulunurlar. Bu hareketleri tetikleyip motivasyonu sağlayan duyguların temelini oluşturan özellik başarı ihtiyacıdır (Çiçek, 2009). Güç ihtiyacı, bu eğilimdeki kişiler insanlar üzerlerinde otorite kurup onları yönetmek ve rekabet ederek her zaman ön plana çıkmayı ister. Ayrıca, başka insanlara karşı statü ve prestijle tanınır olmak ve güç gösterisinde bulunmak, bu özelliğinin göstergelerindendir (Kaygısız, 2022). İlişki ihtiyacı, insanlar içgüdüleri gereği farklı kişilerle ve toplumla iletişim kurarak aidiyet duygusu oluşturur. Her bireyin, yalnız kalmayı sevenler da dahi olmak üzere, diğer sosyal gruplarla dostluk kurup arkadaşlık yapma ihtiyacı vardır. Aidiyet duygusu yüksek bireyler toplumla daha uyumlu olur, bu kişilerde iş birliği ve yardımlaşma duyguları daha çok ön plana çıkar. Bu tür özellikler ilişki ihtiyacını karşılamaktadır (Pekel, 2001).

Bu üç ihtiyaç içerisinde en ön plana çıkanı, başarı ihtiyacıdır. Öyle ki bu ihtiyaç önceleyen kişilerin yaşamlarında daha başarılı olacağı ön görülmektedir (Kaplan, 2007). McClelland'e göre insanların ihtiyaçlarını, doğuştan olmayıp da sonradan elde edilen tecrübelerle öğrenir ve insan davranışlarına bu ihtiyaçlar yön verir (Çetindere, 2019).

2.5.2.Süreç Teorileri

Süreç Teorileri, insanların nasıl motive edileceği sorusunu, çevresel (dışsal) faktörlerle açıklayan teorilerdir (Ünal ve Gülmez, 2017). Süreç kuramlarına göre, kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak, motivasyonu sağlayan nedenlerden sadece biridir. Bunun dışında motivasyon üzerinde birçok dış faktör etkisinin bulunduğu görülmektedir (Koçel, 2005; Küçüközkan, 2015).

Hareketin sonucuna odaklanan Süreç Kuramları şunlardır; Vroom'un Beklenti Kuramı, Lawler ve Porter'in Bekleyiş Kuramı, Edwin Locke'un Amaç Kuramı, Stacy Adams'ın Eşitlik Kuramı, Skinner'in Davranış Şartlandırma ve Pekiştirme Kuramı (Yeşil, 2016).

2.5.2.1. Vroom'un Beklenti Kuramı

Victor Vroom tarafından geliştirilen Beklenti Kuramı, ödülün kişi performansı üzerindeki etkilerini motivasyon boyutuyla ele almıştır (Malini ve Washington, 2014). Vroom, gösterilen çabaya karşılık kişilerin ödül beklentisi içerisinde olduğunu, ödülün niteliğinin performansa direk etki edebileceğini, bu yüzden ödül seçilirken bireyler açısından anlamlı bir nitelik taşıması

gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, ödül dışında motivasyonu etkileyen diğer bir faktör ise kişilerin yetenek düzeyleridir (Başaran, 2019). Seçilen ödülün kişi için bir anlamı yoksa, motivasyon azalacak ve performans düşecektir. Fakat seçilen ödül kişi için değerli olursa, performans olumlu etkilenecektir (Sabuncuoğlu, 2009). Beklenti kuramında, gösterilen çaba sonucu ortaya çıkacak performans neticesinde elde edilen ödüller birincil düzey sonuçlardır. İkincil düzey hedeflere ulaşmak için birincil düzey sonuçların köprü olarak kullanılması gerekmektedir. Bu iki düzey hedef arasındaki bağlantıyı beklenti kuramı araçsallık terimiyle ifade etmiştir (Karazeybek, 2023). Öğrenme ortamı açısından, ilk aşamada, öğrenci göstermiş olduğu samimi ve yüksek performans sonrasında ödüllendirileceğine ikna edilmelidir (Van Eerde ve Thierry, 1996). Sonraki aşamada; öğrenciye tamamen olumlu bir pekiştireç vazifesi görecek ödüller ulaştırılıp motivasyon içselleştirilmelidir (Bauer ve Orvis, 2015).

2.5.2.2. Lawler ve Porter’ın Bekleyiş Kuramı

Lawler ve Porter tarafından geliştirilen bekleyiş kuramı, Vroom’un kuramını temele almıştır. Bekleyiş kuramına göre, kişiler bir işi gerçekleştirmek için ödül motivasyonuna ihtiyaç duyar ve performans alınan ödülün düzeyinden etkilenmektedir. Vroom’un kuramından farkı ise, çalışanların sarf ettikleri çaba, gerekli donanım ve yetenek yoksa netice her seferinde başarıyla sonuçlanmayabilir (Yıldız, 2020). Ayrıca Vroom’un kuramına göre daha geniş kapsamlı olarak birçok birleşeni bulunan bekleyiş kuramı, kişilerin iş tutumlarını ve iş performanslarını çok boyutlu olarak ele alıp incelemektedir (Lawler ve Porter, 1967). İki farklı düşünceye de sahip olan bu kuramda; ilk olarak, çalışanlar ödül kazanmak için iyi performans gösterirler, ikincisinde ise çalışanların yüksek performansı paralelinde ödül kazanmalarını sağlar (Kaygısız, 2022). Bu modelde çalışanlara karakter yapıları, deneyim ve bilgileri düzeyleri doğrultusunda iş tanımları yapıp roller verilir. Her çalışan her işi yapamaz, çünkü bu durum hem kişinin hem de gurubun motivasyonu olumsuz etkileyip istenmeyen bir şekilde performansı düşürebilir (Iancu ve Badea, 2015).

2.5.2.3. Edwin Locke’un Amaç Kuramı

Edwin Locke’un kuramında motivasyonun amaçları gerçekleştirme de bir tür süreç niteliğinde olduğunu ve bütün davranışların motivasyondan ibaret sayılabileceğini vurgulamıştır. Loke göre, iç ve dış etmenlerin yönlendirilme şekli, hedefleri belirleme ve başarıma arasındaki motivasyon düzeyini etkileyen en önemli faktördür (Latham, Winters ve Locke, 1994). Amaçlar ile performans arasında ciddi bir bağlantının varlığına inanan Loke göre, kişilerin

memnuniyet seviyeleri arttıkça iş performansları da yükselmekte, bunu tersi bir durumda ise motivasyon düşüklüğü performans düşüklüğüne neden olmaktadır (Çoban, 2019).

Locke, amaçları gerçekleştirmede kişilerin farklı hedeflerinin olduğunu ve hedef koyarken; amacın açıklığı, amacın zorluk derecesi ve amacın herkes tarafından kabul görmesi gibi öncelik verilmesi gereken bazı kriterlerin gerekliliğini savunur (Demir, 2018). Ayrıca geri bildirim vermenin kişilerin gerçekleştirdiği farklı zorluktaki iş performansı ve motivasyonu üzerinde önemli etkilerinin bulunduğunu belirtmiştir (Kaygısız, 2022). Kurama göre hedefler, hedefi gerçekleştirecek bireylerle beraber saptanmalı, hedef zorda olsa yapılabilirliği mümkün görülmeli ki bireylerin motivasyon düzeyleri olumsuz etkilenmesin (Başaran, 2019).

Bununla birlikte, hedefler kişilerin anlayabileceği şekilde anlaşılabilir ve belirgin bir biçimde tanımlanmalıdır (Büyükgöze, 2012).

2.5.2.4. Stacy Adams'ın Eşitlik Kuramı

Stacy Adams'ın geliştirdiği kuram, işçilere eşit ve adil davranılması temeline dayanmaktadır. Adams'a göre, gerçekleştirilen işten yüksek performans ve verim alabilmek için, yapılan iş karşılığında çalışanların motivasyonlarının, ancak tatmin edici ücret verilerek ve adil davranılarak yükselebileceğini savunur (Adams, 1963). Çalışanlar yaptıkları iş karşılığında aldıkları ücretin ne derecede adil olduğunu kıyaslarlar ve bunun sonucunda, onların iş motivasyonlarında değişkenlik oluşabilir. Adil ücret performansı yükseltirken, düşük ve adil olmayan ücret, çalışanlar arasında huzursuzluğa sebep olup performansı azaltabilir hipotezine dayanır (Çiçek, 2009). Eşitlik kuramında iki temel kural vardır. Birincisi, çalışanların göstermiş olduğu performans, çaba ve tecrübe aktarımı gibi girdiler ve yapılan iş karşılığında verilen ücret ve ödüller gibi çıktılar arasındaki ilişki dengesinin kurulmuş olması gerekir. İkincisi, emek veren kişiler arasında adaletin sağlanmış olması gerekmektedir (Stecher ve Rosse, 2007). Adams, iyi motivasyon ve yüksek performansın ön koşulunu; adaletli ücretlendirme ve huzurlu bir iş ortamı oluşturmaktan geçtiğini savunur (Başaran, 2019).

2.5.2.5. Skinner'in Davranış Şartlandırma ve Pekiştirme Kuramı

Skinner'in motivasyon kuramına göre, öğrenme, ödül ve cezayla pekiştirilen davranışlar yoluyla gerçekleştirilir. Olumlu sonuçlanıp ödüllendirilen davranışların görülme sıklığı fazla iken, olumsuz sonuçlanan davranışların görülme sıklığının daha az olduğunu belirten kuram, davranışlar ve sonuç arasındaki ilişkiye yoğunlaşır (Skinner, 1938). Davranışçı yaklaşımda, davranışları şekillendirmede dışsal pekiştireç beklentisi içsel pekiştireç beklentisine göre daha

fazla etkilidir. Ödül ve ceza, davranışları şekillendirmede büyük öneme sahiptir ve ödülle pekiştirilen davranışların görülme sıklığı her zaman daha fazladır (Traş, 2017; Slavin, 2013). Ödül ve ceza zamanlaması davranışın istendik şekilde pekiştirilmesi adına önemlidir. Hareketin hemen peşinden verilen ödül ve ceza, davranışın özümsemesi sağlar. Davranışçı kuramcılar bilişsel unsurları göz ardı edip sadece dışsal gözlemlere dayanarak davranışları açıklamaya çalışmışlardır, bundan dolayı insan motivasyonu üzerine yapılan çalışmaların, davranışçılar tarafından tam olarak aydınlatıldığı savunulamaz (Dağlıoğlu, 2022; Tınaz, 2000). Kurama göre davranış şekillendirmenin iki yolu vardır. Birincisi, olumlu davranış kazandırmak için verilen ödüllerdir. İkincisi ise, kötü davranışları söndürmek için verilen cezalardır. Bu iki pekiştireç davranışı teşvik etmek veya davranışı söndürmek için kullanılır. Özetle, ödül ve ceza ile yönlendirilerek davranışlar neticesinde, bir uyarana verilen tepkinin öğrenme sayıldığı kuramda, davranış ve davranış sonucunda meydana gelen bağlantıya odaklanılmıştır (Skinner, 1954). Davranışçılara göre, kişi karakterini tecrübe ve çevresel etkenler şekillendirir. Doğuştan insanlar iyi veya kötü olarak dünyaya gelmez. Ödül beklentileri veya cezadan kaçınma tecrübeleri, davranışları şekillenmesini sağlayıp çocukların tahammül sınırını artırır ve çocuklar, kendi davranış sorumluluğunun bilincine varıp karşılaşılabilecek durumlarla ilgili taktikler geliştirir (Bronson, 2019).

2.6.Okul Motivasyonu

Okul motivasyonu; öğrencilerin okula karşı duymuş oldukları istek düzeyleri olarak tanımlanır. Akademik performansın bir kritere göre ölçülmesiyle ortaya çıkan sonuçlara bakılarak, öğrencilerin okula karşı duymuş oldukları istek düzeyleri öğrenilmiş olur. Elde edilen bu istatistiksel sonuçların okul motivasyonu ile ilgili değerlendirmelere katkısı büyüktür (Hu & Luo, 2021). Öğrenimin hayat boyu sürekliliği olan bir yapısı vardır ve öğrenci bu yapının merkezinde bulunur. Öğrenim kavramı ve motivasyon arasında derin bir ilişki vardır (Acat ve Demiral, 2002; Gopalan ve ark., 2017). Öğrencinin koymuş olduğu hedefleri gerçekleştirmek adına sorumluluklarını istekli ve kararlı bir şekilde yerine getirmesi, okul motivasyonunun bir belirtisidir. Sürdürülebilir bir akademik başarının temelini oluşturan ana faktör, öğrencinin derslere yönelik olumlu tutumu ve yüksek motivasyon düzeyidir. Güdülenmiş öğrenci, derslerle daha faal olup sorumluluklarını yerine getirir. Başka bir deyişle yüksek motivasyon akademik performansa olumlu yönde katkı sağlayıp başarıyı arttırmaktadır (Dermitzaki ve Stavroussi, 2012). Okul motivasyonu sağlanan öğrencilerin okula karşı yakınlık duymaları; okul devamsızlıklarının ciddi manada düşmesine ve sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlar.

Bunların akademik başarıyı yükseltmesine etkisi oldukça fazladır (Kaynak, Özhan ve Kan, 2017).

Motive olan öğrenci, sorumlulukları için gayret eder, özen gösterir, vakit ayırır ve bu davranışların sürekliliği vardır (Fidan, 1986). İstikrarlı hareket eden öğrenci, hedefleri gerçekleştirmek için daha ilgili ve odaklanmış bir şekilde güçlüklerle mücadele eder (Akbaba ve Aktaş, 2005). Okul motivasyonu öğrenciyi psikoloji açıdan destekler ve öğrencinin öğrendiklerini içselleştirmesini sağlayıp zihnini açan bir araç vazifesi görür. Motivasyon öğrenciyi harekete isteklendiren bir itici güç olarak da nitelendirilebilir, öğrenme isteği başarılı olmanın temelini oluşturur. Motivasyonu düşük öğrencilerin başarılı olmasının imkânı yoktur. Başarının olmazsa olmazı motivasyondur (Wisnuwardhani 2022). Motivasyon öğrenci başarısına olumlu yönde katkı sağlarken, motivasyonsuzluk ile ortaya çıkan; verimsizlik, özgüven eksikliği, umutsuzluk gibi faktörler başarıyı engelleyebilir (Legault, Green ve Demers, 2006).

İçsel ve dışsal kökenli iki ana faktörün etkilediği motivasyon sürecinde, içsel motivasyona sahip öğrenciler azimli çalışırlar, zorluklar karşısında daha dirayetlidirler, bu öğrencilerde görev bilinci gelişmiştir, öğrenmeye heveslidirler, öğrendiklerini daha iyi kavrarlar ve öğrendiklerinden zevk alıp, bu tecrübelerini gerçek hayata aktarırlar. Bu tür öğrencilerde dışarıdan ödül beklentisi yok denecek kadar azdır, hareketin kaynağını genelde içsel dürtüler oluşturur (Serin, 2018). Dışsal motivasyonda ise, öğrenme sürecini ödül ve ceza gibi dış kaynaklı faktörler yönlendirir. Dışsal ödül ve ceza öğrenme aşamasında katılımı arttırsa da, içsel motivasyon gibi öğrenme sürekliliği gerçekleşmeyecektir. Bazen öğrenme dışsal kaynaklı gelişim gösterir ve ilerleyen aşamada içsel motivasyona evrilebilir (Gopalan ve ark., 2017). Wentzel, öğrencilerin koymuş oldukları hedefleri etkileyip içselleştirilmesini sağlayan faktörel şü şekilde sıralamıştır; okul, öğretmenler, sosyal çevre ve aile. Bunların öğrenci motivasyonunu etkileyen temel etmenler olduğunu söyleyen Wentzel, öğrencilerin okul ortamında sosyal ve akademik faaliyetler gibi iki temel amaçlarının olduğunu belirtmiştir (Wentzel, 1999). Ayrıca, eğitim sistemindeki niteliğin, öğrenci motivasyonu üzerindeki en temel faktörlerden biri olduğu söylenebilir. Eğitimin niteliğiyle öğrenci motivasyonu paralellik gösterir, nitelik artınca motivasyonda artar (Sürücü ve Ünal, 2018; Demirdağ, 2021). Öğrenci motivasyonu açısından eğitim sistemi, sürekli gelişim gösteren teknoloji dünyasını takip ederek kendini güncellemeli, yeniliklere kolay adapte olmalı ve öğrencilerin bireysel özelliklerine göre kendini dizayn etmelidir. Dersler, öğrencileri özendirecek içerikte, üretken, ilgi çekici, iş bölümü yapmaya teşvik edici ve öğrenilenlerin günlük yaşama aktarılmasını sağlayacak nitelikte planlanmalıdır.

Okul kültürü ise öğrenciler için; özgür, huzurlu ve öz güvenli davranabilecekleri şekilde oluşturulmalıdır. Ancak bu şekilde oluşturulan eğitim sistemi ve okul kültürü, öğrenci ihtiyaçlarını karşılayabilir. Böyle tasarlanan sistemler, öğrencilere değerli olduklarını gösterir (Aripova, 2021). Aile desteğinin de çocukların okul motivasyonuna etkisi oldukça fazladır. Öyle ki, aileler çocuklarına müsait ortamlar oluşturmali, eğitsel araç gereç ve kitap gibi materyallerle gelişimlerini desteklemeli, çocukların zihinsel becerilerini geliştirecek ve derslere karşı isteklendirecek etkinlikler yapmalıdırlar. Çocuklarının başarılı olması için aileler tarafından yapılacak bu tür destekleyici çalışmalar, motivasyonun sağlanmasına yardımcı olacaktır (Gottfried, Fleming ve Gottfried, 1994). Buna karşı, aileler tarafından uygulanacak cezalar, öğrencinin hoşuna gitmeyecek yaptırımlar ve zorlamalar ise okul motivasyonunu olumsuz bir şekilde düşmesinin sebeplerindendir (Gottfried, Fleming ve Gottfried, 1994). Ailelerin eğitimdeki rolleri göz önünde bulundurulunca, okul motivasyonuna olan katkılarının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bundan dolayı; eğitimciler, bir plan çerçevesinde ebeveynleri eğitim sürecine dahil ederlerse, okulda olumlu ve verimli bir eğitim ortamının oluşturulmasına katkı sağlamış olurlar (Kıral, 2020; Bolat, 2023).

Nitelikli bir eğitimde başrolü öğretmenler üstlenir, öğretmen, öğrencileri için her zaman rol modeldir, öğretmenin eğitim için sarfettiği çaba, oluşturduğu sınıf iklimi ve olumlu iletişim öğrenci motivasyonu yükseltmekteyken, duyarsız davranış, negatif iletişim, peşin hükümlük ve zamanı iyi yönetememek gibi davranışlar ise öğrenci motivasyonunu düşürmektedir. Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki, motivasyonun ana unsurunu oluşturmaktadır (Passini ve ark., 2015). Okul örgütlerinde, yalnızca akademik başarının okul motivasyonunu sağladığına inanılsa da eğitimin sadece sınıftan ibaret olduğunu düşünmek yanlış bir bakış açısı olacaktır. Öğrenciler, ebeveynler, öğretmenler ve eğitim içindeki her bireyin motivasyonu, öğrenci motivasyonu için çok önemlidir. Bu süreçte, her paydaşın etkin katılımı gerekmektedir (Cacares, Muñoz Valenzuela, 2021).

2.7. Okul Motivasyonunu Etkileyen Faktörler

Eğitim sürecinin temel taşı olarak kabul edilen öğrencilerin eğitimde daha aktif rol almaları için eğitimciler ve ebeveynler tarafından motivasyon kaynakları iyi seçilmelidir. Sınıf içinde ve dışında, sosyal ortamda, aile ortamında öğrencileri motive eden faktörler devamlı değiştiği için, bunların daima yenilenip güncellenmesi gerekmektedir (Ergün, 2002). Yararhadi'ye göre, okul motivasyonunu iyi ve kötü şekilde etkileyen etmenler vardır. Bunlar; öğretmen davranışları, okul yöneticilerinin tutumu, ebeveynlerin eğitime karşı yaklaşımları, sosyal çevre,

öğrencilerin buluş çağındaki fiziksel ve ruhsal dönüşümleri ve bilgi altyapısıdır (Yarahmadi, 2012). Williams (2011) göre ise, iyi bir eğitimin ana unsurunu okul motivasyonu oluşturur, motivasyonu ise etkileyen birçok iç ve dış faktör bulunmaktadır. Bunlar; öğrenci ve öğretmen tutumları, eğitim ortamının kalitesi ve ailenin yaklaşımıdır (Williams 2011).

2.7.1. Öğrenci

Öğrenci öğrenme sürecinin baş aktörüdür ve öğrenme sürecinde kendileri başarıyı istemedikleri sürece başka hiç kimse onları başarıya götüremez. Öğrencileri eyleme geçirmek için gereken motivasyon seviyesinin yakalanması ve istenen zamanlarda bu ihtiyacının giderilmesi önemlidir (Acat ve Demiral, 2002). Öğrenciler okul hayatlarını sürdürürken diğer yandan fiziksel ve ruhsal gelişim dönemlerinden geçmektedir. Bu durum bazen öğrencilerin eğitim faaliyetlerine adapte olmalarını engeller ve motivasyonlarını olumsuz etkiler Bunun için, motivasyon süreçleri, öğrencinin bu durumları göz önünde bulundurularak iyi bir şekilde planlanmalıdır. Aksi halde, okul ve derslere yönelik ilgisiz davranışlar ve karamsar duygular ortaya çıkabilir (Usan vd. 2019). Öğrenci motivasyonunu etkileyen, fizyolojik, psikolojik ve örgütsel etmenler vardır. Psikolojik etmenlerin başında, bireyin sağlıklı bir ruhsal yapıya sahip olması önemlidir. Öğrencinin duygularının farkında olması, başarı ve başarısızlığın nedenlerini anlayacak zekâ düzeyinde olması, performans algısının iyi olması, öz güven duygusunun yüksek olması, başarıdan haz alması ve sosyal yönünün yüksek olması gibi faktörlerdir. Bunlar öğrencilerin psikolojik açıdan sağlam olduklarının göstergeleridir (Uslu, 2022). Fizyolojik etmenleri ise; fiziksel sağlamlık, sağlıklı beslenme, uyku düzeni ve iyi bir ev ortamı gibi değişkenler oluşturmaktadır. Kişi bu ihtiyaçlarını karşıladığı zaman motivasyon düzeyi yükselir ve akademik başarı olumlu etkilenir (Kanbur, 2005). Motivasyonu yüksek gözlenen öğrenci özellikleri şunlardır: okuldaki birçok faaliyete katılmak için istekli olurlar, başarı için çok çaba sarfederler, azimlidirler, zorluklarla mücadele etmeyi severler, gelişime açıktırlar, iletişim yönleri gelişmiştir, okul ve birleşenlerine karşı pozitif yaklaşırlar. Motivasyonu düşük öğrenciler ise, okul etkinliklerine duyarsızdır, eğitim sürecine katılmak istemezler, hedefleri gerçekleştirmek için gayret etmezler ve çabuk pes ederler (Skinner ve Belmont, 1993).

2.7.2. Öğretmen

Öğrencilerin okul motivasyonu sürecindeki en büyük görev öğretmene düşmektedir. Öğretmenlerin karakter yapısı, yeniliklere açıklığı ve öğrenci psikolojisi konusunda yeterli donanıma sahip olmaları önemlidir. Bu donanıma sahip öğretmen; eğitim faaliyetlerini iyi planlar, bireysel farklılıkları göz önüne alan bir yaklaşım gösterir, öğrenci üretkenliğini

destekler ve özgür bir eğitim ortamı oluşturulmasına katkı sağlar. Ayrıca çocuklardaki öğrenme arzusu ve içsel öğrenme güdüsü tatmin edilemezse geriler ve hedef sürekliliği ortadan kalkıp akademik başarısızlığa neden olabilir. Bütün bunlar ideal bir eğitim ortamı adına önemli dokunuşlardır (Köyceğiz, 2021; Montessori, 2016).

Öğrenci motivasyonu arttıran öğretmen özellikleri arasında; istekli, sıcakkanlı, adaletli, cana yakın, güven veren, şakacı ve destekleyici gibi pozitif yapıda olmaları varken, motivasyonu olumsuz etkileyen kimi öğretmen özelliklerini; çok katı, çok kontrolcü, çok disiplinli ve öğretme kabiliyet ve becerisinin yeterli seviyede bulunmamasını örnek gösterilebilir.

Öğretmenler, yeterli bilgi donanımına sahip, alanına hâkim ve iyi niteliklerde olmalıdır çünkü; her çocuğun karakter yapısı, öğrenme hızı ve şekli birbirinden farklıdır (Aripova, 2021). Motivasyonu sağlamak ve eğitimin kalitesini arttırmak için eğitimcilerin yapacağı çalışmalar şöyle sıralanabilir: Her öğrenciye, seviyesine uygun sorumluluklar vermeli, verimli ve eğlenceli ders çalışma ortamları oluşturmalı, eğitim sürecindeki en önemli kişinin öğrencilerin kendileri olduğunu onlara hissettirmeli, devamlı geri bildirimlerle hatalarını düzeltilme fırsatı vermeli ve iyi yönetilen, eğlenceli sınıflar oluşturmalıdır (Aripova, 2021).

Öğrenci motivasyonu temelde etkileyen faktörlerin başında öğretmen motivasyonu gelmektedir. Sınıf ve okulda öğrenci motivasyonundaki değişiklikleri, ilk olarak öğretmenler hisseder. Bu açıdan öğretmenlerin mesleki motivasyon düzeylerinin yüksek olması, eğitimin kalitesini arttırıp öğrenci ve öğretmen arasında yapıcı bir iletişimin kurulmasını sağlar ve hem öğrenci hem de öğretmenin okul kurumuna karşı bağlılıklarını sürdürmelerine yardımcı olur. Öncelikle öğretmenin motive olması, sonrasında öğrencinin motive olması anlamına gelmektedir, bu iki temel aktörü harekete geçirmek, okul idarecilerinin sorumluluk alanındadır (Gunawan, 2020).

Eğitim öğretim sürecini etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Bunlardan; hazırlanan eğitim programı, okul ve sınıf ortamı ve idarecilerin okul birleşenlerine karşı yönetim anlayışları ve tutumları ne kadar olumlu ve eğitim sürecine katkıları ne kadar fazla olursa olsun, bunları öğrencilere uygulayacak kişi olan öğretmenlerin iş motivasyonu onu harekete geçirebilecek yeterlilikte değilse, hazırlanan bu sürecin başarılı olma ihtimali yoktur. Bundan dolayı eğitim öğretimde gündemin ilk sırasını, kilit rol oynayan öğretmen motivasyonu almalıdır (Gottfried, 2009). Kısacası eğitim öğretim sürecinde, öğretmenlerin motivasyonun sağlanması öğrenci motivasyonunun sağlanması kadar önemlidir (Malmberg, 2006).

2.7.3. Eğitim Ortamı

Öğrenci motivasyonu ve akademik başarısını etkileyen önemli unsurlardan başında, eğitim ortamının fiziksel yapısının uygun niteliklerle ve öğrenme etkinliklerini destekleyecek koşullarla donatılmış olması gelmektedir (Radovan ve Makovec, 2015). Okul ve sınıf ortamın fiziki yapısıyla öğrenci psikolojisi ve motivasyonu arasında kuvvetli bir ilişki vardır (Towndrow ve ark., 2008). Yapılan araştırmalar, güvenli ve etkili fiziki yapıya sahip okul ortamının, öğrenci ve öğretmen moral ve motivasyonu üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Kötü bir eğitim ortamı çocukların okula karşı ön yargı geliştirmelerine neden olur, ders devamlılığı düşer, akademik etkinliklere katılım azalır, tatminsizlik oluşur, başarı zedelenir. Fiziki ortamın kaliteli ve eğitim için uygun koşullarda olması, güdülenmeyi olumlu etkiler, pozitif bir öğrenme ortamı oluşur, etkili iletişim gerçekleşir, öğretmen ve öğrenciler eğitim faaliyetlerini daha istahla yaparlar. Bütün bunlar, nitelikte bir eğitimin ön koşullarındandır (Earthman, 2004). Burada kastedilen fiziki öğrenme ortamını; sınıfın oturma düzeni, boyutu, ışıklandırılması ve sıra ve masa düzeni dışında; okuldaki görsel ve basılı materyaller, eğitsel aletler, teknolojik donanım, laboratuvar, spor salonu ve kütüphane gibi birçok birleşen oluşturmaktadır. Bu birleşenlerin amaca hizmet edecek yapıda ve yeterlilikte olmaları önemlidir. Fiziki faktörleri, öğrencilerin hizmetine sunarak verimli bir şekilde faydalanmalarını sağlamak, eğitim niteliğini arttır ve öğrenci performansına pozitif katkı sağlar. Bu imkânların yokluğu ise olumsuz bir bakış açısı oluşmasına neden olacak ve hedeflenen verimin alınmasını engelleyecektir (Farrant, 1991; Farombi, 1998).

Ülkemizde tatbik edilen bütün programlarındaki etkinlikler ve materyaller, çocuğun ilgi, alaka ve gelişim özelliğine göre çok boyutlu tasarlanmalı ve öğrenciyi merkeze alan eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Gelişim alanlarının hepsini destekleyecek ortamlar; motivasyonunu yükseltir, aktif katılımı destekler ve yeni kavramlar öğrenmeye teşvik eder (MEB, 2013). Bütün bunlardan dolayı, kazanımlara güdüleyen fiziki ortamların ve öğrenme olanaklarını en iyi şekilde kullanmalarını hedefleyen kaliteli işletmelerin, çocukların erişimine açık olması gerekmektedir. Çünkü öğrencilere sunulan eğitimin nitelikli olanakları, öğrencilerin kendilerine yönelik değer algısı açısından bir ölçüt niteliği taşımaktadır (Johnson, 1993).

2.7.4. Aile

Ebeveynlerin okula karşı bakış açıları, çocuklarıyla aralarındaki olumlu iletişim ve yaklaşımları, çocuğun eğitim ortamındaki davranış ve motivasyonlarını etkileyen temel

faktörlerden biridir. Ailenin çocuğun eğitim hayatındaki en önemli birleşenlerden biri olduğunu kabul eden eğitimciler, iyi bir iletişim ortamı oluşturmak adına, aile ve çocuk arasındaki iletişimin aktif bir şekilde yürümesi için değişik yöntemlerle bu duruma katkı sağlayabilirler (Ertem, 2006). Ailelerin eğitime verdiği önem ve çocuklarıyla olan ilişkilere dair yapılan bir çalışma sonuçları; çocuklara verilen ilgi ve sevgi dozunun, eğitim motivasyonuna o miktarda yansıyacağını ortaya koymuştur. Eğitim konusunda aileler tarafından desteklenen ve kendilerine birçok yönden öncelik tanınan çocuklarda özgüven duygusu çoğalır ve başarı için daha fazla emek verilir (Stipek,2001).

Çocuklarda motivasyonu etkileyen en mühim unsurların başında gelen ailenin asli görevleri arasında, çocuklarına her daim örnek olmak ve onları topluma faydalı bireyler olarak yetiştirmek vardır. Erken yaşlardan itibaren desteklenen çocuklar, hayatları boyunca, öz güvenli, üretken ve özgür bireylere dönüşüp, başarılı olurken; aile desteğinden yoksun çocuklar, ilerleyen yıllarda eğitime karşı negatif bakış açısı oluşturur (Yavuz, 2006; Özbey, 2022). Anne babalar çocuklarını okula karşı olumlu motive etme konusunda iş birliği içerisinde olmalıdırlar. Evde, ebeveynler arasında kurulan iyi ilişkiler, çocukların duygusal ve zihinsel yapılarına olumlu yansır, aile içindeki çatışma ise, çocukların hem evi hem de okulu güvensiz bir bakış açısı ile sorgulamalarına neden olur. Ayrıca öğrencilerin zekâ düzeyleri yüksek olsa dahi, yaşanabilecek psikolojik dağınıklık akademik başarının düşmesine yol açabilir (Gençtürk, 2001). Aileler, çocukların ruhsal hallerini iyi takip etmeli, onlarda dışsal motivasyondan ziyade öncelikle içsel motivasyon kavramını geliştirmelilerdir. Ebeveynler tarafından ödül gibi dışsal motivasyon kaynaklarına sıkça başvurulması çocuklarda alışkanlık oluşturabilir ve sürekli dışsal ödül beklentisi içerisine giren çocukların; metanet, tahammül ve mücadele yönleri yeterince gelişmez (Özbey, 2022).

Çocukların eğitim yaşamının, gelişimsel olarak en kritik yıllarını genelde ergenlik dönemi oluşturmaktadır. Bu dönemde duygusal ve fiziksel olarak değişim yaşayan çocukların okul ve derslere karşı yaklaşımlarında değişimlerin gözlemlenmesi olasıdır, bu değişimlerin yönünü belirleyecek olan faktörlerden biri de, ebeveyn ve ergen arasındaki iletişim yönüdür. Aile ve ergen arasında yaşanabilecek çatışmalar, çocuğu birçok yönden çıkmaza sürükleyip sosyal ilişkilerini ve akademik başarısını olumsuz etkiler. Çatışmaların temelinde, çocuğun büyüklerin tercihlerini sorgulayıp bağımsız kararlar alma isteği yatmaktadır. Aileler bu konuda çocuklarına destek çıkmalı ve ergenliğin getirmiş olduğu zorluklara karşı bu dönemi olabildiğince sağlıklı bir şekilde atlattırmalarına yardımcı olmalıdır (Sayar, 2006).

2.8. Okul Motivasyonu ve Spor İlişkisi

Sporun, kişinin fizyolojik ve psikolojik yönüne birçok açıdan katkısı vardır. Spor sayesinde, öğrencilerde müsabaka ruhu oluşur, coşku, mücadele, meydan okuma, galip gelme ve başarılı olma gibi duyguların daha yoğun bir şekilde yaşanıp kontrol edilmesi sağlanır. Ayrıca sporun sosyal ilişkilerin olumlu gelişmesinde ve kişisel yönden en üst seviyeye ulaşılmasındaki payı azımsanmayacak kadar fazladır (Carr, 2009). Spor sayesinde öğrenciler, beceri ve yeteneklerini geliştirir, birçok konuda iyi fikir yürütürler, arkadaş ilişkileri olumlu etkilenir ve bu sayede topluma adaptasyon kolaylaşır. Spor, şahsiyet oluşumunu pozitif etkiler, toplumda bütünleşme ve huzura katkı sağlar. Boş zamanlarını sportif etkinliklerle değerlendiren bireyler kötü alışkanlıklardan uzak dururlar ve bu kişilerden oluşan toplumlar, maddi ve manevi açıdan daha güçlü bir yapı oluşturur (Erkal, Ayan ve Güven, 1982). Okul bağlılığı göstermesi açısından; öğrencinin, okulla kaynaşması, öğretmenin öğrenciye karşı tutum ve davranışları, arkadaşlarla kurulan bağlar, kazanımların günlük hayata aktarma konusundaki idrak yeteneği bizlere ipucu vermektedir. Eğitim ortamındaki etkinliklere faal katılım, fikirlerini özgüven içinde ifade edebilmek, sosyal ve kültürel etkinlikler de sorumluluk almak, öğretmen, arkadaş ve eğitimin diğer paydaşlarıyla olumlu ilişkiler geliştirmek ve okul sürekliliğini sağlamak, okul motivasyonunu yükseltir (Silins ve Mulford, 2004). Öğrencinin okul sevgisi hem sosyal hem de eğitim hayatını, çok yönlü etkileyen önemli bir motivasyon kaynağıdır. Okul kurumuna karşı sevgi ve ilgiyi, akademik hedefler ve okula karşı tutumlar oluşturur (Tinto, 1975). Spor kaynaklı okul motivasyonu, öğrenci açısından eğitimin hem iç hem de dışında etkili olan bir unsurdur (Sürücü ve Ünal, 2018). Zira, eğitim örgütünün merkezinde bulunan öğrenciler, çevrenin olumsuz etkilerine maruz kalmadan önce, küçük yaşlardan itibaren içsel motivasyon olgusu kazanmalıdır. Bu kazanım, akademik hayatta daha aktifliği ve daha çok adaptasyonu kazandırırken, gelecek ön görüşünü oluşturmaya da yardımcı olacaktır (Uslu ve Uyanık, 2017).

Okul motivasyonu üç kısımdır. Bunları; bilişsel, duygusal ve davranışlar oluşturmaktadır (Jimerson, Campos ve Greif, 2003). Bilişsel Boyutunu, öğrencinin eğitime konusundaki tutumları belirler, duygusal boyutunu, sosyal ortamlardaki arkadaşlık ilişkileri, sınıftaki öğretmen ilişkileri ve okul kurumuna karşı geliştirdiği olumlu ve olumsuz reaksiyonlar oluşturur. Son olarak davranış boyutunu; eğitsel, sportif ve sosyal faaliyetlere katılım oluşturmaktadır (Fredricks, Blumenfeld ve Paris, 2004)

2.9. Literatür Taraması

Spor ve okul motivasyonu ilişkisi üzerine hem yurt içinde hem de yurt dışında uzun yıllar araştırmalar yapılmış olup literatürde birçok bilimsel çalışmaya rastlamak mümkündür.

2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Ötke (2019) düzenli fiziksel aktivitelere, sosyal etkinliklere katılımın ve seçili değişkenlerin okul yaşantısına ve okul motivasyonu üzerine etkisini, 12-15 yaş aralığındaki 933 çocukla yaptığı çalışmada, düzenli olarak yapılan fiziksel aktivitelerin ve sosyal etkinliklere katılımın, okul yaşantısı ve okul motivasyonunu olumlu açıdan etkilediğini görmüştür. Ayrıca fiziksel aktivite ve sosyal etkinlikler, öğrencilerde kendine güven duygusunu oluşturmakla beraber, başarı motivasyonunu ve okula bağlılığı pozitif yönde etkilemektedir.

Nergiz (2018) 400 öğrenciyle yürüttüğü çalışmada, spor yapan öğrencilerin okul tutumları, sosyal hareket ve saldırganlık istatistiklerinin birbiriyle anlamlı bir fark oluşturduğunu ortaya koymuştur. Sportif etkinliklere katılan öğrencilerin okul başarı durumları daha anlamlı bulunmakta, okul başarısı düşük öğrencilerin iyi ve çok iyi öğrencilere göre okul motivasyonları daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Spor yapmayan öğrencilerin okul başarısı açısından, okul motivasyonu ve sosyal davranış verilerinde anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Salırgan davranışların görülme sıklığı spor yapanlara göre yapmayanlar arasında daha fazla olduğu, araştırmada ortaya konulmuştur.

Öğrendik'e (2024) göre, okul sporları ve ders dışı fiziksel aktivitelere ilgi duyup katılan öğrencilerin duygusal ve davranışsal yönlerinin istatistiksel verileri daha yüksek çıkması, okul başarısının da daha olumlu olacağının ip uçlarını vermektedir. Ayrıca spor yarışmalarına katılan öğrencilerin, katılmayanlara nazaran sosyalleşme puanlarının daha yüksek çıkması sporun sosyal açıdan da faydalanılması gereken bir araç olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin ferdi veya takım sporu yapmasının okula karşı ilgileri bakımından, sosyal düzeyde bir fark oluşturmamaktadır. Spor yapan öğrencilerin velilerinin medeni durumları, okul sevgisi ve sosyal puanlarda anlamlı bir fark oluşturmamakla birlikte, spor yapmayan öğrencilerin motivasyon alt boyutunda anlamlı farklar görülmüş ve bu farkın aileleri beraber olan öğrencilerden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Tekay (2023) ortaöğretimden 809 öğrenci ile yaptığı çalışmada, beden eğitimi ve spor dersi ile okul motivasyonu ilişkisinin pozitif anlamlılık içerdiğini ortaya koymuştur. Beden eğitimi ve spor dersine karşı ilgi arttıkça okul motivasyonu da o ölçüde pozitif yönde çoğalmaktadır.

Beden eğitimi ve spor dersi ile okul motivasyon ölçeğinin motivasyonsuzluk ilişkisinin negatif düzeyde anlamlı olduğunu ve motivasyonsuzluk alt boyutu bakımından beden eğitimi ve spor dersine karşı ilgi azaldıkça okula karşı motivasyonsuzluk düzeyinde artış yaşandığını tespit etmiştir.

Yargıcı (2023) spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin sosyo-duygusal ve ahlaki gelişim düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmayı, Silopi ilçesindeki 205 kız 195 erkek olmak üzere toplamda 400 ortaokul öğrencisiyle yapmıştır. Öğrencilerin sportif faaliyetlere katılım süreleri ne kadar fazla olursa, ahlaki yapı, sosyal iletişim ve kişilik algılarındaki gelişim düzeylerinin o ölçüde fazla olacaktır ve sportif faaliyetlerin sayılan bu özellikleri pozitif yönde geliştirdiğini bulgular ortaya koymuştur.

Karadağ (2023), yedi farklı üniversiteden 249 bireysel sporlarla ve 251 takım sporlarıyla ilgilenen 500 öğrencisiyle çalışma yürütmüştür. Özgüveni yüksek öğrencilerin genelde takım sporuyla ilgilenen kişilerden oluştuğunu ve spor türüne göre bu farkın anlamlılık ifade ettiğini göstermiştir. Ayrıca bireysel sporlarla ve takım sporlarıyla ilgilenen öğrencilerin zihinsel esneklik ve başarıma güdülerinin iki grupta da eşit düzeyde izlendiği ve aralarında anlamlı bir farkın oluşmadığı araştırma verilerinden anlaşılmıştır.

Koçak ve Öcal'ın (2010) okul sporlarıyla ilgilenmenin, okul başarısı ve davranış ilerleyişi üzerindeki etkisini, 651 öğrenciyle incelemiştir. Araştırma verileri, sporcuların lisans ve okul klasörleri incelenerek elde edilmiştir. İnceleme sonucu; spor yapan öğrencilerin, daha olumlu, iletişime açık, ne istediğini bilen, okul devamı olan ve akademik açıdan da başarılı olduklarını ortaya koymuştur.

Keskin, Öncü ve Küçük (2016) yapmış oldukları çalışmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı ilgileri ile başarı inançları arasında olumlu bir tarafın bulunduğu ve orta düzey bağlantının varlığını belirlemişlerdir.

Yanık (2018) 718 öğrenci iştirakıyla yürüttüğü çalışmada, ders dışında yapılan spor faaliyetlerinin okul bağlılığı üzerindeki etkisini ele almıştır. Çalışma dataları “Okul Bağlılığı Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen bulgular, spor faaliyetleri yapmayan öğrenciler ve fen lisesi öğrencilerinin okula bağlılık puanları daha düşük olduğu görülmekte, bunun tersine sportif faaliyetlere katılanların okul bağlılık puanları daha yüksek çıkmaktadır. Cinsiyetin ise okula bağlılık değişkeni üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

Akkurt ve Karabağ Köse'nin (2019) Balıkesir'de liseli 698 öğrenci ile yapmış olduğu çalışmada, okul başarısını etkileyecek faktörlerden; aile, öğretmen ve okulu araştırmıştır.

Araştırma neticesinde, öğrenci başarı ve motivasyonunu en çok etkileyen faktörün aile olduğu ortaya çıkmıştır.

Senduran (2008) 183 öğrenci katılımıyla çalışma gerçekleştirmiştir. Elde edilen verilere göre, sportif etkinliklerde sürekliliği olan öğrencilerin, herhangi bir sporla uğraşmayan öğrencilere kıyasla sosyal iletişimleri daha güçlü, öz güvenleri daha yüksek ve arkadaşları tarafından daha çok saygı duyulup sevildikleri görülmektedir.

Yaman ve Arslan (2009) spor yapan çocuklarda suç unsuru taşıyan davranışların görülme sıklığının, spor yapmayanlara göre daha düşük seviyede olduğunu bildirmişlerdir.

Şenses'in (2009) 1142 öğrenciyle yaptığı çalışmada, spor yapan ve yapmayan öğrenciler ile spor yapan öğrencilerin kendi arasında yaptığı ölçümler doğrultusunda, okul başarısı açısından anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür. Lakin okul sporlarıyla ilgilenen erkek öğrencilerin akademik olarak daha çok kazanımlara sahip oldukları ifade edilmiştir. İncelenen not ortalamaları neticesinde bu bulgulara ulaşılmıştır.

Tanbuğa'nın (2018) okul takımlarında faaliyet gösteren 211 ve takımlarda olmayan 201 öğrencinin kişilik yapılarını gözlemleyerek yaptığı araştırmada Beş Faktör Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde, takımda olan öğrenciler daha sosyal, ağır başlı, yeni deneyimlere açık, kendi potansiyelinin farkında ve nörotik özellikler gösterdiklerini belirtmiştir. İlâveten alt yapısal özelliklere bakıldığında, karakter yapısında, cinsiyet faktörünün anlamlı değişikliklere neden olduğu belirlenmiştir.

Arda'nın (2016) TEOG sınavına girecek 8. Sınıf öğrencilerden seçilen 600 kişi üzerinde yapmış olduğu çalışmada, başarı motivasyonu üzerinde etkili olabilecek; anne-baba eğitim seviyeleri ve annenin çalışma durumu, çalışma odası ve bilgisayarın olup olmadığı, kardeş sayısı ve cinsiyet değişkenleri araştırılmıştır. Başarı motivasyonu açısından elde edilen verilerde; annenin lise eğitim seviyesine göre üniversite mezunu olmasının daha üst bir anlamlılık oluşturduğu, annenin çalışma durumunun anlamlı fark oluşturmadığı, çalışma odasına sahip olmanın daha anlamlı fark yarattığı ama bilgisayar sahibi olmanın bir anlam ortaya çıkarmadığı, cinsiyet açısından kadın olmanın anlamlı bulunduğu ama kardeş sayısının bir fark oluşturmadığı ve ekonomik durumunun motivasyonun alt boyutlarda anlamlı bir veri oluşturduğu araştırmalarda ortaya konulmuştur.

Morkoyunlu ve Konyalıoğlu'nun (2020) yapmış oldukları çalışma, ortaokul 6. Sınıf öğrencilerin matematik dersi başarı düzeyleri üzerinde, kısa vadeli aile desteği bir anlam

oluşturmazken, uzun süreli anne-baba desteğinin anlamlı bir fark oluşturduğunu ortaya çıkarmıştır.

Tatlı'nın (2004) “Beck Umutsuzluk Ölçeği”, “Akademik Başarı Ölçeği”, “Uçla Yalnızlık Ölçeği” ve “Rathus Kişilik Envanteri” ölçeklerini kullanarak, 110 sportif etkinliklere katılan, 110 sportif etkinliklere katılmayan öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada; tek başına kalma korkusu, depresyon, girişkenlik ve okul başarı düzeyleri incelenmiş ve sonuç olarak iki gurubun başarı seviyeleri arasında belirleyici bir ayrım olmadığı ortaya çıkmıştır.

2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Zaichkowsky (2007) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerde pek çok yeteneğin ortaya çıkması ve kazanımın elde edilmesi namına sportif etkinliklerde bulunmanın önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca, bireysel ve toplu şekilde amaçları saptamada, stresli durumlarda iyi performans gösterebilmede, problemleri çözmede, kendine güvenmede, doğru kararlar alabilmede, sosyal ilişkilerde ve olumlu ve olumsuz durumları yönetebilme gibi yetenekleri geliştirmede, spor aktivitelerinin destekleyici rolünün büyük olduğunu bildirmiştir.

Singh, Uijtdewilligen, Twisk, Van Mechelen ve Chinapaw (2012) 12.000 öğrencinin katıldığı çalışmada, sportif faaliyetlere katılım ve akademik performans arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Neticede; fiziksel etkinliklere yoğun bir şekilde katılan öğrencilerin herhangi bir fiziksel etkinliğe katılmayan öğrencilere göre akademik başarıları ve okul motivasyonlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Wang ve Chang (2022) ortaokul öğrencilerinden seçtiği 765 kişiyle yaptığı araştırmada, iç motivasyonun öğrencilerin üreticiliği üzerindeki etkisine aracılık etmede zihinsel çok yönlü düşünebilme yeteneğinin işlevini değerlendirmiştir. Yapısal eşitlik modeli analizleri; çok yönlü düşünmenin ve iç motivasyonun öğrencilerin üretimleri üzerinde önemli derecede pozitif yapıcılık işlevine sahip olduklarını, ayrıca, iç motivasyonun öğrencinin üretkenliği üzerinde işlevine, çok yönlü düşünme yeteneğinin aracılık ettiği değerlendirmiştir.

Yin ve Moore'nin (2004) 8. ve 12. Sınıf öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre, akademiye bırakma yüzdesi düşük öğrenciler, genelde sportif etkinliklere katılım sağlayanlardır.

LeCroy ve Krysik'in (2008) İspanya'daki çalışmalarında, öğrencilerin hem okul başarısına hemde okula karşı olumlu bakış açılarına; ebeveyn yardımının ve akran ve öğretmenlerle kurulan pozitif diyalogun olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür.

Esteban-Cornejo (2014) 6-18 yaş aralığındaki 2038 öğrenci ile yaptığı araştırma sonuçlarına göre, hayatında spor ve aktivite bulunan öğrencilerde daha az kalp ve solunun problemleri oluşmakta ve motorik özellikle daha gelişmektedir. Bütün bunların; matematik, dil ve akademik ortalamalara olumlu katkısının olduğunu araştırmalar göstermiştir.

3. YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, araştırmada yararlanılan veri toplama araçları ve uygulanması, sonuç olarak elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler ve tekniklere değinilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada Betimsel Tarama Yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemle iki veya daha çok değişken arasındaki farkın varlığı ya da derecesi saptanıp bireylerin olgu ve olayla ilgili görüşleri ve tutumları alınarak olay ve olgular betimlenmeye çalışılmış ayrıca istatistiksel veriler kullanılıp değişkenler arasındaki farkın derecesi belirlenmiştir. Bu çalışmada aralarındaki fark ve fark düzeyleri belirlenmeye çalışılacak olan değişkenler “Spor takımlarına katılan ve katılmayanlar ile motivasyon düzeyi” dir. Bu araştırmada Ortaokul Öğrencileri için Okul Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır (Kaynak, vd. 2017). Ölçek; on dört maddeden ve üç boyuttan oluşacaktır: Hedef boyutunu: 2, 6, 8, 10, 12. Maddeler, performans boyutun: 1, 5, 9, 11, 14. Maddeler okula bağlılık boyutunu ise: 3, 4, 7, 13. Maddeler ölçülmüştür. Alt maddelerden; derslere katılımı, okulda başarılı olmak isteği, okulu bırakmak isteyip istemediği, okulda geçirdiğim zamandan keyif alma durumu, okulda verilen ödevleri zevkle yapma isteği, gelecek hedeflere ulaşmada okul önemseme, tatillerde okulu özleme durumu, sınıf arkadaşları içerisinde en başarılı öğrenci olma isteği, okul dışında ders çalışırken sıkılma durumu, okul da olabildiğince çok şey öğrenme isteği, dersleri içinden gelerek çalışma isteği, sınıfında “en çalışkan öğrenci” olarak bilinme isteği, okula gitme isteği, derslere hazırlıklı gitme durumu gibi maddeler arasında anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla öğrencilerin; yaş, cinsiyet okul kademesi göz önüne alınarak oluşturulmuştur.

Çalışmaya örneklem teşkil edecek olan ortaokul öğrencileri takım sporlarına katılan ve katılmayan şeklinde sınırlandırılacak olup; öğrenciler, dolduracakları formlar ve katıldıkları çalışma hakkında bilgilendirilip, isim ve soy isim bilgileri istenmemiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışma 2024-2025 yılında yapılmış olup çalışmanın evrenini Bursa İli İznik İlçesindeki Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda öğrenim gören 5. 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise beş farklı ortaokuldan tesadüfi olarak seçilmiş, 198 erkek ve 239 kadın olmak üzere toplamda 437 spor takımlarına katılan ve katılmayan öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma Aşamaları:

- Çalışma 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında yapılmıştır.
- Çalışmaya başlamadan önce İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden yasal izinler alınmıştır.
- Çalışma izinleri sonrası, anket uygulanacak okul müdürleriyle görüşülüp gerekli bilgilendirme yapılmıştır.
- Anket öncesi öğrencilere gerekli açıklamalar yapıp, anketi doğru bir şekilde doldurmaları sağlanmaya çalışılmıştır.

3.3.1. Okul Motivasyon Ölçeği

Kaynak vd. (2017) tarafından geliştirilen ortaokul öğrencileri için okul motivasyonu ölçeği, öğrencilerin kendi ifadelerine göre okul motivasyonlarını ölçmek için oluşturulmuştur. Ölçek 14 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutları; okula bağlılık, performans ve hedef şeklinde sayabiliriz. Gelişim evresinde ölçeğin geçerliliğini ölçmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları [$\chi^2 = 213,33$; $df = 72$; $\chi^2/df = 2.96$; $GFI = .92$; $AGFI = .88$; $RMSEA = .076$; $CFI = .95$; $NFI = .93$] olarak ölçülmüştür. Bunun dışında güvenilirliği test etmek amacıyla ölçeğin cronbach's alpha katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin 4, 10, 16 ve 19. maddelerden oluşan birinci alt boyutu okula bağlılıktır. Faktör analizi neticesinde bu alt boyutun faktör yük değerleri .81 ve .69 arasında olduğu görülmektedir. Kolerasyon değeri .81 ile .53 aralığındadır. Ayrıca, okula bağlılık alt boyutunun cronbach's alpha değeri .88 şeklinde hesaplanmıştır. 2, 5, 14, 17, 20 maddelerinden oluşan ölçeğin ikinci alt boyutu performan alt boyutudur. Bu alt boyutun faktör yük değerleri .73 ile .54 aralığında çıkmaktadır. Kolerasyon değerleri .74 ile .56 aralığındadır. Cronbach's alpha değeri ise .78 değerinde hesaplanmıştır. Ölçeğin üçüncü alt buyutu ise hedef alt boyutudur. 6, 9, 12, 18, 21. maddelerden oluşmaktadır. Bu alt boyutun faktör yük değerleri .89 ile .74 aralığındadır. Korelasyon değerleri ise .82 ve .58 aralığındadır. Son olarak cronbach's alpha değeri ise .90 olarak hesaplanmıştır.

Okul motivasyonu ölçeğinin 14 madde ve 3 alt boyutu için yapılan güvenirlik ve geçerlilik hesaplamaları, ölçeğin kullanım açısından uygun nitelikte olduğunu göstermiştir.

Öğrenci okul motivasyonu ölçeği için geçerlilik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Geçerliliği için yapılan doğrulayıcı faktör analizi neticesinde: [$\chi^2 = 279.98$; $df = 71$; $\chi^2/df = 3.94$; $GFI = .91$; $AGFI = .87$; $RMSEA = .085$; $CFI = .94$; $NFI = .92$] değerinde bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Ayrıca ölçeğin güvenirlik alt boyutu ve tamamının cronbach's alpha katsayısı .71 olarak hesaplanmış, performans alt boyutu .65 olarak hesaplanmış ve bağlanma alt boyutu .70 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamının ise cronbach's alpha katsayısı .82 olmuştur. Çalışmayla ilgili cronbach's alpha değerleri Tablo.3' de gösterilmiştir Sarıkan (2023).

Tablo.3.1 Öğrenci Okul Motivasyonu Ölçeği'nin Boyutları ve Cronbach's Alpha Değerleri

Boyutlar	Boyut Maddeleri	Madde Sayıları	Cronbach's Alpha
Performans	1, 5, 9, 11, 14	5	.65
Bağlanma	3, 4, 7, 13	4	.70
Hedef	2, 6, 8, 10, 12	5	.71
Öğrenci		14	.82
Okul Motivasyonu			
Toplam Ölçek			

3.4. Verilerin Analizi

Veriler için SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Öncelikle verilerin ortalama değerleri ve standart sapmaları hesaplanmış ardından spor takımlarına katılan ve katılmayan öğrenciler için; Okul motivasyon Ölçeği uygulanmıştır (Kaynak, vd., 2017). Elde edilen verilerin parametrik dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler için frekans ve yüzde analizi, çıkarımcı istatistikler için Bağımsız Örneklem T-Testi ve ANOVA kullanılmıştır.

4.BULGULAR

Tablo 4.1. Ölçek Puanlarının Dağılımı

Bağımlı Değişken	Madde Sayısı	N	Ort.	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alpha
Ortaokul Öğrencileri için Okul Motivasyon Ölçeği (OMÖ)	14	437	3.49	-0.966	1.030	0.569

Tablo 4.1. incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin genel okul motivasyon düzeyini ölçmek amacıyla uygulanan Okul Motivasyon Ölçeği'nden elde edilen verilere göre, öğrencilerin toplam motivasyon ortalaması 3,49 olarak bulunmuştur. Çarpıklık değeri-0.966 ve basıklık değeri 1.030 ile ölçülmüş, bu değerlerin ± 1.5 aralığında olması (Tabachnick ve Fidell, 2013) verilerin normal dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0.569 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.2. Demografik Dağılım

Bağımsız Değişkenler	Spor Yapma Durumu	Alt Gruplar	Frekans	%	Toplam
Cinsiyet	Spor Yapıyorum	Kız	122	54,7	223
		Erkek	101	45,3	
	Spor Yapmıyorum	Kız	117	54,7	214
		Erkek	97	45,3	
Sınıf	Spor Yapıyorum	5	70	31,4	223
		6	47	21,1	
		7	58	26,0	
		8	48	21,5	
	Spor Yapmıyorum	5	60	28,0	214
		6	54	25,2	
		7	54	25,2	
		8	46	21,5	
Anne Eğitim Durumu	Spor Yapıyorum	Eğitimi Yok	14	6,3	223
		İlkokul	56	25,1	
		Ortaokul	57	25,6	
		Lise	72	32,3	
		Üniversite	24	10,8	
	Spor Yapmıyorum	Eğitimi Yok	18	8,4	214
		İlkokul	59	27,6	
		Ortaokul	55	25,7	
		Lise	56	26,2	
		Üniversite	26	12,1	
Baba Eğitim Durumu		Eğitimi Yok	7	3,1	223
		İlkokul	41	18,4	

	Spor Yapıyorum	Ortaokul	60	26,9	214
		Lise	83	37,2	
		Üniversite	32	14,3	
	Spor Yapmıyorum	Eğitimi Yok	13	6,1	
		İlkokul	43	20,1	
		Ortaokul	59	27,6	
		Lise	63	29,4	
		Üniversite	36	16,8	
	Spor Yapıyorum	13 yaş altı	132	59,2	
		13 yaş ve üzeri	91	40,8	
	Spor Yapmıyorum	13 yaş altı	114	53,3	
		13 yaş ve üzeri	100	46,7	
Yaşınız	Spor Yapıyorum	3 altı	117	52,5	222
		3 ve üzeri	105	47,1	
	Spor Yapmıyorum	3 altı	108	50,5	214
		3 ve üzeri	106	49,5	
Kardeş Sayısı	Spor Yapıyorum	Beraber	203	91,0	223
		Ayrı	20	9,0	
	Spor Yapmıyorum	Beraber	193	90,2	214
		Ayrı	21	9,8	
Aile Birlikteliği	Spor Yapıyorum	Evet	223	51,0	437
		Hayır	214	49,0	
	Spor Yapmıyorum	Evet	223	51,0	
		Hayır	214	49,0	
Spor Yapma Durumu	Spor Yapıyorum	Evet	223	51,0	437
		Hayır	214	49,0	
	Spor Yapmıyorum	Evet	223	51,0	
		Hayır	214	49,0	

Tablo 4.2’de belirtilen alt gruplarda diğer gruplara kıyasla yüzdelik değerleri yüksek olan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin dağılımlarda, örneklemin kızlarda spor yapan ve yapmayanların oranı %54,7 iken, erkeklerde ise bu oran %45,3’ü oluşturmaktadır.

Sınıf düzeyinde spor yapan 5. Sınıfların katılım oranı % 31,4 iken spor yapmayan 5. Sınıfların oranı % 28,0 dir. Spor yapan 6. Sınıfların katılım oranı % 21,1 iken, spor yapmayan 6. Sınıfların katılımı % 25,2 dir. Spor yapan 7. Sınıfların katılım oranı % 26,0 iken spor yapmayan 7. Sınıfların katılımı % 25,2 çıkmaktadır. Son olarak 8. Sınıflarda spor yapanlar %21,5’i oluştururken yapmayanlar da aynı oranla %21,5 olmuştur. Buna göre spor yapan sınıf düzeyleri arasında en yüksek katılım % 31,4 ile 5. Sınıflarda gerçekleşirken en düşük katılım ise % 21,1 ile 6. Sınıflarda olmuştur. Spor yapmayan sınıf düzeyleri arasında en yüksek katılım % 28 ile 5. Sınıflarda gerçekleşirken en düşük katılım ise % 21,5 ile 8. Sınıflarda olmuştur.

Anne eğitim düzeyine göre, spor yapanlar içerisinde eğitimi olmayanlar %6,3’ü, ilkokul mezunları %25,1’i, ortaokul mezunları %25,6’yı, lise mezunları %32,3’ü ve son olarak üniversite mezunları %10,8’i oluştururken spor yapmayanlardan, eğitimi olmayanlar %8,4’ü,

ilkokul mezunları %27,6'yı, ortaokul mezunları %25,7'yi, lise mezunları %26,2'yi, üniversite mezunları ise %12,1'i oluşturmuştur.

Baba eğitim düzeyine göre, spor yapanlar içerisinde eğitimi olmayanlar %3,1'i, ilkokul mezunları %18,4'ü, ortaokul mezunları %26,9'u, lise mezunları %37,2'yi ve son olarak üniversite mezunları %14,3'ü oluştururken spor yapmayanlardan, eğitimi olmayanlardan %6,1'i, ilkokul mezunları %20,1'i, ortaokul mezunları %27,6'yı, lise mezunları %29,4'ü, üniversite mezunları ise %16,8'i oluşturmuştur.

Yaş değişkenine göre, spor yapan 13 yaş ve altı katılımcıların oranı % 59,2 iken, 13 yaş ve altında bu oran % 40,8'dir. Spor yapmayan 13 yaş ve altında katılım %53,3 iken 13 yaş ve altının katılım oranı %46,7 olmuştur.

Spor yapanlardan kardeş sayısı 3 ve altı olan katılımcıların oranı %52,5 iken 3 ve üstü kardeş sayısına sahip olanların katılım oranı % 47,1'dir. Spor yapmayan 3 ve altı kardeş sayısına sahip katılımcıların oranı % 53,3 olurken 3 ve üstü kardeş sayısına sahip katılımcılar % 46,7'yi oluşturmaktadır.

Aile birliğine göre, spor yapanlardan ailesi beraber yaşayanların oranı % 91,0 iken, ailesi ayrı yaşayan katılımcıların oranı % 9,0 olmuştur. Spor yapmayanlardan ailesi beraber olanlar % 90,2'yi, ayrı olanlar ise % 9,8'i oluşturmuştur.

Spor yapma durumuna göre bakıldığında, katılımcıların % 51,0'i spor yapıyorken, % 49,0'u ise spor yapmamaktadır.

Tablo 4.3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Bağımsız Gruplar T Testi

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Cinsiyet	N	Ort.	t	sd	p
Okul Motivasyon Ölçeği (OMÖ)	Spor Yapan	Kız	122	3,66	3,971	221	,000
		Erkek	101	3,45			
	Spor Yapmayan	Kız	117	3,50	3,161	212	,002
		Erkek	97	3,29			

Tablo 4.3'teki cinsiyet değişkeni açısından yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor yapan kız öğrencilerin OMÖ puan ortalaması 3.66, erkek öğrencilerin ise 3.45 olarak bulunmuştur. Elde edilen fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=3.971$; $p<0.05$). Spor yapmayan kız öğrencilerin OMÖ puan ortalaması 3.50, erkek öğrencilerin ise 3.29 olarak bulunmuştur. Elde edilen fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=3.161$; $p<0.05$). Bu sonuç, spor yapan ve

yapmayan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okul motivasyonlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4. Sınıf Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Sınıf	N	Ort.	sd	F	p	Gruplar Arası Fark
OMÖ	Spor Yapan	5	70	3,67	3-219	4,163	,007	5-8
		6	47	3,56				
		7	58	3,56				
		8	48	3,41				
	Spor Yapmayan	5	60	3,57	3-210	4,331	,005	5-7 5-8
		6	54	3,41				
		7	54	3,32				
		8	46	3,28				

Tablo 4.4.'teki sınıf değişkeni açısından yapılan ANOVA test sonuçlarına göre, spor yapan 5. Sınıfların puan ortalaması 3,67, 6. Sınıfların 3,56, 7. Sınıfların 3,56, 8. Sınıfların ise 3,41 olmuştur. Spor yapmayan 5. Sınıfların puan ortalaması 3,57, 6. Sınıfların 3,41, 7. Sınıfların 3,32, 8. Sınıfların ise 3,28 olmuştur.

Bu sonuçlara göre, spor yapan sınıf kademelerinde en yüksek ortalama 5. Sınıf (Ort.=3.67) öğrencilerinde, en düşük ortalama ise 8. Sınıf (Ort.=3.41) öğrencilerinde görülmüş olup 5. Sınıflarla 8. Sınıflar arasında ($F(3-219)=4,163$; $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Spor yapmayan sınıf düzeylerine bakıldığında, en yüksek puan 5. Sınıf (Ort.=3.57) öğrencilerde en düşük puanlar ise 7. Sınıf (Ort.=3.32) ve 8. Sınıf (Ort.=3.28) öğrencilerde görülmüş olup, 5. Sınıflar ile 7. ve 8. Sınıflar arasında ($F(3-210)=4,331$; $p<0.05$) elde edilen fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durum, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin okul motivasyon düzeylerinde azalma eğilimi olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.5. Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Eğitim Durumu	N	Ort.	sd	F	p
OMÖ	Spor Yapan	Eğitim yok	14	3,46	4-218	1,992	,097
		İlkokul	56	3,56			
		Ortaokul	57	3,47			
		Lise	72	3,63			

OMÖ	Spor Yapmayan	Üniversite	24	3,66	4-209	,900	,465
		Eğitim yok	18	3,38			
		İlkokul	59	3,40			
		Ortaokul	55	3,35			
		Lise	56	3,50			
		Üniversite	26	3,34			

Tablo 4.5'teki anne eğitimi değişkeni açısından yapılan ANOVA test sonucuna göre, spor yapan öğrenci anneleri içerisinde puan dağılımında, eğitimi olmayanlar %3,46, ilkököl mezunları %3,56, ortaokul mezunları %3,47, lise mezunları %3,63, üniversite mezunlarının puanları ise %3,66 olarak çıkmaktayken, spor yapamayan öğrenci anneleri içerisinde puan dağılımında eğitimi olmayanlar %3,38, ilkököl mezunları %3,40, ortaokul mezunları %3,35, lise mezunları %3,50 üniversite mezunları ise %3,34 çıkmıştır. Bu sonuçlar, spor yapan öğrenci annelerinin OMÖ toplam puanları [$F(4,218)=1,992$, $p=0.097>0.05$] ve spor yapmayan öğrenci anne OMÖ toplam puanları [$F(4,209)=.900$, $p=0.465>0.05$] açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığını ve öğrencilerin okul motivasyon düzeylerinin anne eğitim düzeyinden anlamlı şekilde etkilenmediğini göstermektedir.

Tablo 4.6. Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Eğitim Durumu	N	Ort.	sd	F	p
OMÖ	Spor Yapan	Eğitim yok	7	3,64	4-218	,665	,617
		İlkokul	41	3,50			
		Ortaokul	60	3,54			
		Lise	83	3,58			
		Üniversite	32	3,63			
OMÖ	Spor Yapmayan	Eğitim yok	13	3,19	4-209	2,515	,053
		İlkokul	43	3,47			
		Ortaokul	59	3,29			
		Lise	63	3,50			
		Üniversite	36	3,43			

Tablo 4.6'daki baba eğitimi değişkeni açısından yapılan ANOVA test sonucuna göre, spor yapan öğrenci babaları içerisinde puan dağılımında, eğitimi olmayanlar %3,64, ilkököl mezunları %3,50, ortaokul mezunları %3,54, lise mezunları %3,58, üniversite mezunlarının puanları ise %3,63 olmaktadır, spor yapamayan öğrenci babaları içerisinde puan dağılımında

eğitimi olmayanlar %3,19, ilkokul mezunları %3,47, ortaokul mezunları %3,29, lise mezunları %3,50 üniversite mezunları ise %3,43 olmaktadır. Bu sonuçlar, spor yapan öğrenci baba OMÖ toplam puanları [$F(4,218)=.665$, $p=0.617>0.05$] ve spor yapmayan öğrenci baba OMÖ toplam puanları [$F(4,209)=2,515$, $p=0.054>0.05$] açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığını ve öğrencilerin okul motivasyon düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.7. Yaş Değişkenine Göre T Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Yaş	N	Ort.	t	sd	p
Okul Motivasyon Ölçeği (OMÖ)	Spor Yapan	13 yaş altı	132	3,62	2,301	148,370	,023
		13 yaş ve üzeri	91	3,48			
	Spor Yapmayan	13 yaş altı	114	3,49	2,853	212	,005
		13 yaş ve üzeri	100	3,31			

Tablo 4.7’deki yaş değişkeni açısından yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor yapan öğrencilerden 13 yaş ve altı OMÖ puan ortalaması 3.62, 13 yaş ve üzeri OMÖ puan ortalaması ise 3,48 olarak bulunmuştur. Spor yapmayan öğrencilerde ise 13 yaş ve altı OMÖ puan ortalaması 3.49, 13 yaş ve üzeri OMÖ puan ortalaması ise 3.31 olarak bulunmuştur. Elde edilen farklar yaş değişkenine göre hem spor yapan öğrenciler arasında ($t=2,301$; $p<0.05$), hem de spor yapmayan öğrenciler arasında ($t=2,301$; $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuçlar, yaş küçüldükçe okul motivasyonunun arttığını göstermektedir.

Tablo 4.8. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Kardeş Sayısı	N	Ort.	t	sd	p
Okul Motivasyon Ölçeği (OMÖ)	Spor Yapan	3 kardeş altı	117	3,59	1,142	220	,255
		3 ve üzeri kardeş	105	3,53			
	Spor Yapmayan	3 kardeş altı	108	3,39	-,518	212	,605
		3 ve üzeri kardeş	106	3,42			

Tablo 4.8’deki kardeş sayısı değişkeni açısından yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, 3 kardeş altı spor yapan öğrenci OMÖ puan ortalaması 3.59 iken 3 ve üzeri kardeş OMÖ

puanları 3,59 olarak bulunmuştur. Spor yapmayan, 3 kardeş altı öğrenci OMÖ puan ortalaması 3.39 iken 3 ve üzeri kardeş OMÖ puanları ise 3,42 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, kardeş sayısı değişkeninin hem spor yapan öğrenci ($t=1,442$; $p>0.05$), hem de spor yapmayan öğrenci ($t=-,518$; $p>0.05$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığını ve öğrencilerin okul motivasyon düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.9. Aile Birlikteliği Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Yapma Durumu	Aile Birlikteliği	N	Ort.	t	sd	p
Okul Motivasyon Ölçeği (OMÖ)	Spor Yapan	Berberler	203	3,58	1,906	21,170	,070
		Ayrı	20	3,36			
	Spor Yapmayan	Berberler	193	3,43	1,733	23,288	,096
		Ayrı	21	3,21			

Tablo 4.9'daki Aile birliği değişkeni açısından yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor yapan öğrenciler içerisinde ailesi beraber yaşayanların OMÖ puan ortalaması 3.58 iken ailesi ayrı yaşayanların OMÖ puanları 3,36 olarak bulunmuştur. Spor yapmayan, öğrenciler içerisinde ailesi beraber yaşayanların OMÖ puan ortalaması 3.43 iken ailesi ayrı yaşayanların OMÖ puanları 3,21 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, aile birliği değişkeninin hem spor yapan öğrencilerde ($t=1,906$; $p>0.05$) hem de spor yapmayan öğrencilerde ($t=-1,773$; $p>0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığı ve öğrencilerin okul motivasyon düzeylerinin aile birliği değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını göstermektedir.

Tablo 4.10. Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T Test Sonuçları

Bağımlı Değişken	Spor Durumu	N	Ort.	t	sd	p
Okul Motivasyon Ölçeği (OMÖ)	Spor Yapan	223	3,56	3,765	435	,000
	Spor Yapmayan	214	3,41			

Tablo 4.10'daki katılımcıların spor yapma durumu açısından anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t=3.765$; $p<0.05$). Spor yapan öğrencilerin ortalama OMÖ puanı 3.56, spor yapmayanların ise 3.41'dir. Bu sonuç, fiziksel aktivitenin okul motivasyonunu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

5.TARTIŞMA

Bu araştırmada, spor takımlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri, katılımcıların; cinsiyet, yaş, sınıf, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, aile birliği ve spor yayıp yapmama gibi değişkenlere göre incelenmiş ve araştırma sonuçları bu bölümde hipotez ve bulgulara göre tartışılmış olup, literatür incelendiğinde yapılan araştırma çalışması ile örtüşen veya çalışmamızın aksini savunan birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre, katılımcıların 239'un kız ve 198'inin erkek olduğu, spor yapan ve yapmayan öğrenci OMÖ puanları incelendiğinde anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Tespit edilen bu anlamlı farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu, kız öğrencilerin okul motivasyon puanlarının daha yüksek çıktığı elde edilen sonuçlardan görülmektedir.

Araştırmadaki cinsiyet değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürde çalışmalar olduğu gibi desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Bu araştırma çalışması ile benzer bir çalışma yürütmüş olan Öğrendik (2024), Bilecik ilinde 2022-2023 eğitim ve öğretim döneminde, öğrenim gören 498 Erkek, 442 Kadın toplam 940, 5. 6. 7. ve 8. Sınıf öğrenciyle yaptığı araştırmadaki bulgulara dayanarak, sportif etkinliklere katılan kız öğrencilerin erkeklere göre derslerine daha motive olduklarını ifade etmiştir. Diğer çalışmalar incelendiğinde; Ökten (2019) ortaokuldaki kız öğrencilerin, hedef, performans ve okula bağlılık gibi okul motivasyonunu oluşturan faktörlerdeki puanları erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Buna göre, toplam puanlarda cinsiyete göre anlamlı farklılıklar vardır ve bu farklılık kız öğrencilerin lehinedir. Duraklı (2019) okul sporlarına katılan öğrencilerin okula bağlılık puanları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın sporcuların okula bağlılık ve motivasyonlarının erkek öğrencilere göre de yüksek bulunduğu ve kadın sporcuların lehine görüldüğünü belirtmiştir. Okul sporlarına katılan kızların okula bağlılık düzeyleri, okul sporlarına katılan erkeklere göre daha yüksek olduğu McNeely, Nonnemaker ve Blum (2002) ve Mengi (2011) tarafından yapılan araştırmada bulunmuştur. Bu sonuçları destekler şekilde, erkek öğrencilerin okula bağlılık seviyelerinin kız öğrencilerden daha düşük çıktığı görülmektedir (Karaoğlu, 2022; Tuğrul, 2021; Aksu, 2019; Sağlam, 2016; Bellici, 2015). Ayrıca Savi (2011) araştırmasında, kız öğrencilerin okula bağlanma puanları erkek öğrencilerden daha yüksek bulmuştur. Uludağ (2024) ise kız öğrencilerle erkek öğrencilerin okul motivasyonlarını kıyasladığında, kız öğrencileri motivasyon puanlarını erkek öğrencilere göre daha yüksek bulmakta ve cinsiyet göre anlamlılık gösterdiğini ifade etmektedir. Sarıkan'ın

(2023) araştırmasına baktığımızda, ortaokuldaki kız öğrencilerinin okul motivasyonları, erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuş olup cinsiyet değişkenine göre ortalamalar kız öğrencilerin lehinedir. Bunların dışında, akademik başarı ve cinsiyet arasında anlamlı farkların olduğu gösteren ve bu araştırmayı destekleyen çalışmalar; Doğan (2016), Kanık (2019), Gülbetkin ve Tunç (2022), Altun ve Yazıcı (2010), Sözügözel (2022) Arcan (2006) tarafından yapılmıştır. Akademik başarı motivasyonun cinsiyete göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koyan diğer çalışmalar ise; Özyalvaç ve Duman (2010), Türkmen (2013), Filiz ve Demirhan (2018) ile Deveci (2021) tarafından yapılmıştır.

Bu araştırma ve destekleyen literatürdeki diğer araştırmaların sonularına göre; araştırmanın yapıldığı çevrede kız öğrenciler aileliler tarafından daha fazla destek görebilir. Bu görüşü doğrular nitelikte 2022 PISA Türkiye Raporu' na bakıldığında, anne-baba desteğini kızların erkeklere göre daha çok aldığını göstermiştir. Ayrıca, kız öğrenciler okul çabalarının ödüllendirileceğine dair beklentiyi erkek öğrencilere kıyasla daha güçlü hissedebilir. Bu bağlamda kız öğrencilerin yüksek ilgi ve başarı beklentileri hem içsel hem de dışsal ödüller öğrencilerin motivasyonunu artırmada bir faktördür. Diğer bir açıdan, erkek öğrencilerinde kız öğrenciler gibi aile desteğini aldıklarında okul motivasyonlarının yükseleceği öngörülebilir.

Nitekim yapılan araştırma çalışmayla örtüşmeyen alan yazındaki araştırmalara bakıldığında; Akman (2022) cinsiyet değişkeni ile okul motivasyonu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını ifade etmiştir. Tunç (2023) cinsiyet ve okul motivasyonu arasında herhangi bir bağlantının olmadığını, yapmış olduğu araştırma sonuçlarından çıkarmıştır. Altuntaş ve Sezer (2017) ise çalışmalarında, ortaokul öğrencilerinin okul motivasyonlarına bakıldığında, kız ve erkekler arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermişlerdir. Aydın (2023) motivasyonsuzluk alt boyutunun cinsiyet değişkeninde kız öğrencilerin puanlarının erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu ve kızların okul motivasyonlarının erkeklerden cinsiyet değişkeninde daha düşük bulunduğunu belirtmiştir. Kız öğrencilerin derslere karşı odaklanma sorunu yaşamalarının sebeplerinin bazılarını, ev işleri ve kardeş bakımında anneye yardım etmeleri olarak göstermiştir. Kapıkıran'da (2016) cinsiyet değişkenine göre kız ve erkek öğrencilerin okul başarısı desteği arasında anlamlı bir farkın bulunmadığını ve erkek öğrencilerin kızlara göre ebeveyn baskısını daha fazla gördüklerini söylemiştir. Özcan'ın (2021) Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu Ölçeği (FAKMÖ) kullanarak 1115 öğrenciyle yaptığı araştırma sonuçları ise, fiziksel aktiviteye katılmanın motivasyon düzeyini cinsiyet değişkeni boyutuyla anlamlı olarak değiştirmedığını ortaya koymuştur. Karaşar ve Kapçı'nın (2016) çalışmasında okula bağlanma puanlarında erkek öğrencilerin anlamlılık seviyesi kız öğrencilerden daha yüksek

çıkmiştir. Dönmez ve Taylı'nın (2018) araştırma verileri, okula bağlanma puanlarını kızlara kıyasla erkek öğrencilerin lehine daha yüksek göstermektedir. Altuntaş ve Sezer'in (2017) çalışma sonuçları, okul motivasyonu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermiştir. Bu çalışmayı destekler şekilde, Cernkovich ve Giordano (1992) ırk ve cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık motivasyonunda anlamlı sonuçlara ulaşamadıklarını araştırmalarına göre ortaya koymuşlardır. Bu sonuç, eğitime karşı değişen ebeveyn görüşlerinde kız ve erkek öğrencileri destekleme konusunda eskisi kadar cinsiyet temelli bakılmayıp eşit davranıldığı şeklinde yorumlayabiliriz. Son olarak Karakaş'ın (2019) Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği (SÖBMÖ) ile Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (GÖYÖ) kullanarak 420 öğrenci üzerinde yaptığı çalışma sonuçlarına göre, başarı motivasyonu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farkı belirlenememiştir.

Sınıf değişkenine göre, katılımcıların 130'unun 5.Sınıf, 101'inin 6.Sınıf, 112'sinin 7.sınıf ve 94'ünün 8. Sınıf olduğu ankette spor yapan ve yapmayan öğrenci OMÖ sonuçları incelendiğinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Gruplar arası farklar incelendiğinde ise, 5. sınıf ile 7. sınıf ve 8. sınıf arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve bu anlamlı farklılığın 5. Sınıfların lehine olduğu, bu araştırmada elde edilen sonuçlardan görülmektedir.

Araştırmadaki sınıf değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürde çalışmalar olduğu gibi desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Destekleyen araştırmalara bakıldığında; Sarıkan da (2023) ortaokul öğrencilerinin okul motivasyon seviyelerini sınıf düzeyleri boyutuyla anlamlı bir şekilde değiştiğini ifade etmiştir. Sınıf seviyesiyle okul motivasyonu arasında zıt bir bağlantı vardır. 5. Sınıf okul motivasyonu 6. Sınıflardan, 6. Sınıf motivasyonu ise 7. ve 8. Sınıflardan daha yukarıda bulunmakta, 7. ve 8. Sınıf motivasyon seviyeleri arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Kısacası, 5, 6, 7, ve 8. Şeklinde sınıf seviyesi büyüdükçe motivasyon puanı düşmektedir. Öğrendik (2024) okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaokul öğrencilerin bütün sınıf kademelerinde, bilişsel ve duygusal alt boyutta okula bağlılık puanları 5. Sınıflarda en yüksek çıkmaktadır. Sınıf seviyeleri ve yaşların artmasıyla beraber üst sınıflarda ergenlik döneminin hızlı bir şekilde etkisini gösterdiği ve bu değişimin öğrencileri, fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan sıkıntılı bir döneme sokup okul motivasyonlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Sınıf değişkeni boyutuyla öğrencilerin, okul motivasyon puanlarında anlamlı farkların olduğu yaptığı araştırma neticesinde ortaya koyan Uludağ (2024), 5. ve 6. Sınıf kademesinde okul motivasyon puanları, 7. ve 8. Sınıf kademesine göre daha yüksek, 7. Sınıf okul motivasyon puanı 8. Sınıf öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Kısacası okul

motivasyon puanları, 5. Sınıflarda en yüksek, 8. Sınıflarda en düşük çıkmakta alt sınıftan üst sınıfa doğru ters orantılı olarak azalmaktadır. Wang ve Holcombe (2010) ise sınıf seviyesi ve yaşların büyümesiyle okula bağlılığın ters orantılı olarak düştüğünü yapmış oldukları çalışmada ortaya konulmuştur. Küçük sınıfların büyük sınıflara göre okula bağlılık ve motivasyonlarının daha yüksek bulunduğu bazı çalışmalar (Turgut ve Çapan, 2017; Sağlam ve İkiz, 2017; Tuğrul, 2021) tarafından yapılmıştır. McNeely ve ark. (2002) ve Mengi (2011) bu çalışmaları destekleyerek, okula bağlılık puanlarının sınıf seviyesi ve yaşın artmasıyla beraber olumsuz etkilendiği söylemişlerdir.

Alemdağ ve ark. (2014), Terlemez ve ark. (2015) ve Demir (2008) tarafından yapılan çalışmalarda ise, akademik motivasyonla sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklar olduğunu ortaya koyarak bizim çalışmamızı desteklemişlerdir. Ayrıca spor takımlarına katılan ortaokul 5, 6, 7, ve 8. Sınıf kademesindeki öğrencilerin okul motivasyonları düzeylerinin 5. Sınıflarda daha yüksek görülmüştür (Pianta 1999). Bu duruma yeni bir okula başlayan 5. Sınıfların, ilkokulda daha önce görmedikleri ders dışı sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlere karşı diğer kademelerdeki öğrencilere kıyasla daha hevesli ve istekli bir yaklaşım göstermeleri, okul motivasyon düzeylerinin yükselmesindeki faktörlerden biri olarak gösterilebilir. 8. Sınıflarda liselere geçiş sınavına hazırlanırken oluşan kaygı ve 8. Sınıfların mevcut okullarından mezun olup yeni bir okula gidecekleri için okulla aralarındaki bağların zayıflaması nedeniyle motivasyonları düşürüyor olabilir.

Nitekim yapılan araştırma çalışması ile örtüşmeyen alan yazındaki araştırmalara bakıldığında; Sözüğüzel (2022) spor yapan ortaokul öğrencilerinin okul motivasyonu ile sınıf değişkeni arasındaki ilişkide, 8. Sınıfların okul motivasyonunu 5. Sınıflara göre daha yüksek bulmuştur. 8. Sınıfların liseye geçiş sınavına hazırlık yapmaları nedeniyle okul motivasyon puanlarının daha da yükselmiş olabileceğini belirtmiştir. Özbek (2019) ise sınıf düzeyinin akademik motivasyon arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını ve okul motivasyonunu sınıf değişkeninin etkilemediğini belirtmiştir. Aydın'ın (2023) Bingöl'de 500 kişinin katılımıyla gerçekleştirdiği araştırma verilerine göre de sınıf seviyesi ile motivasyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin tespit edemediğini ortaya koymuştur. Okul motivasyonu ve sınıf değişkeni arasında hiçbir bağlantısının olmadığını belirten diğer çalışmalar ise; Can ve Soyer (2008), Hwang vd (2015), Dönmez (2016) ve Karaoğlu (2022) tarafından yürütülmüştür.

Anne eğitim değişkenine göre, hiç eğitim almamış 32, ilkokul mezunu 115, ortaokul mezunu 112, lise mezunu 128 ve üniversite mezunu 50 kişiden oluşan katılımcıların, anne eğitim durumu değişkenine ilişkin spor yapan ve yapmayan öğrenci OMÖ puanları incelendiğinde

anlamli farklılık göstermediği yapılan araştırma sonuçlarda görölmektedir ($p>0.05$). Araştırmadaki anne eğitim değışkeni sonuçlarını destekleyen literatürde çalışmalar olduğu gibi desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Destekleyen araştırmalara bakıldığında; Sarıkan (2023) okul motivasyonu ve anne eğitim düzeyi arasında anlamlı herhangi bir bağlantının bulunmadığını ve anne eğitiminin çocuk motivasyonunu etkileyen bir faktör olmadığını yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre ortaya koymuştur. Gündoğdu (2010) öğrenci okul motivasyon düzeyi ve problem çözme becerileri ile anne-babaların eğitim seviyeleri arasında anlamsal bir farkın olmadığını yapmış olduğu araştırma verilerine dayandırmıştır. Destekler şekilde bir diğer çalışmada Yılmaz, vd. (2009) aile eğitim seviyesi ile öğrenci okul motivasyonu arasında bir bağlantıya rastlanamamıştır. Tekay (2023) çalışmasında, anne eğitim seviyesi ile öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı motivasyon tutumları arasındaki ilişkinin anlamlı bir farklılığı doğurmadığı sonucuna varmıştır. Sözügözel (2022) ise, anne eğitim düzeyi ile öğrenci okul bağlılığı ve motivasyonu arasında anlamlı bir bağlantının olmadığını ortaya koymuştur. Arcan'ın (2006) öğrencilerle çalışması, anne eğitim seviyesinin öğrenci okul başarı motivasyonunu etkilemeyip aralarında anlamlı bir farkı oluşturmadığını göstermiştir. Yaşar'da (2019) çocuklardaki okula bağlanma düzeyinin, annenin eğitim değışkeniyle anlamlı bir bağlantısının olmadığını ve araştırmadan çıkan sonuçlarına bakıldığında; annesi üniversiteyi bitirmiş öğrencilerin okul motivasyonlarının, annesi ilkokulu bitirmiş öğrenci motivasyonlarına göre daha düşük seviyede çıktığını göstermiştir. Eğitim seviyesi düşük velilerin çalışma hayatında daha az rol alıp çocuklarıyla daha çok zaman geçirip ilgilenmeleri okul başarısını olumlu etkiliyorken, eğitim seviyesi yüksek velilerinin farklı işlerde çalışması nedeniyle çocuklarıyla daha az zaman geçirip yeterince ilgilenmemeleri okul başarısını olumsuz etkiliyor olabilir. Gülbetekin ve Tunç'un (2022) annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin motivasyonları, annesi okuryazar olamayan veya ilkokul mezunu annesi olan öğrencilere göre daha düşük seviyelerde olduğu verilerden elde edilen sonuçlar neticesinde bulunmuştur. Bu durum ise üniversite mezunu annelerin, okuryazar olmayan veya ilkokul mezunu annelere göre çocuklarına daha çok baskı yapmaları, çocuklarında ters tepki oluşturup motivasyon puanlarının düşmesine neden olmuş olabilir.

Nitekim yapılan çalışma ile örtüşmeyen alan yazındaki araştırmalara bakıldığında; Deveci (2021) yürüttüğü araştırmada öğrencilerin okul motivasyon düzeyleri ile anne eğitim seviyeleri arasında anlamlı farkların olduğunu ortaya koymuştur. Yaşar (2019) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin akademik motivasyon puanlarının anne eğitim durumuna göre anlamlı şekilde değıştiğini göstermektedir. Çetin, Güngör Aytar, Pak ve Artık (2016) ise çalışmalarında, okula

bağlanma ile anne eğitim düzeyi ilişkisine bakıldığında, okuryazar ve ilköğretim kademesini bitiren anneler ile lise ve üstü eğitimi bitiren anneler arasında anlamlı düzeyde farkın olduğunu belirtmişlerdir. Sarier (2016) ebeveyn eğitim düzeylerinin öğrenci başarı motivasyonunu olumlu yönde etkileyip arttırdığını yapmış olduğu araştırmada ortaya koymuştur. Nitekim Hacıfazlıoğlu, Kararımak ve Öztürk (2015) üniversite mezunu ailelerin çocuklarındaki okul motivasyon performans puanları ve derslerdeki başarı beklentisi, akranlarına kıyasla daha yüksek gözlemlendiği araştırma verilerinde ortaya çıkmıştır. Saygılı'nın araştırmasında, aile eğitim seviyesi yükseldikçe, öğrencilerin problem çözme becerisi ve okul motivasyonu da aynı doğrultuda yükselmektedir.

Literatürde yapılan araştırmayla benzerlik gösteren ve örtüşmeyen araştırma sonuçları incelendiğinde, ebeveyn ve öğrenci okul başarısı ve motivasyonu arasındaki ilişki düzeyini belirlemede, ailelerin çocuklarına doğru yöntemlerle yaklaşp yeterince destek olmalarının etkili olduğunu görülmektedir. Ebeveynler çocuklarına baskılayıcı bir yaklaşımda bulunmaları akademik motivasyonu olumsuz yönde etkileyebileceği gibi, tersi bir durum ise olumlu yönde etkileyebilir Uludağ (2024). Ebeveyn baskısı, çocukların sadece okul motivasyonunu değil ayrıca psiko-sosyal yönlerini de olumsuz etkilemektedir (Kapıkıran, 2016). Aile baskısı birçok öğrencide stres, kaygı ve bunalım gibi psikolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır Haspolat (2021). Ateş (2016) ise yapmış olduğu çalışmada, ebeveyn desteğinin öğrenci iç ve dış motivasyonunu olumlu düzeyde etkilediğini ve bu etkinin dış motivasyona kıyasla iç motivasyonda daha fazla görüldüğünü ortaya koymuştur.

Baba eğitim değişkenine göre, eğitim almamış 20, ilköğretim mezunu 84, ortaokul mezunu 119, lise mezunu 146 ve üniversite mezunu 68 kişiden oluşan katılımcıların, baba eğitim durumu değişkenine ilişkin spor yapan ve yapmayan öğrenci OMÖ puanları incelendiğinde anlamlı farklılık göstermediği yapılan araştırma sonuçlarda görülmektedir ($p>0.05$). Araştırmadaki baba eğitim değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürde çalışmalar olduğu gibi desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Destekleyen araştırmalara bakıldığında; Sarıkan (2023) baba eğitim düzeyi ile ortaokul öğrencilerinin okul motivasyonları arasında anlamlı bir bağlantının olmadığını yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre ortaya koymuştur. Tekay'ın (2023) Iğdır ilinde 809 öğrenciyle yürüttüğü çalışma sonuçlarına bakıldığında, baba eğitim seviyesinin öğrenci okul tutum puanları üzerine herhangi bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Gülbetkin ve Tunç' un (2022) araştırmasında, babası üniversite mezunu öğrencilerin okul motivasyonu, babası daha düşük eğitim seviyesinde olan öğrencilerin motivasyonundan daha az çıkmaktadır. Baba eğitim seviyesi ile motivasyon düzeyleri arasında ters ilişki olduğu ve eğitim seviyesi

düşük çıkan babaların çocuklarının okul motivasyonu daha yüksek bulunmaktadır. Benzer şekilde, Sözügüzel' de (2022) babaların mezun oldukları eğitim kademesi ile öğrenci motivasyonu ilişkisinin anlamlılık içermediğini, araştırma verilerine dayanarak söylemiştir. Paslanmaz ise (2019) liselilerle yürüttüğü çalışmada, baba eğitim değişkeni ve öğrenci motivasyonu ilişkisini ele almış ve araştırma sonuçları iki değişken arasında anlamlı bağlantı bulamamıştır. Arcan'da (2006) akademik başarıya baba eğitim düzeyinin etkisinin olmadığını, baba eğitim seviyesine göre öğrencileri başarısında anlamlı değişiklikler oluşmadığını sonucuna varmıştır. Bir başka çalışmada Yaşar'ın (2019) araştırma verileri, baba eğitim düzeyi ile okula bağlanma motivasyonu arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığını ortaya koymuştur. Yapılan araştırma sonuçları üzerinden baba eğitim düzeyinin, okul motivasyonuna herhangi bir etkisinin olmamasını, toplumsal cinsiyet algısında babanın çalışarak evin geçimini daha çok üstlenen taraf olması ve çocuklara yeterince zaman ayırmaması nedeniyle çocukların eğitim ve yetiştirme sorumluluğunun anne tarafından yürütülmesinin etkili olduğu söylenebilir. Bu durum babanın eğitim seviyesinin, çocukların okul motivasyonunu anlamlı bir şekilde etkilemediği sonucuna ulaşılabilir.

Nitekim yapılan araştırma ile örtüşmeyen alan yazındaki çalışmalara bakıldığında; Yıldız'ın (1999) araştırmasına göre, baba eğitim düzeyi ne kadar fazla olursa öğrenci okul motivasyonunda ve ders başarısı da o kadar fazla olacaktır. Deveci (2021) ise, öğrenci akademik başarı motivasyonu baba eğitim durumu etkilemektedir. Öyle ki eğitim durumu ile okul başarı motivasyonu arasında anlamlı düzeyde farklılıklar görülmektedir. Bu görüşleri araştırmasıyla destekleyen Uludağ'a (2024) göre de baba eğitim durumu değişkeninin öğrenci okul motivasyon puanlarını anlamlı bir şekilde değiştirdiğini yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre ortaya koymuştur.

Yaş değişkenine göre, 13 yaş altı 246 ve 13 yaş üstü 191 spor yapan ve yapmayan katılımcının, OMÖ puanları incelendiğinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Tespit edilen anlamlı farkların yaşı küçük olan öğrenciler lehine olduğun, 13 yaş ve altı öğrencilerin okul motivasyon puanlarının daha yüksek çıktığı yapılan çalışmada elde edilen sonuçlardan görülmektedir.

Araştırmadaki yaş değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürde çalışmalar olduğu gibi desteklemeyen çalışmalarda bulunmaktadır. Destekleyen araştırmalara bakıldığında; McNeely vd. (2002), Mengi (2011) ve Krstic'e (2015) göre, yaş ve motivasyon arasında ters orantı vardır, yaş arttıkça okula bağlanma ve motivasyon düzeyi azalmaktadır. Elkin'nin (2020) çalışmasında, akademik motivasyon ile yaş değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılıklar tespit etmiştir. Tekin (2024) ise 11-14 yaş arası ortaokul öğrencilerinin spor motivasyonu ile

yaş değişkeni arasındaki araştırma sonuçlarına göre, en yüksek puanların 11 yaşındaki öğrencilere, en düşük puanların ise 14 yaşındaki öğrencilere ait olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrenci yaşları büyüdükçe derse karşı tutum ve motivasyonları azalmakta, yaş ile motivasyon ilişkisi ters orantılı çıkmaktadır. Kaya'nın (2020) 10 ile 15 yaş arası 196 erkek ve 228 kız öğrenci olmak üzere toplamda 424 kişiyle yaptığı araştırma sonuçları, beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutum takınan 10 yaş öğrencilerinin motivasyon düzeylerinin, 15 yaş öğrencilere göre anlamlı şekilde değiştiğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Mat'ın (2020) araştırmasında, spor yapan 10, 11 ve 12. Sınıf kademesindeki, 15 ile 18 yaş aralığındaki öğrencilerin okuldaki sosyal motivasyon puanları karşılaştırıldığında, 15 ile 16 yaş aralığındaki 10. Sınıf kademesindeki öğrencilerin motivasyon düzeyleri diğer yaş ve sınıf kademesindeki öğrencilerden daha yüksek çıkmaktadır. Kırımoğlu'nun (2008) yaptığı çalışmada, badminton sporunu yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin derse karşı motivasyon seviyelerinde yaşa bağlı olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür. Yaşı büyük öğrencilerin ders tutumları ve motivasyon seviyesi daha yüksek izlenmiştir. Nitekim Navruz (2018) ise öğrenci yaş değişkeniyle başarı motivasyonu arasında anlamlı düzeyde ilişkinin varlığını Ankara ilindeki öğrencilerle yürüttüğü çalışma sonuçlarından bulmuştur.

Yapılan araştırma çalışması ile örtüşmeyen alan yazındaki araştırmalara bakıldığında; Akman'da (2022) çalışmasında, yaş kademesine göre öğrencilerin içsel motivasyon puanları karşılaştırıldığında arada istatistiksel bir anlamlılık olmadığını ortaya koymuştur. Karakaş'ın (2019) 420 öğrenci üzerinde yaptığı diğer bir araştırmada ise başarı motivasyonu ile yaş değişkeni arasında anlamlı düzeyde farkın olmadığı görülmektedir. Son olarak, Filiz ve Demirhan (2018) tarafından 14 ile 17 yaş aralığındaki öğrenciler seçilerek yapmış oldukları çalışmada, başarı motivasyonuna göre 15 ve 16 yaşlar arasında anlamlı düzeyde farklılığın olduğu bulunmuştur. Öyleki 15 yaşın güdülenme skorları 16 yaşın güdülenme skorlarına göre da düşük izlenmektedir.

Kardeş sayısı değişkenine göre, üç kardeş altı 225 ve üç kardeş ve üzeri 211 spor yapan ve yapmayan katılımcının, OMÖ puanları incelendiğinde anlamlı farkın olmadığı yapılan araştırma sonuçlardan görülmektedir ($p>0.05$). Bu noktada Maslow'un kuramıyla bağlantı kurarsak, ailede kaç çocuk olduğundan ziyade çocuğun aidiyet ve güvenlik hislerinin sağlanması motivasyon üzerinde daha kritik bir rol oynadığı söylenebilir.

Araştırmadaki kardeş sayısı değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürde çalışmalara bakıldığında; Öğrendik (2024) 2022-2023 eğitim döneminde Bilecik ilindeki ortaokul 5,6,7, ve 8. Sınıflardan 498 erkek, 442 kadın olmak üzere toplamda 940 öğrenci ile yapmış olduğu

araştırmaya göre, okul sporlarına katılmayan öğrencilerin katılan öğrencilere göre okula bağlılık, sosyalleşme ve motivasyon puanlarında kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklar görülmemektedir. Mengi (2011), Sağlam ve İkiz (2017) ise yaptıkları araştırmada, kardeş sayısının okul motivasyonu üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını ortaya koymuşlardır. Bu sonuçlar yapılan araştırma çalışmasını da destekler niteliktedir.

Yapılan çalışmayla örtüşmeyen alan yazındaki araştırmalara bakıldığında; Deveci (2021) kardeş sayısı değişkeni ile okul başarı motivasyonu arasında anlamlı derecede farklılıklar olduğunu, yapmış olduğu araştırma sonuçlarına dayanarak ortaya koymuştur. Tekay (2023) ise kardeş sayısının, beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım ile okul motivasyonu arasındaki değişkenlerde anlamlı farklılık oluşturduğunu belirtmiştir. Bu farklılık kardeş sayısı 4 ve üstü ile 1-3 arasında olan öğrencilerde görülmekte olup kardeş sayısı değişkeni okul derslerine karşı motivasyonu etkilemektedir.

Sportif etlinliklere katılım ve öğrenci okul motivasyon düzeyi arasındaki ilişkiyi kardeş değişkeni boyutuyla inceleyip ele alan çalışmalar literatürde yok denecek kadar az bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili daha fazla açıklayıcı bilgiye sahip olmamız ve sonraki çalışmalara da kaynaklık etmesi adına bu alanda daha çok araştırma yapılması gerekmektedir.

Aile birliği değişkenine göre, ailesi beraber yaşayan 396 ve ailesi ayrı yaşayan 41 spor yapan ve yapmayan katılımcının, OMÖ puanları incelendiğinde anlamlı farkın olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Yapılan araştırmadaki aile birliği değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürdeki diğer çalışmalara bakıldığında; Cebeci (2009) ailesi boşanmış tek ebeveynli çocuklar ile aile birlikteliği olan çocukların okula bağlanma düzeyleriyle ilgili araştırma verilerine göre bu iki durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Nitekim yapılan çalışma ile örtüşmeyen alan yazındaki araştırmalara bakıldığında; Aile birlikteliği değişkenini açısından, okul sporlarına katılan ve katılmayan öğrencilerin okula bağlılık motivasyonları ve sosyalleşme toplam puanlarında anlamlı bir farklılık görülüyorken, okul sporlarına katılan ve katılmayan öğrencilerden sadece ailesi boşanmış çocukların puanlarının, boşanmamış çocuklara göre daha düşük gözlemlendiği çalışma verilerinden anlaşılmaktadır Öğrendik (2024). Yaşar (2019) ise, ebeveyn birlikteliği değişkenine göre motivasyon puanlarında aile birlikteliğinin puanları anlamlı düzeyde yükselttiğini söylemektedir. Can (2008) anne baba birlikteliği olmayan öğrencilerin, öğretmen karşı bağlılık ve okula karşı motivasyon düzeylerinin düşük izlendiğini araştırmasında göstermiştir. Nitekim Stewart' ın (2022) araştırmasına göre ailesi birlikte olan öğrencilerin ailesi boşanmış

öğrencilere göre okulda daha az problem yaşamaktadır. Bu durum okul motivasyon düzeyini olumlu şekilde etkilemektedir.

Alanyazın incelendiğinde, aile birlikteliğinin okul motivasyonuna etkisinin olduğunu gösteren araştırmalar yok denecek kadar azdır. Konuyla ilgili daha fazla açıklayıcı bilgiye sahip olmamız ve sonraki çalışmalara da kaynaklık etmesi adına bu alanda daha çok araştırmanın yapılması önerilmektedir.

Spor yapma değişkenine göre, katılımcıların 223'ünün spor yaptığı, 214'ünün spor yapmadığı anketin, OMÖ puanları incelendiğinde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Tespit edilen anlamlı farklılık spor yapan öğrenciler lehinedir. Bu öğrencilerin motivasyon puanları anlamlı olarak daha yüksek çıktığını yapmış olduğumuz araştırma sonuçlarından görülmektedir.

Yapılan araştırmadaki spor yapma değişkeni sonuçlarını destekleyen literatürdeki çalışmalara bakıldığında; Karaburçak ve ark. (2021) 'nin 2015-2020 yılları arasında ülkemizdeki akademik başarı ile fiziksel aktivite, egzersiz ve spor arasındaki ilişkiyi konu alan 261 ulusal yayından 13'ünü inceledikleri araştırmalarında; ortaokul öğrencilerinin %23'ü, lise öğrencilerinin %15'i ve üniversite öğrencilerinin % 62'sinin, bütün eğitim kademelerinde ise toplam öğrencilerin %55'inin okul başarısı ile spor etkinlik düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Çıkan sonuçlara bakıldığında, akademik açıdan başarıyı yakalayan öğrencilerin genelde sporla uğraşan kişiler olduğunu görülmektedir. Herhangi bir sportif faaliyetle sürekli ilgilenmenin okul motivasyonunun artmasında etkili olmaktadır. Çelik ve Pulur (2011) sportif faaliyetlere karşı olumsuz tavır geliştiren öğrencilerin derslere karşı ilgileri azalmakta bu da ders başarısının düşmesine neden olmaktadır. Sonuç olarak, sportif aktivitelere verilen önem ve katılımın okul başarısını etkileyen önemli etmenlerden biri olduğu savunulabilir. Arslan ve ark. (2018)'nin çalışması, fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu, spor yapan öğrencilerin okul başarılarının yüksek izlendiğini göstermiştir. Yanık'ın (2018) okula bağlılık ile ders dışı spor faaliyetleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada, spor faaliyetlerine katılan çocukların okul motivasyonlarının katılmayanlara göre yüksek çıktığı görülmüştür.

Öğrencilerin okula bağlılığına arttıran önemli faktörlerden birinin sportif faaliyetler gibi ders dışı etkinlikler olduğunu ve öğrencilerde okul motivasyonuna olumlu katkıda bulunan bu faaliyetlerin eğitim alanında öneminin her geçen gün arttığını, Bökeoğlu ve Yılmaz (2008) ve Özdemir (2015) çalışmalarında göstermektedir. Yanık (2018) okula bağlılık ile ders dışı spor faaliyetleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada, spor faaliyetlerine katılan çocukların

okul motivasyonlarının katılmayanlara göre yüksek çıktığı, Keleş ve Alpkaya'da (2016) spor yapan öğrencilerin birçok derste başarı puanları yapmayanlara göre daha yüksek izlendiğini söylemişlerdir. Keleş ve Alpkaya'da (2013) öğrenci ders başarısı ve spor arasındaki ilişki üzerine yaptıkları araştırma sonuçlarında anlamlılık bulunmuştur ($p<0,05$). Öyle ki, öğrencilerin bütün derslerdeki başarı yüzdelerinin spor yapan çocuklarda daha yüksek bulunduğunu, araştırma verilerine dayanarak göstermişlerdir. Diğer bir çalışmada, spor yapmak öğrencilerin zihinsel ve fiziksel yönden gelişimini destekleyip stresle başa çıkmayı öğretir. Stres ve baskıyı kontrol eden öğrenciler derslere karşı daha motive olurlar, bu da başarılarının artmasına direkt etki eden önemli bir faktördür (Laborde, Dosseville, Guillén ve Chavez 2014). Ötken (2019)'ın 12-15 yaş arası 470 erkek ve 463 kadın olmak üzere toplamda 933 ortaokul öğrencisiyle yürütmüş olduğu çalışma sonuçları, fiziksel ve sosyal etkinlikler gibi ders dışı faaliyetlerin okul motivasyonuna olumlu katkı sağladığını göstermiştir. Sürekli yapılan fiziksel aktivitelere katılan öğrencilerin, okul motivasyonu, ders başarısı ve kendine güven değişkenleri pozitif yönde gelişmektedir. Çağlar (2023)'ın 2022-2023 eğitim döneminde Samsun ili Bafra ilçesindeki ortaokullardan 218 erkek ve 214 kadın toplamda 432 öğrenciyle yapmış olduğu araştırmaya, 10-11 yaş arası 147, 11-12 yaş arası 152, 13 yaş ve üstü 133 kişi katılmıştır. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde; spor yapan öğrencilerin spor sonrası derslere odaklanma puanları ile fiziksel aktiviteye katılım ilişkisi arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Fiziksel aktivitelere katılan öğrencilerin derslere karşı daha motive olmalarından dolayı okulda daha başarılı oldukları söylenebilir. Karataş (2021) Sağlıklı Beslenmeye İlişkin Tutum Ölçeği (SBİTÖ) ve Fiziksel aktiviteye katılım motivasyonu (FAKMÖ) ölçeği uyguladığı araştırmasını 177 erkek ile 129 kadın katılımcıya uygulamıştır. Elde edilen verilere göre, fiziksel aktivite ve sağlıklı beslenme ile motivasyon arasında pozitif bir ilişki vardır ve bu ilişki motivasyonu olumlu etkilemektedir. Özcan'ın (2021) ilişkisel tarama yöntemi kullanarak 587 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada geleneksel okçuluk yapan bireylerin yapmayanlara kıyasla kaygı düzeylerinin daha düşük, akademik özgüvenlerinin ise daha yüksek olduğu sonucunu vermiştir. Gill & Ark. (1983) ise 720 erkek ve 420 kadın toplamda 1140 kişiyle yaptığı çalışmada, spor etkinliklerinin içsel motivasyon kadar dışsal motivasyonunda olumlu şekilde etkilediğini ortaya koymuştur. Yanık ve Çamlıyer (2015) ve Tomik'in (2008) yürütmüş oldukları çalışmada da okula karşı olumlu tutum geliştiren öğrencilerin genelde okul sporlarıyla ilgilenen kişiler olduğu görülmektedir. Çivril ve Kara (2018), Karadağ (2012), Küçük ve Kılıç (2017), Şengül (2016) ve Yıldız (2013) tarafından bu sonuç desteklenmektedir. Kılıç (2021) araştırmasında, okul sporlarına katılan öğrencilerin, katılmayan öğrencilere göre okula karşı ilgi düzeylerinin anlamlı bir şekilde yüksek olduğu neticesine varmıştır. Hazar (2019) futbol, voleybol,

basketbol, güreş, tekvondo ve masa tenisi gibi çeşitli spor branşlarıyla ilgilenen öğrencilerin derse karşı ilgi düzeyleri incelendiğinde, spor branşına bağlı olarak ğrenci ilgi düzeyleri arasında ölçek puanlarına göre değişiklik gerçekleşmediğini, bütün branşların derslere karşı ilgiyi olumlu yönde arttırdığını ortaya koymuştur. Brown & Evans (2002) araştırmalarında ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin okula bağlanma oranlarının yüksek çıktığını ortaya koymuştur. Oklula bağlanma ile ders dışı etkinlik arasında çeşitli seviyelerde bağlantı olduğu yapılan araştırma sonuçlarında görülmektedir (Holland ve Andre, 1987; Landers ve Landers 1978; McNeal,1995).

Nitekim yapılan çalışma sonuçlarıyla örtüşmeyen alan yazında çok az çalışma bulunmaktadır. Bunlardan Yağcı'nın (2012) araştırmasına bakıldığında, bireysel ve takım sporlarında mücadele eden öğrencilerin derslere karşı ilgi ve motivasyon ölçek skorları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde spor takımlarına katılan ve katılmayan 198 erkek ve 239 kadın olmak üzere toplamda 437 ortaokul öğrencisinin okul motivasyon düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı, aile birliği ve spor yayıp yapmama gibi değişkenler açısından ne derece anlamlı olduğu ile ilgili bulgulara dayanarak elde edilen sonuç ve önerilere yer verilecektir.

Cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri incelendiğinde, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, tespit edilen bu anlamlı farklılığın kız öğrencilerin lehine olduğu ve kız öğrencilerin motivasyon puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek çıktığı görülmüş ve daha önce yapılan benzer çalışmalarla desteklenmiştir. Bu bulgunun, araştırmanın yapıldığı bölgenin yoğun tarımsal faaliyet alanı olmasıyla ilişkili olduğu değerlendirilmektedir. Zira, söz konusu bölgede tarımsal etkinlikler erkek popülasyonu üzerinden gerçekleştirildiğinden, erkek öğrencilerin ailelerine daha çok yardım ettikleri gözlemlenmektedir. Ayrıca, güçlü geleneksel dokunun konsolidasyonu bakımından, erkek öğrencilerin aileleri tarafından özellikle tarım yapmaya yönlendirildikleri ve kızların akademik anlamda daha fazla desteklendikleri bilinmektedir. Ancak bu bakış açısının değişmesi durumunda erkek öğrencilerin okul motivasyonlarının yükseleceği beklenebilir.

Sınıf değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri incelendiğinde, anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Gruplar arası farklar ele alındığında; 5. Sınıf ile 7. Sınıf ve 8. Sınıf arasında anlamlı farklılıklar olması ve 5. Sınıfların motivasyon düzeylerinin üst sınıflara göre daha yüksek çıkmasında, bu yaş grubunda hem ergenliğe adım atılmış olmasının hem de özellikle 8. Sınıfların Liselere Geçiş Sınavına odaklanmalarının etkili olabileceği düşünülmektedir. Sınav kaygısının ve ergenlik döneminde yaşanan fizyolojik-psikolojik değişimlerin öğrencilerin okul motivasyonlarını düşürme olasılığı bulunmaktadır. 5. Sınıf öğrencileri bakımından ise yeni bir okul ve sosyal çevreyle buluşmaları, yeni arkadaşlıklar kurmaları ve okulda yeni öğretmenlerle tanışmalarının okul motivasyonlarını olumlu yönde etkileyebileceği değerlendirilebilir.

Anne eğitim durumu değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeylerinin değişip değişmediği incelendiğinde, anlamlı farklılıklar oluşturmadığı ve anne eğitim değişkeninin öğrenci okul motivasyon düzeyini etkilemede bir faktör olmadığı görülmüştür. Annelerin eğitim düzeyi değişkeninde anlamlı farklılık tespit edilememesi, araştırma yapılan bölgedeki annelerin çoğunluğunun eğitim durumlarının paralellik arz etmesi (düşük eğitim seviyesi ve ev

hanımı) ve okul ile ilgili benzer yönelim içinde olmalarıyla bağlantılandırılabilir. Ayrıca, genellikle düşük eğitim seviyesine sahip ev hanımlarının, eğitim düzeyleri yüksek ve çalışan annelere nazaran çocuklarının okul durumlarıyla daha yakından ilgilenme fırsatları olduğu beklenmesine rağmen ortaya çıkan bulgu, araştırmaya katılan annelerin eğitim düzeyleri farklı da olsa okula bakış açılarında benzerlikler olduğunu düşündürmektedir.

Baba eğitim durumu değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeylerinin değişip değişmediği incelendiğinde, anlamlı farklılıklar oluşturmadığı ve baba eğitim değişkeninin öğrenci okul motivasyon düzeyini etkilemede bir faktör olmadığı görülmüştür. Araştırmaya dahil olan babaların çoğunlukla çalışan ve evin geçimini üstlenen taraf olmalarından dolayı, çocuklarının okul ile ilişkilerinin anne figürü üzerinden yürütülmesi sonucunu doğurduğundan, bu gerçeklik baba eğitim düzeyinin öğrencilerin okul motivasyonunu anlamlı bir şekilde etkilememesinin nedeni olarak gösterilebilir. Öte yandan, araştırmaya katılan babaların aynı kültürel çevre içerisinde yaşamaları ve etkileşim içinde bulunmaları, çocuklarının okul durumlarıyla ilgili birbirine yakın davranış biçimi geliştirmelerini beraberinde getirdiğini düşündürmektedir.

Yaş değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri incelendiğinde, anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılık yaşı küçük olan öğrenciler lehine olmakla beraber 13 yaş ve altı öğrencilerinin okul motivasyonlarının 13 yaş üstü öğrencilere göre daha yüksek çıktığı ve yaş arttıkça ters orantılı olarak okul motivasyon düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Belirli yaş baremleri arasındaki bu farklılık, çocukluktan gençliğe geçişin sıkıntılı sürecini ifade eden ergenlik kavramıyla güçlü bir korelasyon içinde bulunma olasılığını arttırabilir. Ergenlik dönemindeki kendi içine çekilme, kişilik çatışmaları, gerginlik, ilgi alanlarındaki değişim, duygusal kırılganlık gibi eğilimlerin öğrencilerdeki okul motivasyonunu negatif yönde etkilediği öngörülebilir. Ayrıca, 13 yaş üstü öğrencilerde öncelik sıralaması değişimi, okula yüklenen anlamda bazı sapmalara yol açmış olabilir.

Kardeş sayısı değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeylerinin değişip değişmediği incelendiğinde, anlamlı farklılık oluşturmadığı ve kardeş sayısının okul motivasyonunu etkileyen bir değişken olmadığı görülmüştür. Araştırma dahilindeki öğrenci ailelerinin genel anlamda eşit çocuk sahibi olmaları (çoğunlukla 2 çocuk, nadiren 3 ve üzeri çocuk), çocuk sayısı değişkeninden anlamlı bir sonuç çıkmamasının en önemli nedenlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Fakat, literatürel sahada kardeş sayısı ile okul motivasyonu ilişkisi konusundaki niceliksel eksiklik, bu konusundaki derinleşme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Aile birlikteliği değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri incelendiğinde, anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Aile birliği değişkeninin öğrenci okul motivasyon düzeyini etkilemede bir faktör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın yapıldığı bölgede güçlü geleneksel aile bağları ve geniş aile yapısının sürüyor olması bu değişkende anlamlı farklılığı engellemiş olabilir. Aile birliğine sahip olmayan çocukların dede ve nine figürleri tarafından sahiplenilmesi, anne-baba eksikliğini daha az hissettiren bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Spor yapma değişkeni açısından öğrencilerinin okul motivasyon düzeyleri incelendiğinde, anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen anlamlı farklılık spor yapan öğrenciler lehinedir. Bu durum spor yapan öğrencilerin motivasyon puanlarının, spor yapmayan öğrencilere göre anlamlılık açısından daha yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkarmış olup elde edilen bulgular literatürdeki diğer çalışmalarla desteklenmiştir. Ayrıca literatürel sahada, sporun okul motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini ortaya koyan çalışma sayısı anlam ifade etmeyecek kadar azdır.

Sonuç olarak; özellikle spor yapan öğrencilerin daha yüksek okul motivasyonuna sahip olması, öğrencinin hem fiziksel hem de psikolojik gelişimini destekleyerek okul başarısını artırdığı sonucunu, Karaburçak (2021) ve Yanık (2018) çalışmaları desteklemektedir. Sarıkan'da (2023) benzer şekilde araştırmasında ortaokuldaki kız öğrencilerinin okul motivasyonlarını erkek öğrencilerden daha yüksek bulmuştur. Alt sınıfların motivasyon düzeyinin üst sınıflara göre daha yüksek gözlemlendiği bulgu, McNeely ve ark. (2002) tarafından yapılan araştırmayla aynı paraleldedir. Aile birliğinin motivasyon üzerinde etkisinin olmadığını, Cebeci (2009) araştırmasında rapor etmiştir. Anne-baba eğitim düzeyinin etkisizliği de Sözügüzel (2022) ve Tekay'ın (2023) bulgularıyla örtüşmektedir. Kardeş sayısının okul motivasyonunda etkili bir faktör olmadığını Deveci (2021) göstermiştir. Tekin (2024) çalışmasında, yaşı küçük öğrencilerin motivasyon düzeyleri, yaşı büyük öğrencilere kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Fakat bu bulguların aksi yönünde sonuçlar elde edilmiş olan araştırmalar da literatürde bulunmaktadır. Bu çalışma, okul motivasyonunun yalnızca bireysel değil, çevresel etkenlerden de yoğun şekilde etkilendiğini ve öğrencilerin temel ihtiyaçlarını gözetken, başarı ve takdiri teşvik eden bir yaklaşımın motivasyonu yükselttiğini göstermektedir. Öte yandan, çalışmanın benzer alanlarda yapılacak olan araştırmalar için destekleyici nitelikte olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda, literatürdeki benzer çalışmalara katkı sağlaması adına önerileri şu şekilde sıralanabilir:

1. Araştırmanın daha genel bir nitelik kazanıp eğitime daha fazla katkı sağlaması adına, araştırma farklı bölgelerdeki il ve ilçelerdeki öğrencileri de kapsayacak şekilde genişletilebilir.
2. Bu araştırma farklı demografik bilgiler kullanılarak elde edilen bulgular doğrultusunda değerlendirilebilir.
3. Araştırma ortaokul öğrencileri dışında, farklı soru ve parametrelerle, ilkokul, lise ve üniversite öğrencilerinde uygulanabilir.
4. Öğrencileri yetenek ve kişilik özellikleri doğrultusunda spor branşlarına yönlendirip motivasyonlarını arttırmak için Millî Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve okul iş birliğiyle aile, antrenör ve eğitimcilere seminer gibi geliştirici eğitim programları düzenlenebilir.
5. Araştırmada spor ve eğitim arasındaki ilişki üzerinden değerlendirme yapılmış olup, öğrencilerin süreç içerisindeki durumlarını yakından takip eden öğretmen, antrenör ve velilerin de görüşlerine müracaat edilerek çalışmanın kapsamı genişletilebilir.
6. Eğitim politikalarında cinsiyet temelli motivasyon farklılıklarını dikkate alan hem kız hem de erkek öğrencilerin motivasyonlarını destekleyici sosyal ve pedagojik programlar uygulanabilir.
7. Okulların spor alanı imkânları geliştirilerek öğrencilerin ilgileri doğrultusunda okul içi ve dışı sportif faaliyetlere katılımları sağlanabilir ve beden eğitimi ve spor ders saati arttırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abramson, L. Y., Seligman, M.E.P., Teasdale, J. D., (1978). Learned helplessness in humans: Critique and reformulation, *Journal of Abnormal Psychology*, 87, 49-74.
- Acat, M.B. &Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 31(31), 312-329. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10366/126878>
- Ada, Ş., Akan, D., Ayık, A., Yıldırım, İ., & Yalçın, S. (2013). Öğretmenlerin motivasyon etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (3), 151-166.
- Adams, J. S. (1963). Toward an understanding of inequity. *Journal of Abnormal and, Social Psychology*, 67 (5), 422-436.
- Ağcagül, G. (2019). Değer beklenti kuramı bağlamında halkla ilişkiler mesleği: Halkla ilişkiler bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akbaba, S., ve Aktaş, A. (2005). İçsel Motivasyonun Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(21): 19-42.
- Akcayir, Murat, Akcayir, Gökçe, Pektas (2016). Augmented reality in science laboratories: The effects of augmented reality on University students’ laboratory skills and attitudes toward science laboratories. *Computers in Human Behavior*, 57, 334-342.
- Akça N. Ş. (2012). Özel Spor Merkezlerine Üye Olan Bireylerin Spora Yönelme Nedenleri ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akgül, S., Göral, M., Demirel M. ve Üstün Ü.D. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Okul İçi Ve Okullar Arası Sportif Etkinliklerden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinlikleri Üzerine Katılma Nedenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(32), 13-22.
- Akkurt, Z. ve Karabağ Köse, E. (2019). Öğrenci Başarısının Okul, Öğretmen ve Aileyle İlgili Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47: 1-16.
- Akman S. (2022). Spor Yöneticiliği Öğrencilerinin Öz Liderlik Davranışları ile Akademik Motivasyonlarının Değerlendirilmesi, İstanbul Örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Aksu, E. (2019) İlkokul öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Alderfer, C. (1969). An empirical test of a new theory of human needs. *Organizational Behavior and Human Performance*, 4, 142-175.

- Alemdağ C, Öncü E ve Yılmaz AK. (2014). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Akademik Motivasyon ve Akademik Öz-Yeterlikleri, Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe Journal of Sport Sciences, 25 (1), 23–35.
- Altındağ, M. (2015). İlköğretim okullarında okul yaşamının niteliği (Yayınlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2010). Üstün yeteneklilerin olumlu olumsuz mükemmeliyetçilik özelliklerinin PDR bağlamında incelenmesi. XII. Rehberlik Sempozyumu, 226-230, İstanbul.
- Altuntaş, S. ve Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlanmalarının İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(1): 83-97.
- Arabacı, R. ve Çankaya, C. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel aktivite düzeylerinin araştırılması. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20(1), 1-15.
- Arcan K. (2006). Özel okullara giden lise düzeyindeki ergenlerin, akademik başarıları ile algıladıkları anne baba tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Arda, L. (2016). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeğinin Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinde Psikometrik Özelliklerin Değerlendirilmesi ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Aripova, S. (2021). Student's Motivation in Autonomous Learning. Psychology and Education, 58(1), 4966-4971.
- Arslan S, Alemdaroğlu İ, Öksüz Ç, Karaduman AA ve Tunca Yılmaz Ö. (2018). Genç bireylerde fiziksel aktivitenin akademik başarı ve depresyon üzerine etkisi. Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 6(1), 37- 42.
- Ateş, M. (2023). Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançları ile motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Aydemir, İ. (2014). Spor genel müdürlüğünün yürüttüğü okul sporları faaliyetlerinin değerlendirilmesi (Bolu örneği) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aydın E. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Turumları ile Yaşam Kalitesi ve Akademik Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bingöl.
- Bailey R, Armour K, Kirk D, Jess M, Pickup I, Sandford R, vd. Sport Pedagogy Special Interest Group. The educational benefits claimed for physical education and school sport: An academic review. Res Pap Educ. 2009, 24(1):1–27.
- Başaran, G.E. (2005) Eğitim Psikolojisi: Gelişim, Öğrenme ve Ortam. Nobel Yayın Dağıtım. 6. Basım. s. 417.

- Başaran, R. (2019). Motivasyon Yönetimi. C. Karabal ve M. Sağbaş (Ed.), Yönetim Biliminde Etkin ve Güncel Konular, İstanbul: Kriter Yayınevi, 49-64.
- Başer, E. (1998). Uygulamalı spor psikoloji (13. Baskı), Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Bauer, K., Orvis, K. A. (2015). Re-examination of motivation in learning contexts: Metaanalytically investigating the role type of motivation plays in the prediction of key training outcomes. *Journal of Business and Psychology*, 31 (1), 33-50.
- Bayrakçeken, S., Oktay, Ö., Samancı, O., & Canpolat, N. (2021). Motivasyon Kuramları Çerçevesinde Öğrencilerin Öğrenme Motivasyonlarının Arttırılması: Bir Derleme Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(2): 677-698.
- Beaulieu, Noemie P. (2008). Physical Activity and Children New Research. New York: Nova Belirlenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1, 9-19.
- Bellici, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlanmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 48-65.
- Bilge M., (2000). Türk Bayan Hentbol Milli Takımı Oyuncularının Somatotip Profilleri 2 ve Yabancı Ülke Sporcuları ile Karşılaştırılması. *Spor Araştırmaları Dergisi*, 4.Cilt, Ankara
- Bolat, Ö. (2023). Veli Katılımında Kullanılmak Üzere Ebeveyn Övgü Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, (Özel Sayı), 334-346.
- Bökeoğlu, Ö. Ç., & Yılmaz, K. (2008). İlköğretim okullarında örgütsel güven hakkında öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54(54), 211-233.
- Bredemeier B, Weiss M, Shields D, Shewchuk R. Promoting growth in a summer sports camp: The implementation of theoretically grounded instructional strategies. *J Moral Educ*. 1986, 15:212–20.
- Bronson, M. B. (2019). Erken çocuklukta öz-düzenleme: Doğası ve gelişimi. (E. Sezgin ve M. Kır Yiğit, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Brown R. & Evans WP. Extracurricular activity and ethnicity: creating greater school connection among diverse student populations. *Urban Education*, 37 (1), 41-58.
- Bucher, C. A. (1987) "Management Of Physical Education & Athletic Programs" Times Mirror/Mosby College Publishing, USA.
- Büyükgöze, T. (2012). Çalışanların kurumsal imaj algılaması ile motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Cáceres, C., Muñoz, C., & Valenzuela, J. (2021). Responsabilidad personal docente y motivación escolar. *Revista electrónica interuniversitaria de formación del profesorado*, 24(1), 175-188. <https://doi.org/10.6018/reifop.402761>
- Can, Y., & Soyer, F. (2008). Beden eğitimi öğretmenlerinin ailenin ekonomik gelir beklentileri ile iş tatmini arasındaki ilişki. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(1).

- Canöz T., Ünlü., & Uznkol, E. (2019). İlkokul öğretmenlerinin mesleki motivasyon düzeyleri ve sınıf yönetimi stillerinin incelenmesi. *Temel Eğitim*, 1(2), 40-56.
- Carr S. Adolescent-parent attachment characteristics and quality of youth sport friendship. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2009;10(6):653–61. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2009.04.001>
- Cernkovich, S. A. & Giordano, P. C.(1992). School bonding, race and delinquency. *Criminology*, 30(2), 261291.
- Cheatum, B., A. & Hammond, A. A. (2000). Physical activities for improving children's learning and behavior. America: Human Kinetics.
- Coalter AF. The Social benefits of education. *Choice Rev Online*. 2013;35(01):35-0412-35–0412.
- Cüceloğlu, D. (2007). İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları (27. Basım). Remzi Kitabevi.
- Çağlar N. (2023). Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Özgüvenleri ile Fiziksel Aktiviteye katılım Motivasyonlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü beden eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Trabzon.
- Çelik Z ve Pulur A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı*, 115-121.
- Çetin, N., Güngör Aytar, A., Pak, M. ve Artık, A. (2016). Ergenlerde anne baba ve arkadaşlara bağlanma biçimleri ile romantik ilişkilerde sorun çözmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2), 79-95
- Çetindere, E. D. (2019). Öğretmenlerin örgütsel sessizlik algıları ile motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Çiçek, Ö. (2009). Sınıf öğretmenlerinin motivasyon kaynakları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Çivril Kara, R. (2018). Öğretmen Öğretim Stiline Göre Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Yatkınlıklarının İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Çoban, Ö. (2019). Öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin mesleki gelişime yönelik görüşleri bakımından değerlendirilmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Dağlıoğlu, E. (2022). Motivasyonun kuramsal temelleri. S. Özbey & H. E. Dağlıoğlu (Ed.), *Erken çocuklukta motivasyon içinde* (s. 22-25). Ankara: Nobel.
- Dalkıran, M. A. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin spor branşlarına göre kişilik özelliklerinin incelenmesi (Osmaniye örnekleme) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 49(3), 182–185. doi: 10.1037/a0012801
- Deci, E.L. ve Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic motivation and self determination in human behavior*, Newyork Plenum.
- Demir Z. (2008). *Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Akademik Güdülenme Düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Demir, M., & Yıldız, K. (2020). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile iş yaşam dengesi ve motivasyonları arasındaki ilişki. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 12(3), 85-107.
- Demirtaş, S. (2018). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Dermitzaki, I., Stavroussi, P. (2012). Adaptation of the Students' Motivation towards Science Learning (SMTSL) questionnaire in the Greek language. *European Journal of Psychology of Education*, 28 (3), 2-377.
- Deveci, T. (2021). *Aile yapısının bireyin akademik başarı motivasyonuna, akademik azmine ve mutluluk düzeyine etkisi* (Erzincan Merkez ve Tercan İlçesi örneği) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Dikmener, A. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin sosyal içe dönük ergenlerin içedönüklük düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Doğan U. (2016). *Lise Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite Seviyesi ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, S., & Koçak, O. (2014). Okul yöneticilerinin sosyal iletişim becerileri ile öğretmenlerin motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(2), 191-216.
- Dönmez, Ş. (2016). *Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Dönmez, Ş., Taylı, A. (2018). *Ortaokul öğrencilerinde okul iklimi, okula bağlılık ve okul yaşam kalitesi algısının incelenmesi*. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 1-17.
- Duraklı, H. (2019). *Öğrencilerin lise yaşam kalitesi algıları ile okul bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Durmuş, G. (2015). Gençlerin tenis spor dalını seçmelerinde motivasyonu etkileyen unsurlar (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dworkin JB, Larson R, Hansen D. Adolescents' accounts of growth experiences in youth activities. *J Youth Adolesc.* 2003, 33(1):17–26.
- Earthman, G. I. (2004). Prioritization of 31 Criteria for School Building Adequacy. https://www.researchgate.net/publication/239605533_Prioritization_of_31_criteria_for_school_building_adequacy, Erişim Tarihi: 20.11.2017.
- Eccles JS, Templeton J. Extracurricular and other after-school activities for youth. *Rev Res Educ.* 2002, 26:113–80.
- Eigenschenk B, Thomann A, McClure M, Davies L, Gregory M, Dettweiler U, et al. Benefits of Outdoor Sports for Society. A Systematic Literature Review and Reflections on Evidence. *Int J Environ Res Public Health.* 2019;16(6):937.
- Elkin ÖÖ. (2020). Üniversite Öğrencilerindeki Anksiyete, Stres, Yaşam Doyumu Düzeyleri ve İlişkili Değişkenlerin Kız ve Erkek Öğrenciler Arasında Karşılaştırması (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Erciş, S. (2012). Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin spor müsabakalarındaki verimliliklerinin veri zarflama analizi (vza) ile göreceli olarak değerlendirilmesi ve karşılaştırılması (Yayınlanmamış doktora tezi), Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ergün, M. (2002). Sınıfta motivasyon. E. Karip (Ed.), *Sınıf Yönetimi içinde* (s134-148). Pegem Akademi Yayınları. DOI: 10.1016/j.sbspro.2012.06.711.
- Erkal, M., Ayan, D. ve Güven, Ö. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. Ankara: Der Yayınları.
- Ertem, H. (2006). “Ortaöğretim Öğrencilerinin Kimya Derslerine Yönelik Güdülenme (İçsel ve Dışsal) ve Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Esteban-Cornejo I, Tejero-González CM, Martinez-Gomez D, Del-Campo J, González-Galo A, Padilla-Moledo C, et al. Independent and combined influence of the components of physical fitness on academic performance in youth. *J Pediatr.* 2014;165(2):306–12.
- Ezelsoy, E. (2015). Spor merkezi mekanlarının aydınlatma ilkeleri açısından incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Farombi, J.G. (1998). Resource concentration, utilization and management as correlates of students' learning outcomes: a study in School Quality in Oyo State. Ph. D. Thesis, Ibadan University The Institute of Education, Ibadan.
- Farrant, J. S. (1991). *Principles and practice of education* (10th Edition). Singapore: Longman.
- Fidan, N. (1986). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

- Filiz, B. ve Demirhan, G. (2018). Akademik ve spor başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 138-152.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. and Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Gençtürk, Ö. (2001). “Meslek ve Anadolu Meslek Liselerinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gibbins S, Ebbeck V, Weiss M. Fair play for kids: Effects on the moral development of children in physical education. *Res Q Exerc Sport*. 1995, 66:247– 55.
- Gill, D. L., Gross, J. B., Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sport. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1-14.
- Gopalan, V., Bakar, J. A. A., Zulkifli, A. N., Alwi, A. ve Mat, C. R. (2017). A Review of The Motivation Theories in Learning. *AIP Conference Proceedings*, 1891(1), 1-7.
- Gottfried, A. E. (2009). Commentary: The role of environment in contextual and social influences on motivation. *Handbook of motivation at school*, 463.
- Gottfried, A. E., Fleming, J. S., & Gottfried, A. W. (1994). Role of Parental Motivational Practices in Children's Academic Intrinsic Motivation and Achievement. *Journal of Educational Psychology*, 86(1): 104–113.
- Gouws, E. & Kruger, N. (2014). The adolescent: an educational perspective. Butterworth-Heinemann.
- Gökalp, H.A. (2021). Sporcularda bağlılık: Sürekli optimal performans duygu durumu ve spora özgü başarı motivasyonu ile ilişkisi ve metaforik algılar (Yayınlanmış Doktora Tezi), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Gunawan, G. (2020). The influence of transformational leadership, school culture and work motivation on school effectiveness in junior high school in Medan. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*, 3(1), 625-634.<https://doi.org/10.33258/birci.v3i1.824>
- Gülbetekin, E. ve Tunç, Y. (2022). Lise Öğrencilerinin Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği ile Akademik Güdülenmesi Arasındaki İlişki. *Turkish Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 29(3).
- Gümüş, A. (2006). Şiddetin nedenleri. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Gündoğdu, Z. (2010). Bursa il merkezindeki anadolu liseleri, kız meslek liseleri ve genel liselere devam eden 9. ve 12. sınıf öğrencilerinin çatışma eğilimleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güneş, A. (2004). Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Günüç, S., Odabaşı, F., H. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2):309-325.
- Hacıfazlıoğlu, Ö. Kararımak Ö. ve Öztürk M. (2015). Göç Olgusu Bağlamında Lise Öğrencilerinin Aile Profilleri ve Akademik Başarı Durumları. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi. 12: 81-97.
- Hagger M, Chatzisarantis N. The social psychology of exercise and sport. Hill Education, (ed). McGraw, 2005.
- Haspolat, N. K. (2021). Yüksek başarılı öğrencilerde psikolojik belirtilerin birey, aile ve okul ile ilgili değişkenler tarafından yordanması (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara
- Hazar, G. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını etkileyen faktörlerin araştırılması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Herzberg, F. (1969). Job enrichment pays off. Harvard Business Review, 47 (2), 61-78.
- Holland, A., & Andre, T. (1987). Participation in extracurricular activities in secondary school: What is known, what needs to be known. Review of Educational Research, 57, 43-47.
- http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Tak%C4%B1m%20Sporlar%C4%B1.pdf. Erişim tarihi: 28 Temmuz 2017. Mercurio
- Hu, H., & Luo, H. (2021). Academic motivation among senior students majoring in rehabilitation related professions in China. BMC Medical Education, 21(1), 1-8. doi: 10.1186/s12909-021-03016-9.
- Hwang, M. H., Choi, H. C., Lee, A., Culver, J. D., & Hutchison, B. (2015). The relationship between self-efficacy and academic achievement: A 5-Year Panel Analysis. The Asia-Pacific Education Researcher, 25(1), 89-98.
- Ivancevich, J., Konopaske, R. and Matteson, M. T. (2007). Organizational Behavior and Management (8th Edition). New York: McGraw-Hill Higher Education.
- İlhan, E. L., Gencer, E. ve Ulucan, H. (2011). Okul sporlarına katılan ve katılmayan ilköğretim öğrencilerinin ruhsal uyum düzeylerinin incelenmesi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(12), 265-276.
- Jimerson, S. R., Campos, E. and Greif, J. L. (2003). Toward an understanding of definitions and measures of school engagement and related terms. The California School Psychologist, 8, 7-27.
- Johnson, W. L., Johnson, M. (1993). Validity of the quality of school life scale: A primary and second-order factor analysis. Educational & Psychological Measurement, 53 (1), 145-153.
- Kaluç, F. B. (2021). Okulda Motivasyon. M. Öztürk (Ed.), Okulda Değişim, İstanbul: tde yayınları (82-91).

- Kanbur, E. (2005). Toplam Kalite Yönetimi Uygulayan İşletmelerde İşgören Motivasyonunu Etkileyen Faktörler; Mobilya ve Gıda Sektöründe Ampirik Bir Araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Kanık M. (2019). Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Başarıları ile Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Bolu.
- Kapıkıran, Ş. (2016). Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği Ölçeğinin Psikometrik Değerlendirmeleri ve Yapısal Geçerlik: Ortaokul ve Lise Öğrencileri. Ege Eğitim Dergisi, 17(1): 62-83.
- Kapıkıran, Ş. (2016). Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği Ölçeğinin Psikometrik Değerlendirmeleri ve Yapısal Geçerlik: Ortaokul ve Lise Öğrencileri. Ege Eğitim Dergisi, 17(1): 62-83.
- Kaplan, M. (2007). Motivasyon teorileri kapsamında uygulanan özendirme araçlarının işgören performansına etkisi ve bir uygulama (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atılım Üniversitesi, Ankara.
- Karaburçak S, Turhan S ve Akalın C. (2021). Akademik başarı, fiziksel aktivite, egzersiz ve spor ilişkisi, 2015'ten günümüze bibliyografi tabanlı sistematik derleme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14(76), 595-601).
- Karadağ, C. C. (2023), Bireysel ve takım sporcularında bilişsel esneklik, sportif öz güven ve spora özgü başarı motivasyonunun incelenmesi (Kırıkkale örneği) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray.
- Karadağ, S. (2012). İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi Dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Karagüven, M. H. (2012). Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçe'ye adaptasyonu. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(4), 2599-2620.
- Karakaş İ. (2019). Buz Hokeyi Sporcularının Spora özgü Başarı Motivasyon Düzeyleri ve Genel Öz Yeterliliklerinin Belirlenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı, Bolu.
- Karaoğlu, Y.C. (2022). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula Bağlılık Düzeyleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Karaşar, B. & Kapıcı, E. (2016). Lise öğrencilerinde okula bağlanma ve akademik başarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 49(1), 21-42.
- Karayol M. (2013). Takım Sporları ve Doğa Sporları Yapan Erkek Sporcuların Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi. Malatya İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Karazeybek, S. (2023). Öğretmenlerin öğretmeye yönelik hedef yönelimi ve öğretmen motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Kat H. (2009). Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kaya, A. (2020). İlköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Kaygısız, A. (2022). Okul yöneticilerinin hizmetkar liderlik becerileri ile örgüt iklimi ve öğretmen motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ahi Evran Üniversitesi.
- Kaynak, S., Özhan, M. B. ve Kan, A. (2017). Ortaokul Öğrencileri İçin Okul Motivasyonu Ölçeği geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 12(4): 293-312.
- Kazak, Z. (2004). “Sporda güdülenme ölçeği - sgö”nin türk sporcuları için güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe journal of Sport Sciences*, 15(4),191-206.
- Keleş, Ö. F., & Alpaya, U. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Düzenli Sportif Aktivite ve Okul Başarı Puanlarının Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(2): 31-36.
- Keskin, N., Öncü, E. ve Küçük, S. K. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz yeterlikleri. *Spormetre Beden Eğitimi Spor Bilimleri Fakültesi*, 14 (1), 93-107.
- Kılıç A. (2021). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilgisinin beden eğitimi ve spor değerlerine etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yozgat.
- Kılıç, M. (2015). Okul spor tesislerinin ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi derslerine karşı tutumlarına etkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kıral, E. (2020). Excellent Leadership Theory in Education. *Journal of Educational Leadership and Policy Studies*, 4(1).
- Kırmoğlu H, 2008. Türkiye 13 yaş altı badminton şampiyonasına katılan sporcu öğrenciler ile sporcu olmayan öğrencilerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 10(2), 1-9.
- Klitsch S. Beyond the basics: How extracurricular activities can benefit foster youth. *Natl Cent Youth Law*. 2010, 29(4).
- Kocaer G. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum, Serbest Zaman İlgiilenim ve Rekreasyon Faaliyetlerine Yönelik Fayda Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Bartın İli Örneği) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın, 24-25.

- Koçak, M. S. ve Öcal, K. (2010). Okul sporlarının orta öğretim öğrencilerinin akademik başarı ve davranış gelişimine etkisi. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 7(1), 86-94.
- Koçel, T. (2003). *İşletme Yöneticiliği*. Beta Yayınları, İstanbul.
- Koçel, T. (2005). *İşletme Yöneticiliği*. 10. baskı, İstanbul: Arıkan Yayınevi
- Koçel, T. (2010). *İşletme Yöneticiliği*. (12. Baskı) İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Konur, F. (2019). Bireysel ve takım sporcularının tepkisellik ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi (Elâzığ ili örneği) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Kopelman, R.E., Protzas, D.J. ve Falk, D.W. (2012). Further Development of a Measure of Theory X and Y Managerial Assumptions. *Journal of Managerial Issues*, 24 (4), 450-470
- Köknel, Özcan. (1983). *Kisilik*. Altın Kitaplar. 4. Baskı. —————İstanbul.
- Köyceğiz, M. & Özbey, S. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon: destekleyici eğitim programının etkisi. *Euroasia Journal Of Social Sciences*, 8(4), 68-87.
- Köyceğiz, M. (2022). Motivasyonun tanımı. S. Özbey & H. E. Dağlıoğlu (Ed.), *Erken çocuklukta motivasyon içinde* (s. 5). Ankara: Nobel.
- Krstic, K. (2015). Attachment in the student-teacher relationship as a factor of school Achievement. *Teaching Innovations*, 28(3), 167-188.
- Kumar, P., Misra, B. (2012). Motivation and Behavior Modification with Reference to Health Care Services: Are we underperforming. *Anusandhanika*, IV (II), 51-60.
- Küçük-Kılıç, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi yatkınlıklarının incelenmesi-Boylamsal bir çalışma (Yayınlanmış Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Küçüközkan, Y. (2015). Liderlik ve Motivasyon Teorileri: Kuramsal Bir Çerçeve. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2): 85-116.
- Laborde S, Dosseville F, Guillén F, Chávez E, 2014. Validity of the trait emotional intelligence questionnaire in sports and its links with performance satisfaction. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(5), 481-490.
- Lancu, D., & Badea, D. (2015). Perspectives on using theory porter-lawler student motivation military. In *International Conference Knowledge-Based Organization*, 21(1), 208-213. DOI:10.1515/kbo-2015-0034.
- Landers DM. *The Influence Of Exercise On Mental Health*. Arizona State University, 1997.
- Landers, D., & Landers, D. (1978). Socialization via interscholastic athletics: Its effects on delinquency. *Sociology of Education*, 51, 299-303.

- Latham, G. P., Winters, D. and Locke, E. (1994). Cognitive and motivational effects of participation: A mediator study. *Journal of Organizational Behavior*, 15, 49-63.
- Lawler, E. E., Porter, L. W. (1967). Antecedent attitudes of effective managerial performance. *Organizational Behavior and Human Performance*, 2, 122-142.
- LeCroy C. W. & Krysik J. (2008). Predictors of Academic Achievement and School Attachment Among Hispanic Adolescents. *Children & Schools*, 30(4): 197-209. doi: <https://doi.org/10.1093/cs/30.4.197>.
- Legault, L., Green-Demers, I. (2006). Why do high school students lack motivation in the classroom? Toward an understanding of academic amotivation and the role of social support. *Journal of educational psychology*, 98 (3), 567.
- Lepper, M., Corpus, J. (2005). Intrinsic and extrinsic motivational orientations in the classroom: age differences and academic correlate. *Journal of educational psychology*, 97 (2), 184.
- Malina, R., Cumming S. Current status and issues in youth sports. In: Malina R, Clark M, (eds). *Youth Sports: Perspectives For A New Century*. Monterey, Coaches Choice, 2003: 7–25.
- Malini, H., Washington, A. (2014). Employees' Motivation and Valued Rewards as a Key to Effective QWL- from the Perspective of Expectancy Theory. *TSM Business Review*, 2 (2), 45.
- Malmberg, L. E. (2006). Goal-orientation and teacher motivation among teacher applicants and student teachers. *Teaching and Teacher Education*, 22, 58-76.
- Maslow, A. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50 (4), 370-96.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personalty*. (3. Baskı) New York: Harper and Row Publishers INC.
- Mat B, 2020. Okul sporlarına katılan ve katılmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi (Isparta ili örneği) (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- McClelland, D. C. (1985). How motives, skills, and values determine what people do. *American Psychologist*, 40 (7), 812-825.
- McGregor, D. (1957). The Human Side of Enterprise. *Management Review*, 46 (11), 166-171.
- McNeal RB. Extracurricular activities and high school dropouts. *Sociol Educ*. 1995, 68:62–81.
- McNeal, R. (1995). Extracurricular activities and high school dropouts. *Sociology of Education*, 68, 62-81.
- McNeely, C.A., Nonnemaker, J. M., & Blum, R. W. (2002). Promoting school connectedness: evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of School Health*, 72: 138-146.
- MEGEP, (2007). Eğlence Hizmetleri, Takım Sporları. Ankara.

- Mengi, S. (2011). Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlilik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Mengütay, S. Morpa Spor Ansiklopedisi. İstanbul: Orhan Ofset, 1997:156-249.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2013). Okul öncesi eğitim programı. Ankara: MEB.
- Molanorouzi, K., Khoo, S. ve Morris, T. (2014). Validating the physical activity and leisure motivation scale (PALMS). British Medical Journal Public Health. 909(14), <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-909>
- Montessori, M. (2016). Çocukluğun keşfi (S. D. Çiftçi, Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Morkoyunlu, Z. ve Konyalıoğlu, A. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Ders Başarılarının Ebeveyn Desteği Açısından İncelemesi. e-Kafkas Journal of Educational Research, 7(1): 16-27.
- Mullins, L. J. (2002). Management and Organizational Behavior. London: FT Prentice Hall.
- National Federation of State High School Association (2002). The case for high school activities. Retrieved April 21, 2002, from.
- Navruz, A. (2018). “Seçili Takım Sporlarında Mücadele Eden Lise Öğrencilerinin Müsabaka Öncesi Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Motivasyon Düzeylerine Olan Etkisinin İncelenmesi (Ankara İli Ölçekli)”. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Nergiz, S. (2018) Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin olumlu sosyal ve saldırgan davranışları ile okula yönelik tutumlarının incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı, Antalya.
- Nixdorf I. Frank R. Beckmann J. Comparison of Athletes’ Proneness to Depressive Symptoms in Individual and Team Sports: Research on Psychological Mediators in Junior Elite Athletes," Frontiers in Psychology, 2016;3:63-69.
- Öcal K, Koçak MS, 2010. Okul sporlarının orta öğretim öğrencilerinin akademik başarı ve davranış gelişimine etkisi. Mediterranean Journal of Educational Research, 7(1), 86-94.
- Öğrendik A, (2024). Okul Sporlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul öğrencilerinde Okula Bağlılık ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Afyon.
- Öğülmüş S. (2002). Güdülenme (Motivasyon) Kuramları. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırma Uygulama Merkezi Yayınları.
- Ötke, İ. (2019). Düzenli fiziksel aktivitelere, sosyal etkinliklere katılımın ve seçili değişkenlerin okul yaşantısına ve okul motivasyonu üzerine etkisinin araştırılması. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Burdur.

- Özbek O (2008). “Beden Eğitimi Öğretmeni Meslek Etiği”. Ankara: Spor Yayınevi.
- Özbek O. (2019). Akademik motivasyon ve okul imajı ilişkisi, Sportif Bakış, Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (2), 150-162.
- Özbey, S. (2022b). Motivasyonun desteklenmesinde ailenin rolü. Özbey, S. & Dağlıoğlu E.H. (Ed.), Erken çocuklukta motivasyon içinde (s. 176-181). Ankara: Nobel.
- Özcan, K. (2021). Geleneksel Türk Okçuluğu yapan ergenler ile yapmayan ergenlerin sosyal kaygı ile akademik özgüvenleri arasındaki ilişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, T. A. (2021). Suriyeli sığınmacı çocuklar ile Türk çocukların fiziksel aktiviteye katılım motivasyonunun araştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Özdemir, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okul tükenmişliği: Ödev, okula bağlılık ve akademik motivasyonun rolü. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(1), 27-35.
- Özyalvaç, N. T. ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 1-10.
- Paslanmaz, L. (2019)) Lise öğrencilerinde akademik güdülenmeyi yordayan değişkenlerin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Passini, S., Molinari, L. ve Speltini, G. (2015). A Validation of the Questionnaire on Teacher Interaction in Italian Secondary School Students: The Effect of Positive Relations on Motivation and Academic Achievement. Social Psychology of Education, 18(3), 547-559.
- Pehlivan Z (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi, “SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi”, 2 (2), 49-53. DOI: 10.1501/Sporm_0000000028.
- Pekel, H. N. (2001). İşletmelerde motivasyon verimlilik ilişkisi, devlet hava meydanları işletmesi Antalya havalimanı çalışanları arasında bir örnek olay araştırması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Pianta, R. C. (1999). Enhancing relationships between children and teachers. Washington, DC: American Psychological Association.
- Pintrich PR, Schunk DH. (2002): Motivation in Education: Theory, Research, and Applications. Prentice Hall, 2nd Edition, New Jersey.
- Pluhar E. Cracken C. M, Griffith KL, Christino MA Sugimoto D, Meehan WP. Team Sport Athletes May Be Less Likely To Suffer Anxiety or Depression than Individual Sport Athletes, Journal of Sport Sciences & Medicine, vol. 2019;18: 3, 490-496.

- Radovan, M., Makovec, D. (2015). Relations between Students' Motivation, and Perceptions of the Learning Environment. CEPS Journal: Center for Educational Policy Studies Journal, 5 (2), 115.
- Rahimov, O. (2020). Bireysel ve takım sporcularının problem çözme becerilerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Recepoglu, E. (2011). Öğretmenlerin iş motivasyonlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(2), 576-588
- Rheinberg, F. ve Engeser, S. (2018). Intrinsic motivation and flow. In Motivation an action (ss. 579-622). Springer, Cham.
- Ryan, B. J., Coppola, D., Canyon, D. V., Brickhouse, M., & Swienton, R. (2020). COVID-19 community stabilization and sustainability framework: an integration of the Maslow hierarchy of needs and social determinants of health. Disaster Medicine and Public Health Preparedness, 14(5), 623-629. <https://doi.org/10.1017/dmp.2020.109>.
- Sabuncuoğlu, Z. (2009). Turizm İşletmelerinde Örgütsel Davranış. Bursa: MKM Yayıncılık.
- Sabuncuoğlu, Z. Tüz, M. (2005) Örgütsel Psikoloji. Bursa: Furkan Ofset 5.Baskı.
- Sağlam, A. (2016). Değerler eğitiminin öğrenci davranışlarına etkisinin veli görüşlerine göre incelenmesi. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 20(3), 723-742.
- Sağlam, A., & İkiz, F. E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile okula bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Elementary Education Online, 16(3).
- Salar B, Hekim M, Tokgöz M. 15-18 Yaş Grubu Takım ve Ferdi Spor Yapan Bireylerin Duygusal Durumlarının Karşılaştırılması Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012;3:123-135.
- Sarı, M., Canoğulları, E., & Yıldız, E. (2018). Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:47, 387-409.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3: 609-627.
- Sarıkan, İ. V. (2023). Sosyal adalet liderliğinin öğrenci okul motivasyonu üzerindeki rolü (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Uşak.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. Elementary Education Online, 10(1), 80-90.
- Sayar, K., Ruh Hali (2. baskı). _stanbul: Timas Yayınları, 2006 s.127.
- Saygılı, H. (2000). Problem çözme becerisi ile sosyal ve kişisel uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Selucik, A. (2021). Üniversite öğrencilerinin uzak doğu sporlarına yönelim nedenleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Senduran, F. (2008). Sporcu olan ve sporcu olmayan ortaöğretim öğrencilerinin uyum becerileri. 10. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri. (10-12 Kasım, Bolu, ss. 189-191).
- Serin, H. (2018). The Use of Extrinsic and Intrinsic Motivations to Enhance Student Achievement in Educational Setting. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 5(1), 191-194.
- Sibley BA, Etnier JL. The relationship between physical activity and cognition in children: A meta-analysis. *Pediatr Exerc Sci*. 2003, 15:243–56.
- Silins, H. and Mulford, B. (2002). Schools as learning organisations: Effects on teacher leadership and student outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*, 15(3-4), 443-466.
- Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W., Van Mechelen, W. and Chinapaw, M. J. (2012). Physical activity and performance at school: A systematic review of the literature including a methodological quality assessment. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 166(1), 49-55.
- Skinner, A. E. ve Belmont, J. M. (1993). Motivation in the Classroom: Reciprocal Effects of Teacher Behavior and Student Engagement Across the School Year. *Journal of Educational Psychology*, 85(4), 571-581.
- Skinner, B. F. (1938). *The Behavior of organisms: An experimental analysis*. New York: Appleton-Century.
- Skinner, B.F. (1954). The science of learning and the art of teaching. *Harvard Educational Review*, 24 (2), 86-97.
- Skolnick AA. Studies raise doubts about benefit of athletics in reducing unhealthy behavior among adolescents. *J Am Med Assoc*. 1993, 270:798–800.
- Smith, D. B., Shields, J. (2013). Factors Related to Social Service Workers' Job Satisfaction: Revisiting Herzberg's Motivation to Work. *Administration in Social Work*, 37 (2), 189-198.
- Soyer, Fikret – Can, Yusuf – Güven, Hacer – Hergüner, Gülten – Bayansaldüz, Mehmet – Tetik, Burcu (2010), “Sporculardaki Başarı Motivasyonu İle Takım Birlikteliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, cilt.7, sayı.1: 225-239.
- Sözügüzel, S. (2022). Ortaokul öğrencilerinde okul bağlılığının anne baba tutumu ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Standage, M. ve Ryan, R. M. (2020). Self-determination theory in sport and exercise. G. Tenenbaum ve R. C. Eklund (Ed.), *Handbook of sport psychology* (s. 37-56) içinde. John Wiley and Sons

- Stecher, M.D., Rosse, J.G. (2007). Understanding reactions to workplace injustice through process theories of Motivation: A teaching module and simulation. *Journal of Management Education*, 31, 777-796.
- Stephens T. Physical activity and mental health in the United States and Canada: Evidence from four population surveys. *Prev Med (Baltim)*. 1988, 17:35–47.
- Stewart S. (2022). Spor Yöneticiliği Öğrencilerinin Öz Liderlik Davranışları ile Akademik Motivasyonlarının Değerlendirilmesi (İstanbul Örneği) (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Spor Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Stipek, D, & Seal, K. (2001). *Motivated minds: Raising children to love learning*. New York: Henry Holt & Company.
- Sürek S. (2021). Takım Spor Yapan ve Bireysel Spor Yapan Öğrencilerin Algısal Motor Becerileri ile Dikkat Özelliklerinin incelenmesi, İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sürücü, A.ve Ünal, A. (2018). Öğrenci Motivasyonunu Artıran ve Azaltan Öğretmen Davranışlarının İncelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 253-295.
- Şahan H. (2007). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şeker, İ. (2020). Harran üniversitesinde spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyal beceri, saldırganlık ve spor ahlakı düzeylerinin incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şengül, Y. (2016). Sınıf düzeylerine göre ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi yatınlıklarının incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Şenses, M. (2009). Trabzon merkezde bulunan bazı ilköğretim okullarında 7. ve 8. sınıfta okuyan lisanslı sporcu öğrenciler ile lisanssız öğrencilerin okul ders başarılarının karşılaştırılması (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Taks M, Scheerder J. Youth sports participation styles and market segmentation profiles: Evidence and applications. *Eur Sport Manag Q*. 2006, 6:85-121.
- Tanbuğa, U. Z. (2018). Okul takımlarında spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinde beş faktör kişilik özelliklerinin incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Muğla.
- Tatlı, İ. (2004). Niğde ilinde ortaöğretimde okuyan lisanslı sporcular ile spor yapmayanların atılganlık, yalnızlık, depresyon ve akademik başarıları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Tekay, B. T. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının demografik özelliklere göre incelenmesi

(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Iğdır Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve spor Anabilim Dalı, Iğdır.

Tekin A, Tekin G. Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. Tar Okulu Derg J Hist Sch Haziran [Internet]. 2014;7(18):121-40. Available from: http://www.johschool.com/Makaleler/1261962027_6.ali_tekin.pdf.

Tekin G. (2024). Okul Sporları Müsabakalarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinin Beden eğitimi dersine Yönelik İlgi ve Yatkinlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü beden eğitimi ve spor Anabilim Dalı, Amasya.

Terlemmez B, Dilek Ş ve Filiz D. (2015). Namık kemal üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin akademik motivasyon düzeyleri, Pamukkale Journal Of Eurasian Socioeconomic Studies, Vol. 2, No. 2, pp. 67-78.

Tinto, V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. Review of Educational Research, 45(1), 89-125.

Tohidi, H., Jabbari, M. (2012). The effects of motivation in education. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 31, 820-824.

Towndrow, P. A., Koh, C. ve Soon, T. H. (Ed.). (2008). Motivation and Practice for the Classroom. Sense Publishers.

Traş, Z. (2017). Sınıfta motivasyon. G. Yüksel & S. Büyükalın Filiz (Ed.), Sınıf yönetimi içinde (s. 213-240). Ankara: Pegem.

Tuğrul, H. (2021). Ortaöğretim öğrencilerinin okula bağlılıkları ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Karaman.

Tulunay-Ateş, Ö. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek ile Motivasyon Yönelimleri Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli ile İncelenmesi. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2): 359-388.

Tunç, H. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinde başarı yönelimi, algılanan ebeveyn desteği ve başarı baskısı ile akademik motivasyon arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Düzce Üniversitesi, Düzce.

Turan Cebeci, S. C. (2009). Tam aileye ve tek ebeveyne sahip ailelerden gelen 7-12 yaşları Arasındaki çocukların -bağlanma stilleri ve kaygı durumları arasındaki ilişki (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Turgut, Ö., & Çapan, B. E. (2017). Ergen Psikolojik Sağlamlık Düzeyinin Yordayıcıları: Algılanan Sosyal Destek ve Okul Bağlılığı. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 44, 162-183.

Turhan, M. (2009). Profesyonel futbolcularda depresyon düzeyi, anksiyete düzeyi ve kişilik özellikleri ile spora özgü başarı motivasyonu arasındaki etkileşimin incelenmesi

- (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkel, Ç. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyete Katılım Düzeyi ile Sosyal Uyum ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Türkmen, M. (2013). Investigation of the relationship between academic and sport motivation orientations. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 16(7), 1008-1014.
- Uludağ İ. (2024). Ortaokul Öğrencilerinin Ebeveyn Başarı Baskı ve Desteğinin Okul Motivasyonuna Desteğinin İncelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Ulukuş, K. S., (2016). Motivasyon Teorileri ve Lider Yöneticilik Unsurlarının Bireylerin Motivasyonuna Etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25, 247-262.
- Usán, P., Salavera, C., & Teruel, P. (2019). School motivation, goal orientation and academic performance in secondary education students. *Psychology Research and Behavior Management*, 877-887. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.2147/PRBM.S215641>
- Uslu, E. (2022). Politik Stratejide Duygusal Zekâ ve Motivasyon. *Siyasal Kitabevi*.
- Uslu, Z., & Uyanık, A. (2017). Almanca bölümlerinde yazma becerisine destek amaçlı araçsal yazma. <http://hdl.handle.net/20.500.11787/6168>
- Ünal, A., & Gülmez, D. (2017). Motivasyon kuramları ve uygulamalar. Özdemir, S. & Cemaloğlu, N. (Ed.), *Örgütsel davranış ve yönetimi içinde* (89-128). Pegem Akademi.
- Üstündağ, Ö., Devecioğlu, S., Akarsu, E. E. (2011). Spor ve Rekreasyon Alanlarının Şehir Planlamasındaki Yeri ve Önemi. 6. Uluslararası Teknolojiler Sempozyumunda sunulan bildiri. (16-18 Mayıs, Elazığ, ss. 31-34).
- Van Eerde, W., Thierry, H. (1996). Vroom's expectancy models and work-related criteria: A meta-analysis. *Journal of applied psychology*, 81 (5), 575.
- Verity C M, Nicoll A, Will R G. et al Variant Creutzfeldt-Jakob disease in UK children: a national surveillance study. *Lancet* 2000;356:1224–1227. [PubMed] [Google Scholar].
- Vlachopoulos SP, Karageorghis CI, Terry PC. Motivation profiles in sport: A self determination theory perspective. *Res Q Exerc Sport*. 2000, 71(4):387–97.
- Wang, F., & Liu, Y. (2022). Mediating role of resilience in the relationship between english learners' motivation and well-being. *Frontiers in Psychology*, 13(1), 1-11. doi: 10.3389/fpsyg. 2022.915456.
- Wang, M. & Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of school environment, engagement, and academic achievement in middle school. *American Educational Journal Research*, 47(3), pp. 633-662.

- Wann, D. L. (1997). Sport psychology. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall. pp. 158-183.
- Weinberg, R., Gould, D. (1995). Foundations of Sport and Exercise Psychology. Human Kinetics. p.: 60- 72.
- Wentzel, K. R. (1999). Social-motivational processes and interpersonal relationships: Implications for understanding motivation at school. Journal of Educational Psychology, 91(1), 76-97.
- Wichstrom T, Wichstrom L. Does sport participation during adolescence prevent later alcohol, tobacco and cannabis use? Addiction. 2009, 104:138–49.
- Williams, K. ve Williams, C. (2011). Five Ingredients for Improving Student Motivation. Higher Educational Journal, 12, 1-23.
- Wisnuwardhani, S. I. (2022). Influence of Instrumental Motivation and Integrative Motivation on English Learning Outcomes. International Journal of Ethno-Sciences and Education Research, 2(1), 19-24.
- Woolfolk Hoy, A. (2015:763) Eğitim Psikolojisi (D. Özen, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Yağci, İ. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Afyonkarahisar ili örneği) (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Yaldız, S. (2013). İlköğretim okullarında beden eğitimi dersine yönelik öğrenci ve ana baba tutumları (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yaman M, Arslan S. Çocuk ve Gençlik Suçlarının Önlenmesinde Rekreatif Sporlar. Uluslararası İnsan Bilim Derg. 2009;6(1):445–59.
- Yanık, M. (2018). Orta öğretimde yapılan okul sporlarının öğrencilerin bağımlılık düzeyine etkisi. Spormetre Dergisi, 16(1), 73-78.
- Yanık, M. ve Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve Spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin Belirlenmesi. Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi, 1, 9-19.
- Yarahmadi, Y. (2012). The explanation and prediction of the student's school performance on the basis of explanation of internal motivational factors with structured functional model at rural in Sanandaj City High Schools. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 47, 643-650.
- Yargıcı, Ö. F. (2023), Spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin sosyo-duygusal ve ahlaki gelişim düzeylerinin incelenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elâzığ.
- Yaşar D. E. (2019) Ortaokul Öğrencilerinin Okula Bağlanma Düzeyleri ile Akran İlişkileri ve Okul Motivasyonu Arasındaki İlişkiler (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Yavuz, C., & Karadeniz, C. B. (2009). Sınıf öğretmenlerin motivasyonunun iş tatmini üzerindeki etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 507-519.
- Robbins, S.P. (2001). *Organizational behavior*. Prentice-Hall International.
- Yavuz, F. (2006). Okul motivasyonunu değerlendirme ölçeği yapılandırılması ve güvenilirliği (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşil, Abdullah (2016). Liderlik ve motivasyon teorilerine yönelik kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 158-180.
- Yıldırım, C. (2004). Spor kulüplerinde spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması (Yayınlanmış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldız N. (1999). Çocukların okul başarılarında aile ve çevresel faktörlerin rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldız, V.A. (2020). Sınıf öğretmenlerinin motivasyonu ve iş doyumunun öz belirleme ve çift etmen kuramları çerçevesinde incelenmesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yılmaz, E. (2019). Öğretmen algılarına göre okul müdürünün öğretimsel denetim davranışlarının öğretmen motivasyonuna etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Yılmaz, E., Karaca, F., Yılmaz, E. (2009). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 38-48.
- Yılmaz, G. (2021). Paralimpik sporcuların spora katılım motivasyonlarının, engellerinin, kolaylaştırıcılarının ve sportif sorunlarla başa çıkma becerilerinin incelenmesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Yılmaz, M.H. (2019). Milli eğitim bakanlığı ödül sisteminin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin motivasyon düzeylerine etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Yin Z, Moore JB. Re-Examining The Role Of Interscholastic Sport Participation In Education. *Psychol Rep*. 2004;94(3):1447–54.
- Yücegök, S. (2017). Farklı Bölümlerde Okuyan Üniversite Öğrencilerin Akademik Tükenmişlik ve Spora Katılım Güdüsü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (k.s.ü örneği) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Yüksel, G. (2004). Öğrenme İçin Motivasyon. Sınıf Yönetimi. Ş, Erçetin, Ç. Özdemir (Ed.), Ankara: Asil Yayınevi.
- Zaichkowsky L. Sport psychology: A primer for educators. *J Educ* [Internet]. 2007;187:1–8. Available from: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24480137>.

EK-1 BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı;

Katılacağınız Bu Çalışma “Takım Sporlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinin Okul Motivasyonlarının İncelenmesi” adıyla Sabri Köse tarafından Yüksek Lisans Tezi Anket Sorularıdır. Katılım Gönüllük esasına dayalıdır. Cevaplar tamamıyla gizli tutulup sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Aşağıdaki sorulara cevap verirken size uygun olan seçeneğe [X] işareti koyarak, ...noktalı yerlere rakamla yazarak cevap veriniz.

1.Sınıfınız (uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz):

[] 5.Sınıf [] 6.Sınıf [] 7.Sınıf [] 8.Sınıf

2.Yaşınızı Yazınız.....

3.Cinsiyetiniz (uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz):

[] Kız [] Erkek

4.Annenizin Eğitim Durumu Aşağıdakilerden Hangisi ise aşağıdaki uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz?

[] Eğitimi Yok [] İlkokul [] Ortaokul [] Lise [] Üniversite

5.Babanızın Eğitim Durumu Aşağıdakilerden Hangisi ise aşağıdaki uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz?

[] Eğitimi Yok [] İlkokul [] Ortaokul [] Lise [] Üniversite

6. Anne ve Babanızın Birliktelik Durumu Aşağıdakilerden Hangisi ise aşağıdaki uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz?

[] Beraberler [] Ayrılar

7. Kendinizi de sayarak kardeş sayınızı noktalı yere yazınız.....

8. Herhangi bir kulüp veya okul takımında spor yapıyor musunuz? Aşağıdakilerden Hangisi ise aşağıdaki uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz?

[] Spor Yapıyorum [] Spor Yapmıyorum

9. Spor yapıyorsanız haftada kaç gün antrenman yapıyorsunuz? Aşağıdakilerden Hangisi ise aşağıdaki uygun kutucuğu X işareti ile işaretleyiniz?

[] Haftada 1- 2 gün [] Haftada 3- 4 gün [] Haftada 5 gün ve üzeri

10. Yaptığınız Spor Branşını Noktalı Yere Yazınız: Bireysel Sporlar.....

Takım Sporları.....

EK-2 ANKET FORMU

Değerli öğrenciler, Aşağıda katılım derecenize göre yanıtlamanız istenen ifadeler yer almaktadır. Vereceğiniz yanıtlar ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Bu araştırma sonuçlarının güvenilir olması açısından sorulara içten ve gerçekçi yanıtlar vermeniz çok önemlidir. Vereceğiniz yanıtlar başka hiçbir yerde, başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz. <u>Vereceğiniz cevapları 1. Den 5. E kadar önem sırasına göre kutucuğa X işareti koyarak işaretleyiniz.</u>	1.Kesinlikle Katılmıyorum	2.Katılmıyorum	3.Kararsızım	4.Katılıyorum	5.Kesinlikle Katılıyorum
1.Okulda derslere katılımım.					
2.Okulda başarılı olmak isterim.					
3.Elimde olsa okulu bırakırım.					
4.Okulda geçirdiğim zamandan keyif alırım.					
5.Okulda verilen ödevleri zevkle yaparım.					
6.Gelecek hedeflerime ulaşmada okul önemlidir.					
7.Tatillerde okulu özlerim.					
8.Sınıf arkadaşlarım içerisinde en başarılı öğrenci olmak isterim.					
9.Okul dışında ders çalışırken sıkılırım.					
10.Okulda olabildiğince çok şey öğrenmek isterim.					
11.Derslerime içimden gelerek çalışırım.					
12.Sınıfımda “en çalışkan öğrenci” olarak bilinmek isterim.					
13.Okula gitmek istemem.					
14.Derslere hazırlıklı gelirim.					

EK-3 ANKET UYGULAMA İZİNİ

T.C.
İZNİK KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-97950748-622.99-101050888

25.04.2024

Konu : Anket İzin Talebi (Sabri KÖSE)

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi: Yalova Üniversitesi Öğrenci Daire Başkanlığının 19.04.2024 tarih ve 2400026191 sayılı yazısı.

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor tezli yüksek lisans programı 228132013 nolu öğrencisi Sabri KÖSE' nin "Takım Sporlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinin Okul Motivasyonlarının İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamındaki araştırmalarını Müdürlüğümüze bağlı Devlet ve Özel ortaokullarında yapabilmek için izin verilmesi ilgi yazı ile talep edilmektedir.

İlgi yazı doğrultusunda Sabri KÖSE'nin Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor tezli yüksek lisans programı kapsamında söz konusu anket çalışmasının İlçemiz resmi/ özel ortaokullarında yapması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hayri AKYOL
Şube Müdürü

OLUR
..../04/2024

Muhammet ASİL
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EK-4 ETİK KURUL ONAYI

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULLAR KOORDİNATÖRLÜĞÜ

PROTOKOL NO: 2024/32

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	Spor Takımlarına Katılan ve Katılmayan Ortaokul Öğrencilerinin Okul Motivasyonlarının İncelenmesi
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	1-Yüksek Lisans Tez Çalışması 2-Nitel Araştırma
ARAŞTIRMACILAR	1-Sorumlu Araştırmacı : Sabri KÖSE 2-Tez Danışmanı : Prof. Dr. Serdar GERİ
ETİK KURUL TÜRÜ	SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULUŞ
KARAR	Etik Onay Verilmesine Karar Verildi.

TARİH
14.03.2024

Prof. Dr. İsa KARAMAN
ETİK KURULLAR KOORDİNATÖRÜ

ÖZGEÇMİŞ

İlk, orta ve lise öğrenimini Erzurum’da tamamladı. 2009 Yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 16 yıldır beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak görev yapmaktadır. 2023 Yılından beri Yalova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans yapmaktadır.

YAYIN VE ESERLER

KÖSE, S. & GERİ, S. (2024). Ortaokul Öğrencilerinin Okul Spor Takımlarına Katılımının Öğrenci Okul Motivasyonu İlişkisi. 16. Ulusal Spor Bilimleri Kongresi 22-24 Mayıs 2024. S.s: 185. Yalova, Türkiye.

